

ДЗЯКУЙ ЗА АДНАСЦЬ ХЛЕБАРОБНАЙ СПРАВЕ

Працаўнікам сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці.

Паважаныя працаўнікі аграпрамысловага комплексу!

Віншую вас з Днём работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці.

Беларусь стабільна забяспечвае сваю харчовую бяспеку і значную частку прадукцыі пастаўляе на экспарт. З году ў год умацоўваецца эканоміка аграпрамысловага комплексу. Агульнавядома, што вынікі працы выскоўцаў у многім залежаць ад капрызаў надвор'я, і бягучы год у гэтых адносінах цяжка назваць спрыяльным. Тым не менш сабрамы добры ўрадзяў збожжа. Забяспячэнне траваўнымі кармамі вышэйшае за леташняе. Створана дастатковая сыравінная база для перапрацоўчай прамысловасці.

Высокая якасць зрабіла прадукцыю сельскай гаспадаркі дастойным брэндам нашай дзяржавы і дала магчымасць пашырыць рынкі яе збыту.

Аснова вашых будучых поспехаў — гэта не толькі сучасная матэрыяльна-тэхнічная база, але і зладжаная работа кіраўнікоў і спецыялістаў, механізатараў і жывёлагадоўцаў, фермераў і іншых землеўрабав.

Большасць работнікаў аграрнага сектара вызначае гаспадарлівае і прафесійнае майстэрства. Нікі паклон вам за плённую працу, адданае хлебарабнай справе.

Жадаю вам і вашым сем'ям добрага здароўя, шчасця, новых працоўных дасягненняў у імя любімай Беларусі.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЯКАСЦЬ ПАСЛУГ ТРАНСПАРТНА-ЛАГІСТЫЧНЫХ ЦЭНТРАЎ НЕАБХОДНА ПАВЫСІЦЬ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў у поўным аб'ёме выканаць праграму па развіцці лагістычнай сістэмы Беларусі на перыяд да 2015 года. Аб гэтым кіраўнік дзяржавы заявіў падчас наведвання ў Мінскім раёне транспартна-лагістычнага цэнтра «Мінск-Белмытінсэрвіс-2», паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

Фота БЕЛТА.

«Мы прынялі праграму, абзначылі ў ёй колькасць аб'ектаў, якія павінны пабудавана. Але гэта праграма не рэалізавана, ёсць адставанні», — канстатаваў кіраўнік дзяржавы.

Старшыня КДК Аляксандр Якабсон звярнуў увагу, што работу па развіцці лагістычнай сістэмы Беларусі неабходна, вобразна кажучы, прывесці да адной роўніцы, паколькі існуе некалькі розных праграм і праектаў, якія не спалучаюцца паміж сабой. «Ужо даходзіць да таго, што агароднінню базу называюць лагістычным цэнтрам», — адзначыў ён.

Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў да канца года ўнесці неабходныя карэктывы, удасканалішы, дзе гэта неабходна, заканадаўства і падзаконныя акты, каб у поўнай меры забяспечыць рэалізацыю намечаных планаў.

У Беларусі мытнае дэклараванне тавараў ажыццяўляецца ў асноўным з прымяненнем інфармацыйных тэхналогій шляхам выкарыстання электронных копій мытных дэкларацый. Гэта дало магчымасць скараціць час афармлення экспертнай дэкларацыі з 1 гадзіны да 6 хвілін, а імпортнай — з 8 гадзін да 1 гадзіны. Падчас наведвання транспартна-лагістычнага цэнтра каратка была закранута тэма функцыянавання магазінаў бяспрошлінага гандлю. «Не трэба стрымліваць гэтыя магазіны. Але галоўнае — аддаць прыярытэт беларускім таварам», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Асобныя даручэнні Прэзідэнта датычыліся наведвання парадку і фарміравання аблічка беларускай сталіцы і яе наваколля.

Аляксандр Лукашэнка, у прыватнасці, адзначыў, што апошнім часам узрасла колькасць ахвотных атрымаць зямельны ўчастак пад будаўніцтва. «Трэба ўшчыльняцца, перш за ўсё ў горадах. Але не за кошт таго, каб пасярэдзіне двара паставіць дзевяціпавярховы дом і развалаць людзей. У нас шмат кавалкаў зямлі ўнутры кальцавой дарогі, якія пустыюць», — дадаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка нагадаў аб сваім выязненым патрабаванні, што зямлі сельгаспрызначэння не могуць быць задзейнічаны пад адпаведны мэты: «Сельгасгаспадарчыя зямлі — гэта практычна забарона. Лепш падразаць лес, чым займаць зямлі сельгаспрызначэння».

Кіраўнік дзяржавы даў даручэнне па наведванні парадку ў цэлым як у горадзе, так і за яго межамі.

УЛАДЗІМІР КРАЎЦОЎ ЗАЦВЕРДЖАЕ СТАРШЫНЁЙ ГРОДЗЕНСКАГА АБЛВЫКАНКАМА

Такое рашэнне было прынята ўчора на сесіі Гродзенскага абласнога Савета дэпутатаў.

Па даручэнні Аляксандра Лукашэнка кандыдатуру Уладзіміра Краўцова дэпутатам, кіруючым работнікам органаў выканаўчай і прадстаўнічай галін улады прадставіў кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Андрэй Кабякоў. Ён ахарактарызаваў Уладзіміра Васільевіча як энергійнага кіраўніка з шырокай эрудыцыяй і добрымі арганізатарскімі здольнасцямі, які ведае работу рэгіёна і можа прымаць прадуманыя рашэнні, дабіваючы іх выканання і несіць за іх адказнасць. Сярод асабістых якасцяў — чалавечнасць, сумленнасць і прыняцтва паводзінаў.

Андрэй Кабякоў адзначыў, што па шэрагу эканамічных кірункаў Гродзеншчына займае лідуруючы пазіцыі ў рэспубліцы, але, разам з тым, ёсць і праблемныя пытанні развіцця рэгіёна, на вырашэнні якіх трэба засяродзіць увагу кіраўніцтва вобласці. Уладзімір Краўцоў выказаў надзею, што ў яго атрымаецца зладжаная работа з кадрамі Гродзеншчыны, і паабяцаў, што ўсе цікавыя, важныя пачынанні, ініцыятывы будуць падтрыманы.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Фота Аляксандра МЕШЧУКА.

Валеры Каліноўскі (на фотаздымку) — механізатар філіяла сельскагаспадарчага комплексу «Дуброва» таварыства «Магілёўліфтмаш» Быхаўскага раёна. 17 гадоў ён займаецца апрацоўкай глебы, вядзе сьвюбу, нарыхтоўвае кармы для жывёлы.

— Хлебараб ад Бога! — кажа пра трактарыста дырэктар гаспадаркі Ула-

ПА ГЛЕБЕ І КОЛАС

дзімір Мызнікаў. — Больш за дзве тысячы гектараў глебы, адвядзенай пад зернавы клін, даводзіцца араць і засяваць гэтым механізатару.

Сёлета гаспадарка выйшла ў раённым лідары па ўборцы зерневых і па нарыхтоўцы насення рапу, у чым немалая заслуга і Валерыя Каліноўскага.

ВЫБАРЫ ДЭПУТАТАЎ ПАЛАТЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ ПРАПАНОЎВАЮЦЬ ПРАВODЗІЦЬ У АДЗІН ТУР

15 лістапада адбылося чарговае пасяджэнне 3-й сесіі Савета Рэспублікі пятага склікання, падчас якога беларускія сенатары абмеркавалі 8 законапраектаў. Сярод іх — праект Закона «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусі па пытаннях правядзення выбараў і рэфэрэндумаў», а таксама Дэкрэт Прэзідэнта ад 11 верасня 2013 г. №5 «Аб унясенні змен і дапаўненняў у Дэкрэт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 7 мая 2012 г. №6».

Як расказаў у сваім выступленні міністр эканомікі Мікалай СНАПКОЎ, асноўная мэта Дэкрэта №5 — стварыць дадатковыя стымулы для развіцця малага бізнесу ў малых і сярэдніх гарадах. У апошні час стаў праўляюцца дысбаланс у развіцці прадпрыемстваў паміж вялікімі гарадамі і рэгіёнамі. Акрамя таго, павялічваецца колькасць раённых цэнтраў, у якіх, акрамя нізкай колькасці жыхароў, заўважаецца тэндэнцыя да памяншэння колькасці працоўнага актывага насельніцтва. Сярод мерапрыемстваў Дэкрэта называюцца аптымізацыя

льгот па мытных плацяжках, удакладненне парадку і ўмоў прадастаўлення падатковых прэферэнцый індывідуальным прадпрымальнікам і камерэцыйным арганізацыям, якія створаны ў сярэдніх і малых гарадах або вёсках. Міністр адзначыў, што ў многіх рэгіёнах яшчэ з савецкіх часоў захавалася вельмі якасная інфраструктура, на падмурку якой можна будаваць новыя прадпрыемствы. Дэкрэт быў ухвалены сенатарамі на папярэднім слуханні.

Праект закона, што датычыцца змен у выбарным заканадаўстве, прадстаўляла старшыня Цэнтрвыбарка Лідзія ЯРМОШЫНА. Па яе словах, будучы дакумент палепшыць умовы правядзення выбараў. У першую чаргу гэта датычыцца выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. У прыватнасці, змяніцца падыход да падвядзення вынікаў выбарчай кампаніі. Цяпер пераможцам на мясцовых выбарах становіцца кандыдат, які набраў больш за 50% галасоў. Законапраект змяняе гэты рэгламент такім чынам, што пераможцам становіцца кандыдат, які проста набраў больш галасоў за сваіх канкурэнтаў.

СТАР 2

На прыёме

МЯСЦОВАЙ УЛАДЗЕ ПА СІЛАХ

У райцэнтры Ушацы на асабістым прыёме да Уладзіміра АНДРЭЙЧАН-КІ, старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, было людна. Некаторыя наведвальнікі прыйшлі з калектыўнымі зваротамі. Прыём доўжыўся прыкладна дзве гадзіны. Спікер парламенту выслухаў нават тых, хто пажадаў з ім сустрэцца без папярэдняга запісу.

Першымі па дапамогу звярнуліся жыхары інтэрната з вёскі Градзянец. — У будынку — трыццаць кватэр. Раней людзі карысталіся для прыгатавання ежы плітамі, да якіх падаваўся балонны газ. Але нам гэта забаранілі, а трубу для падачы прыроднага газу не падавалі. Маўляў, дорога. Абяцалі электрапліты ўстанавіць, вось чакаем...

Газам у балонах, як высветлілася, у шматкватэрных дамах насамрэч нельга

СТАР 2

карыстацца, бо ў краіне змяніліся адпаведныя правілы. Гэта было зроблена, каб не дапусціць трагедыі ў выніку парушэння правілаў эксплуатацыі. Нельга, каб паўтарылася тое, што адбылося ў лютым мінулага года ў адным з інтэрнатаў Лагойскага раёна. Тады ў выніку выбуху газу каля дзесяці кватэр былі разбураны, чалавек загінуў, многія іншыя жыхары атрымалі траўмы.

Як растлумачыў старшыня райвыканкама, з кіраўніцтвам райна ўжо праведзены перамоўны, каб завезлі электрапліты і прадалі людзям у растэрміноўку. А на агульных кухнях інтэрната пліты ўстанавяць за сродкі арганізацыі, якой належыць установа.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Тры чалавекі загінулі падчас выбуху на газопроводзе ў Польшчы

Магутны выбух адбыўся ў Польшчы на газопроводзе высокага ціску ў вёсцы Янкув — Пшыгодкі (Вялікапольскае ваяводства), паведамляюць інфармагенцтвы. Па інфармацыі паліцыі, тры чалавекі загінулі і дзевяць атрымалі раненні. Сярод параненых ёсць дзеці, адзін з пацярпелых знаходзіцца ў крытычным стане. Па іншай інфармацыі, два чалавекі прапалі без вестак. На месцы выбуху ўзнік пажар. Больш за 10 будынкаў былі ахволены агнём, некалькі дамоў згарэлі даштэнту. Польшыя таксама пераклічыліся на лес.

Малдове паабяцалі бязвізавы рэжым з ЕС з 2015 года

З 2015 года грамадзяне Малдовы змогуць наведваць краіны ЕС без віз. Пра гэта паведамляе Publika. md са спасылкай на кіраўніка Еўракамісіі Жазэ Мануэла Барозу. Барозу, выступаючы 15 лістапада ў Бруселі пасля сустрэчы з прэм'ер-міністрам Малдовы Юр'ем Лянкэ, заявіў, што рэспубліка выканала ўсе неабходныя патрабаванні для візавай лібералізацыі з ЕС. У сувязі з гэтым Еўракамісія прапануе Савету ЕС зняць візавыя абмежаванні для малдаван. Паводле інфармацыі партала, гэтак пытанне будзе ўзнята ўжо на бліжэйшым саміце «Усходняга партнёрства» ў Вільнюсе 28—29 лістапада.

МЗС Кыргызстана ўручыла ноту паслу ЗША аб вывадзе авіябазы

Міністр замежных спраў Кыргызстана Эрлан Абдылдаеў уручыў паслу ЗША ноту аб спыненні дзеяння ў ліпені 2014 года пагаднення аб размяшчэнні амерыканскага цэнтра транзітных перавозак у аэрапорце Манас, перадаюць інфармагенцтвы. Парламент Кыргызстана ўхваліў рашэнне вывесці з Манаса авіябазу ЗША некалькі месяцаў таму. Цэнтр транзітных перавозак быў створаны ў міжнародным аэрапорце Бішкека Манас у снежні 2001 года. Касцёр групой складоўцы сілы і тэхніка ВПС ЗША. Цэнтр займаецца падтрымкай аператыві «Нязломная свабода» ў Афганістане.

Паліцыя Канады раскрыла сетку педфілаў па ўсім свеце

Арыштавана 348 чалавек, 386 дзяцей выратавана. Больш за ўсё падзаваных было затрымана ў ЗША і Канадзе. Сярод арыштаваных аказаліся шэсць супрацоўнікаў праваахоўных органаў, дзевяць рэлігійных лідараў, 40 настаўнікаў сярэдніх школ, тры прыёмныя бацькоў, 32 добраахвотнікі з дзіцячых фондаў, а таксама дзевяць медыкаў і медсясцёр. Расследаванне вялося тры гады.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Газіроўка мяняе мозг чалавека?

Рэгулярнае і працяглае ўжыванне салодкіх газаваных напояў з'яўляецца значна змяняць мозг, піша The Daily Mail. Як паказалі даследаванні, напоі мянялі сотні бялкоў у мозгу. Аналізаваны змены назіраюцца пры розных хваробах, пачынаючы з раку і заканчваючы хваробай Альцгеймера. Эксперт Дэйвід Франклін канстатуе: на Захадзе ўзровень спажывання газіроўкі

небяспечна высокі. У некаторых дарослых ільвіная доля калорый за дзень паступае менавіта з салодкімі напоямі. Сярэдняя прыступы, дыябет, набор вагі, крохасць костак, рак прастаты і падстраўнікавай залозы, цягліцавая слабасць, параліч — усё гэта магчымыя наступствы перамернага спажывання газіроўкі. Зараз да іх дадаліся і праблемы з мозгам.

КОРАТКА

Пераможца «Еўрабачання-2013» датчанка Эмілі дэ Форэст падтрымае ўдзельнікаў дзіцячага «Еўрабачання-2013» і выступіць у Кіеве.

У дачыненні да былога намесніка генеральнага пракурора Аляксандра Архіпава заведзена крымінальная справа па ч.3 арт.424 КК (злоўжыванне ўладай або службовымі паўнамоцтвамі).

Папа Рымскі Францыск перадаў перагарт са сваім блаславеннем, якое напісана па-беларуску, жыхарам Беларусі, якая ў часы ганенняў на вернікаў, знаходзячыся пад пагрозай рэпрэсій, не пабаялася спрыяць захаванню каталіцкай веры.

У судах Беларусі рытуальнае разгледзець больш за 10 спраў па канфіскацыі аўтамабіляў у нецвярзых кіроўцаў, затрыманых паўторна.

Гэты год увойдзе ў дзясцяку самых гарачых гадоў з моманту пачатку сістэматычных назіранняў за надвор'ем у 1850 годзе.

17 лістапада — Міжнародны дзень студэнтаў

«СТУДЭНТ ГОДА — 2013»: ЗА КРОК АД ФІНАЛУ

22 лістапада ў беларускай сталіцы пройдзе заключны — рэспубліканскі — этап конкурсу «Студэнт года — 2013». А напярэдадні са сваімі прадстаўнікамі вызначыліся ўсе вобласці і Мінск.

Алесь ПАДРЭЗ, Васіль КУЗЬМІН, Сяргей КАЗЛОВІЧ, Іван АНДРУШКЕВІЧ, Яўген БОГДАН і Таццяна ВАРЛАМАВА (злева направа).

Фота Марыны БЕГ'НЮКОВА.

3 адкрыццём!

«МАРА» ДЛЯ САМЫХ МАЛЕНЬКІХ

Пра новы дзіцячы садок даўно марылі як маленькія салігарчане, так і іх бацькі, што жывуць у раёне новабудойні. Пытанне з забеспячэннем месцамі ў дашкольных установах горада стаяла даволі востра, паколькі сталіца шахцёрка прырабала кварталы, раёны...

Комплекс пабудаваны па даручэнні кіраўніка дзяржавы, якое ён даў летас. Тут узводзіцца яшчэ адзін дзіцячы садок — за кошт ААТ «Беларуськаліі». З уводам яго ў дзеянне ў горадзе будзе цалкам вырашана праблема з забеспячэннем месцамі дзяцей у дашкольных устано-вах.

Вучэбна-педагагічны комплекс пабудоваў будтрэст №3 у рэкордна кароткіх тэрмінах — менш чым за год. Кошт дзіцячага садка — 70 млрд рублёў, а школы — 150 млрд рублёў. У дзіцячым садку ёсць басейн, спартыўная, музыкальная залы, камп'ютарныя, гульнявыя, спальныя пакоі, медыцынскі блок. Тры паверхі злучаны па-між сабой лесвічнымі маршамі з

сучаснымі вітражнымі канструкцыямі з металу і шкла.

Усё ж у Мінскай вобласці налічваецца каля 700 дзіцячых дашкольных устаноў. Сёлета плануецца ўвесці яшчэ адну ў Слуцку. А ўвогуле на Міншчыне сярэдняга забяспечанасць дашкольнымі ўстановамі дзяцей ва ўзросце ад 3 да 6 гадоў складае амаль 90 працэнтаў. Начальнік упраўлення адукацыі Мінаблвыканкама Галіна Казак адзначае, што, у цэнтральным рэгіёне не існуе такога паняцця, як чарга ў садок.

У выніку рэалізацыі дзяржаўнай праграмы развіцця сістэмы дашкольнай адукацыі на 2009—2014 гады на Міншчыне адкрыта 5 дзіцячых садкоў, вырашаюцца пытанні рэканструкцыі пад

дзіцячыя сады нявыкарыстаных будынкаў. На іх базе ўжо працуюць 4 дашкольныя установы.

Напрыклад, нядаўна пасля адпаведнай рэканструкцыі прыняў маленькіх наведвальнікаў дзіцячы садок з прыбудовай на 180 месцаў у Мар'інай Горцы. Толькі сёння актыўна развіваюцца Смалевічы, адпаведна, горад мае патрэбу ў дзіцячых садках. Адзін з іх ужо будуюць. Актыўна ўзводзіцца дашкольных устаноў і ў Мінскай раёне: у пасёлку Лясны, у вёсках Хацкевічы і Калодзішчы. У наступным годзе, як мяркуецца, праблема з месцамі ў дзіцячых дашкольных установах рэгіёна будзе знята.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ

ДЗЕЛАВЫЯ ГУЛЬНІ — ДЛЯ МОЛАДЗІ СНД

Праект «100 ідэй для Беларусі» мае ўсе шанцы перарасці ў праект «100 ідэй для СНД». Гэта магчыма дзякуючы падтрымцы Савета па справах моладзі дзяржаў — удзельніц СНД, якое адбылося ў Мінску.

Упершыню ідэя стварэння і рэалізацыі моладзевых праектаў «100 ідэй для СНД» была агучана падчас правядзення ў верасні VIII Форуму навуковай і творчай інтэлігенцыі СНД.

Наша ініцыятыва знайшла падтрымку, і, каб рухацца далей, мы вывучылі вопыт, падыходы і механізмы рэалізацыі аналагічных моладзевых праектаў у краінах — удзельніцах СНД, — расказаў журналістам першы сакратар ЦК Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі Ігар БУЗОЎСКИ. — Ва Украіне, напрыклад, рэалізуецца праект «Наваціны прэрыі», у Расіі — «1000 ідэй», у Малдове — «Бізнес-ідэя», у Азербайджане — «Ёсць ідэя» і г.д.

Рэалізуецца праект «100 ідэй для Беларусі», мы зразумелі, што наша галоўная задача — не толькі сабраць моладзевыя ідэі, але і дапамагчы маладым вынаходнікам знайсці інвестара як у нашай краіне, так і за яе межамі. З гэтай пошуку інвестараў мы разаміслілі па ўсёй краіне «Скарбонкі ідэй», праводім рэгіянальныя выставы-кірмашы, прыдумалі перасоўны акумулятар моладзевых ідэй «Дзябус». Сёння мы прапануем Савету па справах моладзі разгледзець пы-

танне аб правядзенні форуму, кірашоў і выстаў інавацыйных ідэй ужо ў рамках СНД. У тым ліку такія выставы маглі б праводзіцца і ў рамках штогадовага пасяджэння кіраўнікоў дзяржаў СНД. Для моладзі Са-дружнасці гэта будзе цудоўна магчыма, не толькі зьявіць пра свой праект, але і знайсці зацікаўленых партнёраў.

У якасці аднаго з прыкладаў моладзевых ініцыятыў Ігар Бузоўскі прывёў праект «Віртуальныя падарожжы па Беларусі», дзякуючы якому маладыя людзі маюць магчымасць «вандраваць» па роднай краіне, нават не выходзячы з дому. Аналагічныя праекты можна было б рэалізаваць і ў рамках СНД, каб, скажам, беларусы маглі «наведваць» Санкт-Пецярбург або Ерэван, а маладыя людзі з Расіі ці Арменіі — лавандраваць па беларускіх славуціцах...

Старшыня Савета па справах моладзі СНД, намеснік міністра моладзі і спорту Азербайджанскай Рэспублікі Інігам БАБАЕЎ агучыў, у сваю чаргу, ініцыяты-ву аб арганізацыі і правядзенні ў рамках СНД моладзевых сімуляцыйных дзелавых гульняў:

— Міжнародныя сімуляцыйныя гульні ўжо не першы год праводзіцца пад эгідай ААН. У рамках такіх гульняў маладыя лідары імітуюць пасяджэнне ААН, на якое выносяцца дастаткова сур'ёзныя і актуальныя пытанні. На дзень ці два дні маладыя людзі пераўтвараюцца ў міністраў замежных спраў, дыпламатаў, палітычных дзеячаў. Напрыклад, сё-лета мы правялі ў Баку пасяджэнне Савета

Бяспекі ААН на тэму «Бяспекі ў інтэрнэце», паколькі гэты год быў прысвечаны ў Азербайджане інфармацыйна-камунікацыйным тэхналогіям.

Сёння маладыя людзі яшчэ сядзяць за школьнай партай або «грызучы граніт навукі» ва ўніверсітэтах, а заўтра яны могуць стаць палітыкамі, грамадскімі дзеячамі, кіраўнікамі навуковых праектаў. Таму навывкі работы ў камандзе, умение чуць адно аднаго, падстаўляць сваё плычо, падстрахоўваць, пралічваць наперад наступствы сваіх крокаў, якія набы-ваюцца падчас дзелавых гульняў, як і лідар-скія якасці, ім вельмі спатрэбяцца.

Яшчэ адна прапанова Азербайджана — падтрымка міжнароднага конкурсу студэнц-кай песні «UniVision». Аўтар ідэі — Саюз студэнтаў Азербайджана, але пра студэнцкія праблемы і радасці пець маладым выканаўца-м не даядзецца. Арганізатары патрабуюць

выканання толькі дзюхо абавязковых умоў: на сцэне і ў журы павінны быць студэнты. Як вынік з самой назвы конкурсу, гэта будзе, так бы мовіць, студэнцкае «Еўрабачанне». Ва ўсялякім разе, сістэма галасавання будзе дзейнічаць такая ж, як і на «Еўрабачанні»: у рэжыме анлайн кожная краіна будзе выстаў-ляць аднаго ўсім выканаўца, акрамя сваіх. Летас у Баку ўжо прайшоў першы конкурс з удзелам выканаўцаў з 20 краін, у тым ліку ў Беларусі. Перамогу святкавала Літва. Зараз вядзецца міжнародная рэгістрацыя бранда конкурсу. І ўжо ў наступным годзе ў Баку ча-каюць яшчэ большую колькасць гасцей. Надзея НІКАЛАЕВА.

ЗА КРОК АД ФІНАЛУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Для ўдзелу ў мінскім аб-срачым туры было адбрана 15 заявак. Усе канкурсанты сталі пераможцамі ў сваіх ВНУ, у тым ліку і Сяргею Казловічу, студэнт 4 курса факультэта тэлекамуні-кацый БДУП.

Дарчы, стаць удзельнікам кон-курсу мог далёка не кожны: адна з галоўных умоў для канкурсантаў — поспехі ў вучобе (сярэдня бал не ніжэй чым 8,0), а таксама ак-тыўны ўдзел у грамадскіх жыцці, дзейнасці Беларускага рэспублі-канскага саюза моладзі і органах студэнцкага самакіравання.

У фінале гарадскога кон-курсу больш як тры гадзіны

лепшыя студэнты сталіцы дэманстравалі свае таленты і абаранялі праекты. Сяргей Казловіч прадставіў на суд жу-ры тэлевізійны праект (цыкл праграм) «Ветэраны: каб помні-лі!»

— Гэты праект зусім не па-добны на мае папярэднія, — прызнаецца Сяргей. — Па-пер-шае, работа з ветэранам выма-гала асаблівай канцэнтрацыі, па-другое, былі выязныя здымкі ў горадзе, ну і, безумоўна, скла-даны мантаж. Але сам праецт здымак і падрыхтоўкі да іх зай-сёды дастаўляе мне вялікае за-давальненне...

Перад журы стаяла няпрос-тая задача — выбраць тройку

пераможцаў, якія годна прадста-вляць сталіцу ў рэспубліканскім фінале. Права змаганца за га-наровы тытул «Студэнт года—2013» у фінальнай бітве атры-малі Сяргей Казловіч (БДУП), Анастасія Лудверчык (Каманд-на-інжынерны інстытут МНС) і Ірына Марцінкевіч (БНТУ).

— У падрыхтоўку да конкур-су ўкладзена шмат сіл. Я вельмі хвалюваўся, але спадзяваўся прайсці ў фінал. Толькі дзеля ўдзелу няма чаго ісці на кон-курс — трэба перамагчы. Мне вельмі дапамагла вялікая група падтрымкі, і ўсё ў мяне атрыма-лася, — з задавальненнем ад-значае Сяргей Казловіч.

Сёння сябры дапамагаюць

Сяргею падрыхтавацца да «фі-нальнага акорда». У першай па-лове дня хлопца чакае вучоба ва ўніверсітэце, а ў другой — праца выдаўніцтвам на тэле-канале АНТ. Таму ўвесь дзень у яго літаральна распісаны па хвілінах...

У фінале конкурсу «Сту-дэнт года—2013», які менш чым праз тыдзень пройдзе ў Нацыянальнай бібліятэцы, жу-ры будзе ацэньваць «візітку», творчы конкурс, абарону пра-екта, спартыўны конкурс і ара-тарскае майстэрства лепшых прадстаўнікоў беларускага сту-дэнцтва...

Надзея НІКАЛАЕВА.

АРЭНДНЫ ЖЫЛЫ ФОНД МІНСКА — КАЛЯ 600 КВАТЭР

Дзяржаўны фонд жылых памяшканняў камер-цыйнага выкарыстання нашай сталіцы налічвае 590 кватэр, паведамляе галоўны спецыяліст ад-дэла прававой работы і рэалізацыі жылывай палітыкі ўпраўлення жылывай палітыкі Мінгар-выканкама Святлана ВІШНЕЎСКАЯ на міжнарод-най навукова-тэхнічнай канферэнцыі «Дзяржаў-ная жылывая палітыка ў Рэспубліцы Беларусь і краінах СНД».

У фондзе арэнднага жылля, сфармаваным адмі-ністрацыямі сталічных раёнаў, налічваецца 589 кватэр, з іх 326 свабодных або вызваленых жылых памяшкан-няў і 263 кватэры ў новых дамах арэнднага тыпу на тэ-рыторыі Парка высокіх тэхналогій. На адну арэндную кватэру ў адміністрацыйна раёнаў беларускай сталіцы звычайна прэтэндуе каля 100 чалавек.

ВЫБАРЫ ДЭПУТАТАЎ ПАЛАТЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ ПРАПАНОЎВАЮЦЬ ПРАВОДЗІЦЬ У АДЗІН ТУР

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Калі галасаванне адбываецца на безальтэрнатыўнай аснове — кандыдату трэба набраць больш за 50% галасоў выбаршчыкаў. Такі падыход, па меркаванні Лідзіі Ярмашовай, забяспечыць «чысціню і эфектыўнасць кампаніі». Выбары будучы праводзіцца ў 1 тур, як вы-нік — выбарчая кампанія «птаннее».

На выбарх розных узроўняў (у тым ліку і прэзідэнцкі) стане аб-язковым указанне, за кошт якіх сродкаў існуе кандыдат, калі ў яго няма афіцыйных крыніц даходу.

Вялікую частку агітацыйнай працы возьме на сябе дзяржава. Напярэ-дні выбараў у кожную кватэру будзе дастаўлены ўвесь інфармацыйны матэрыял па кандыдатах, а таксама прапашэнне наведваць участак для галасавання. За дзяржавай застаюцца і сям'я дарагія расходи: эфiр-ны час, газетныя палосы. У законапраекце забараняецца прапаганда байкоту выбараў як галоўнага права кожнага грамадзяніна.

Зменіцца парадак фінансавання выбарчых кампаній. Кандыдаты буд-дучы абавязаны ствараць выбарчыя фонды, з якіх і будзе фінансавацца іх кампанія. Стварэнне фонду можа праводзіцца за свой кошт, калі існуюць крыніцы даходу. Памер фонду кандыдата ў Прэзідэнты — да 9 тысяч базавых велічын, кандыдата ў дэпутаты — да 1 тысячы.

Акрамя гэтых законапраектаў, сенатары разглядалі дакументы, што датычацца ратыфікацыі самых розных дагавораў з іншымі краі-намі (у тым ліку пагаднення паміж урадам Беларусі і ўрадам Турэччай Рэспублікі аб узаемнай адмене віз) і праект Закона «Аб унясенні змен і дапаўненняў у Закон РБ «Аб рэгістры насельніцтва».

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

МЯСЦОВАЙ УЛАДЗЕ ПА СІЛАХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Уладзімір Андрэйчанка выказаў меркаванне, што не зусім правіль-на, калі інтэрнат знаходзіцца на балансе райгаграсэрвісу, бо ў гэтай арганізацыі сваіх профільных праблем хапае.

— Сельскагаспадарчая арганізацыя павінна вырошчваць хлеб, а камунальнікі — займацца камунальнымі справамі, — падкрэсліў спі-кер парламента.

Самай эмацыянальнай з ліку тых, хто прыйшоў на прыём, была мала-дая мама. Жанчына паведала, што ў яе незаконна адабралі дзіця.

Як растлумачылі адказныя асобы, малага адабралі законна. У доме, дзе ён знаходзіўся, жывуць яго бацька і дзядзька, якія злоўжываюць спіртным, часта канфлітуюць і скандаліць. Перад тым як «забраць» дзіця, адказныя асобы пільна вывучылі ўмовы яго пражывання і прызначылі іх неадпаведнымі нормам. Духагавога хлопчыка кармілі толькі сухімі сумесямі, якія дзяр-жава выдзяляе на харчаванне малых. Прадстаўнікі ўлады канстатавалі, што 47-гадова бабуля хлопчыка і яе дачка, якая ў джэзце, фактычна жылі толькі на фінансавую дапамогу, што выдзяляецца на догляд дзіцяці.

Мальчыка Станіслава перадалі на выхаванне ў прыёмную сям'ю, дзе ён чакаў, нарэшце, размаўляць. Але ж ніхто не пазаўляў праваў на выхаванне дзіцяці біялагічнаму маці! На працягу некалькіх месяцаў у яго ёсць шанц выправіцца. Жылё жанчыне прапанавалі ў іншай вёсцы — у так званым «прэзідэнцкім доміку», працаваць можна на ферме ці зернектаце. Але яна не хоча...

Дзве жыхаркі раёна паскардзіліся, што іх мужам (а таксама сыну адной з жанчын) не выплацілі грошы за працу на ўборачнай. І атрымалі аб'яданне разабрацца ў сітуацыі.

Уладзімір Андрэйчанка пачуў і падымаў ад калектыву школы — за аўтобус для перавозкі юных спартсменаў. Старшыня парламента ран-ней паабяцаў паспрыць юным спартсменам у гэтым пытанні. І вось добрая навіна: аўтобус ужо ва Ушачах.

Пасля прыёму грамадзяні Уладзімір Андрэйчанка падзяліўся сваімі ўражаннямі:

— Радуе тое, што не было агучана ні адной скаргі па пытаньні жылыва-камунальнага гаспадаркі. Значыць, раён надарэна падрыхта-ваўся да чарговага ацэплення сезона. Што да тых пытанняў, якія я тут пачуў, — усё яны знаходзяцца ў кампетэнцыі мясцовай ўлады. Але такія сустрэчы вельмі карысныя, бо народным выбаршчыкам неабходна ведаць, што хвалюе людзей на месцах.

Аляксандр ПУКШАНСКІ. Ушачы — Віцебск.

Сярэднявечны... рок-н-рол

ЯК «СТАРЫ ОЛЬСА» ВЫХОЎВАЕ БУДУЧЫНІЮ ПРАЗ ЗДАБЫТКІ МІНУЛАГА

17 лістапада ў ДК МАЗ адбудзецца прэзентацыя новага альбо-ма гурта «Стары Ольса» з нечаканай для гэтага калектыву назвай «Santa Maria». Непасрэдна праца над новым альбомам являса працам трох гадоў. Увесь не толькі творчы, але і вытворча-тэхнічны цягач па стварэнні дыска адбыўся на тэрыторыі Беларусі.

«Стары Ольса» нічога не запісваў цягам пяці гадоў, але за гэты час назапісаў матэрыял на два цэльныя па змесце альбомы — палачава-камерны і застольна-песенны. Першы дыск «Santa Maria» ўжо гатовы, а другі праходзіць этап падрыхтоўкі да запісу: «У першую чаргу мы вырашылі запісаць рэкансе і барока. З наступнай востны мы плануем запісаць песенную спадчыну — гэта ў асноўным заселены і рыцар-скія песні», — кажа заснавальнік і лідар гурта Эміцер Сасноўскі.

У новы альбом увайшла 13 твораў. Больш за палову кампазіцый узяты з вядомага зборніка барочнай музыкі «Полацкі шытак». Адна кампазіцыя запісаная паводле «Віленскага шытка» — ані-маннага зборніка п'ес для солнага і ансамблевых выканання, што быў складзены ў 1600 годзе ў Вілні. Да таго ж «Santa Maria» адроз-ніваецца ад папярэдніх запісаў «Старога Ольсы» тым, што альбом цалкам спрадэюсаваны музыкантамі самастойна.

Вадзім АЛЕКСАНДРОВІЧ

Гандбол

«БАРСА» НЕ ПА ЗУБАХ

У пятым матчы сёлётнага розыгрышу Лігі чэмпіёнаў мін-скае «Дынама» хоць і саступіла на «Мінск-Арэн» іспанскай «Барселоне» (25:35), але сабрала на трыбунах надзвычай-ную аўдыторыю.

15321 глядач. Менавіта столькі людзей, калі верыць суддзі-ін-фарматару, прыйшло на арэну, каб падтрымаць дынамаўцаў у спрэчцы са славацкай «Барселонай». А гэта, між іншым, сапраўдны рэкорд для гандбольных матчаў у Беларусі! Мінцым унікальным пад'якнам у бальшшчыцкім кантакце была гульня паміж нашай нацыянальнай зборнай і камандай Славакіі, на якім прысутнічала больш за 13 тысяч заўзятаруў. Расцём!

Гандбольную «Барселону» па дасягненнях можна параўнаць з футбольным сваяком. Толькі ўявіце: каталонцы в 8 разоў перамагалі ў Лізе чэмпіёнаў і больш за ўсіх святкавалі перамогі ў родным чэмпіянаце. Аснову гэтага «Барсы» складаюць таксама сапраўдныя «зоркі», валадары ручнога мяча. Сярод іх наш добра вядомы Сяргей Рутанка, чэмпіён Еўропы ў складзе зборнай Даніі Еспер Нёдэсба, француз сербска-харавацка паходжання, двухразовы пераможца Алімпійскіх гульняў Нікола Карабаціч... І вось гэтую «машыну пера-моў» мінчане, якія ўжо зарэкамандавалі сябе добрым еўракубковым байцом, стрымлівалі ўвесь першы тайм, вялі ў ліку ў два мячы і пада-рылі шматлікіх бальшшчыцкіх надзею на перамогу. Здавалася, воль яна птушка шчасця, за якую трэба трымацца ўсім, чым толькі можна, аднак яна знікла пасля перапынку, як неверагодна прыгожы сон... У гэтай, у адрозненне ад беларусаў, пачало атрымлівацца літаральна ўсё. Пасля працяглага безгалоўнага часу дынамаўскага артылерыя зноў загучала (Максім Сабалеў і Іван Нічавіч на дваіх за гульнію закінулі 11 мячоў), аднак слухавца апаганета ўжо было не дагнаць. Нягледзячы на выніковы лік, «Дынама» сапраўды заслужыла гучных апладысментаў. А лепш за ўсё дзеянні «бела-блакітных» могуць апі-саць словы Хаві Паскуаля, галоўнага трэнера «Барселоны»:

— Вядалі, што «Дынама» атрымала дзве перамогі дома, а ў іншых матчах саступала з невялікай розніцай. Супраць такога небяспечнага саперніка заўжды трэба быць уважлівым. У Мінску летам істотна змяніўся склад. «Дынама» неабходны час на тое, каб згуляцца. Але сілу гэтай каманды нельга не адзначаць.

Тарас ШЧЫЦЬ. Фота аўтара

ПАВАЖАННЯ КАЛЕГІ!

Шчыра віншую вас з надыходзячым прафесійным святам — Днём работнікаў сельскай прамысловасці!

Вядома: зямля не родзіць сама па сабе, калі не засяваць яе, не апрацоўваць і не даваць ёй адпачынку. Гэтаксамма не бывае добрага ўраджая, калі толькі скарыстоўваць прыроду, не падсілкоўваючы яе. Наша з вамі праца спрыяе не толькі земляробству. Мікраўнаенні, якія вырабляе наша прадпры-емства, таксама захоўваюць у сельскагаспадарчых культу-рах максімум рэчываў, неабходных і карысных для арганізма чалавека. Зберагчы і памножыць сілу зямлі і здароўе суайчынінікаў — воль якая звышзадача стаіць перад намі. Дзякуй за тое, што вы выконваеце яе сумленна і адказна. Плёну вам у працы, шаюноўны калегі, шчасця і здароўя, добра-быту і моцы вашым сем'ям! Са святам!

Аляксандр КОЗЕЛ, дырэктар СТАА «Адоб-Агра» УНП 290507164

Дырэктар УА «Пінскі дзяржаўны аграрна-тэхнічны каледж» СКУЛАТУ Міхаілу Уладзіміравічу з нагоды 60-годдзя з дня нараджэння.

Ад імя кіраўнікоў усіх сельгаспрадпрыемстваў АПК раёна віншую Вас, шаюноўны Міхаіл Уладзіміравіч, з юбілеем. У родным палескім краі Вас ведаюць як вопытнага кіраўніка-аграрніка, а таксама дырэктара навучнай установы па падрыхтоўцы кадраў для сельскагаспадарчай вытворчасці. Жадаю Вам (а таксама Вашым выхаванцам) найлепшых вынікаў на ніве адра-джэння беларускай вёскі, заставацца актыўным абаронцам яе інтарэсаў. Гэта значыць, што можна павіншаваць Вас таксама з надыходзячым Днём работнікаў сельскай гаспадаркі і перапра-цоўчай прамысловасці. Няхай Вашы глыбокія веды, трывалая здароўе і аптымізм, высокая адказнасць перад часам і людзьмі дапамогуць рэалізаваць у жыцці ўсё, што задумана Вамі ў лепшыя гады працы на карысць нашага народа.

З павагай, Аляксандр Лявончыч АНДРЬЕВІЧ, старшыня Пінскага райагпраграсаюза. УНП 201016437

СУСТРЭЧА КЛАСІКАЎ ЛІТАРАТУРЫ

90-годдзе выхаду з друку паэмы «Новая зямля» Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа адзначае шэрагам цікавых мерапрыемстваў — выстаўкамі, літаратурнымі вечарынамі, творчымі сустрэчамі. Адна з іх — праект «Новая зямля» ў кантакце шэдэўраў сусветнай літаратуры». Гэтымі днямі ў доме пенсіяра адрылася экспазіцыя, складзеная з фотаздымкаў, копія факсімільных выданняў і ілюстрацый да паэмы Крысціёніса Данелайці-са «Поры года» і прысвечана 300-годдзю нара-джэння паэта. Выстаўка мае назву «Тут нават паветра стварае натхненне». Фотаздымкі зна-мяць з месцамі, у якіх жыў і працаваў славеты літоўскі паэт-паэтар, пачынальнік літоўскай мастацкай літаратуры.

— Мы ўбачылі, наколькі моцна сугучныя гэтыя два знакавыя для беларусаў і літоўцаў творы — «Новая зямля» і «Поры года», нягледзячы на тое, што яны створаны з розніцай амаль у паўтара стагод-дзя, — сказала ў час адкрыцця вечарыны дырэктар Коласаўскага музея Зінаіда Камароўская. — Паэмы не толькі з'ядначылі эпохі, але паказалі нам блізкасць светаспрымання і жыццёвыя пазіцыі саміх твораўцаў — Якуба Коласа і Крысціёніса Данелайціса. Больш за тое, з біяграфічных звестак вядома, што і ў сваім побыце гэтыя асобы мелі шмат агульнага.

Крысціён Данелайціс нарадзіўся ў 1714 годзе не-далёка ад горада Гумбінае (цяпер Калінінградская вобласць), вучыўся ў школе для бедных, скончыў тэ-алагічны факультэт Кенігсбергскага ўніверсітэта і потым да канца жыцця служыў настацелем лютэранскага прыхода, лісаў вершы. Ён працаваў над паэмай «Поры года», у якой паказваецца сялянскае жыццё літоўцаў. Паэма была надрукавана толькі ў 1818 годзе і, перакла-дзеная на многія мовы свету, стала адным з самых зна-камітых твораў не толькі літоўскай, але і еўрапейскай літаратуры. Нездарма паэма ўключана ў спіс ЮНЕСКА «Шэдэўры еўрапейскай літаратуры». Пераклад па-эмы на беларускую мову зрабіў наш паэт-перакладчык Аляксей Зарыцкі.

Пасол Літоўскай Рэспублікі ў Беларусі Эвалдас Ігнацівічус з'яўляецца філолагам па адукацыі, ня-дранна ведае беларускую мову і нашу літаратуру. Ён не ўтойваў задавальнення, што ў Беларусі ведаюць і шаюноўны імя славянска літоўскага пісьменніка, які не толькі сам займаў сусветную славу, але і пра-славіў нацыянальную літаратуру. Пасол заўважыў, што ў вушах кожнага літоўца гучаць радкі паэмы Данелайціса, — як і ў беларусаў на слыху радкі з

Коласавай паэмы «Новая зямля». Яшчэ спадар Іг-натавічус трагна заўважыў, што літоўцаў і беларусаў аб'ядноўвае не толькі рака Нёман-Нямуна, але і роднасць творчых душ двух класікаў — першапатаўца сваіх краін Данелайціса і Коласа.

Сапраўды, Данелайціс быў паэтарам і паэтам-асветнікам. Колас — настаўнікам і паэтам-асвет-нікам. Абодва творцы — першапачынальнікі школ нацыянальнай

Зямлі надзейная апора

Спецвыпуск да Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці

Тры пытанні з нагоды

ЗЕРНЕ СТАНОВІЦА ЗОЛАТАМ У ДОБРЫХ РУКАХ

У народзе кажуць, што хоць зерне і залатым родзіцца, але пераўварыць яго ў золата без вялікіх намаганняў складана. І да гэтага маюць дачыненне не толькі аграры, але і людзі, якія перапрацоўваюць вырашаную сельгаспрадукцыю. Усе разам яны ствараюць харчовую бяспеку нашай краіны. Значны ўклад у агульную скарбонку ўнеслі і працаўнікі Маладзечаншчыны. З чым яны сустракаюць прафесійнае свята, наша размова з начальнікам упраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання Маладзечанскага райвыканкама Генадзем БАЖКО.

— Генадзь Іванавіч, што значыць прафесійнае свята для хлебаробаў раёна і вас асабіста?

— У нашым календары шмат свят, але Дзень работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці дастойны асаблівай увагі. Не кожны чалавек здольны працаваць на сяле. Праца ў сельскай гаспадарцы спецыфічная, нялёгка, а яе вынікі часта залежаць ад кліматычных умоў. Апошнім часам дзякуючы развіццю навукова-тэхнічнага прагрэсу і непасрэднаму ўдзелу ў працэсе кіравання дзяржавы праблемы сельскай гаспадаркі максімальна вырашальныя. Тэма вынікі, што паказваюць аграры, — прадмет гонару, і гэта ніхто не аспрэчвае. Выпрабаванні і дадатковыя клопаты прынесла хлеббаром надвор'е і сёлетна: позняя вясна, затым — засуха. Але наступствы прыроды ўдалося мінімізаваць. У Маладзечанскім раёне сабралі зерневых 40 цэнтнераў з гектара. Гэта менш, чым летась. Але недабор кампенсавалі кукурузай, іншымі культурамі. Словам, спрацавалі прафесіяналы як у раслінаводстве, так і ў жывёлагадоўлі. Назаласці дастаткова кармоў для грамадскага статка. А недаход канцэнтрату перакрылі якаснымі расліннымі кармамі. У прыватнасці, нарыхтавалі больш за 25 тыс. тон сенажу, звыш 20 тыс. тон сіласу. У выніку разлічваем на павелічэнне жывёлагадоўчай прадукцыі. Добры падмурак для гэтага і 15 рэканструаваных малочна-тварных фермаў, якія ўжо ўведзены ў строй.

— У Маладзечне добра развіта і перапрацоўчая прамысловасць. Вынікі работы гэтай галіны радуюць?

— Не магу сцвярджаць, што тут мы дасягнулі абсалютнай дасканаласці. Але ў апошнія гады зроблена шмат.

Непасрэдна ад вынікаў работы аграрыў залежыць дзейнасць адкрытага акцыянернага таварыства «Маладзечанскі камбінат хлебапрадуктаў». Сёння тут выпускаецца пшанічная і ржаная мука, пшанічнае і ржаное вутроб'е, манная крупа, ячменна луска, камбікорм для птушкі. Прадукцыя канкурэнтаздольная як у краінах СНД, так і Еўрасаюза. На камбінаце пастаянна ідзе мадэрнізацыя вытворчасці. У многім стаць лепшым сярэд прадпрыемстваў мукамольнай прамысловасці краіны дапамагла рэканструкцыя млын, якая адбылася дзесьці 4 гады таму. Дзякуючы ўключэнню камбіната ў дзяржаўную праграму інавацыйнага развіцця было закуплена і ўведзена ў дзеянне высокапрадукцыйнае абсталяванне польскай вытворчасці. Гэта дазволіла знізіць спажыванне энергіі на 30 — 40%, падвоіць выпуск мукі вышэйшых гатункаў, палепшыць яе якасць. Тэхналогія, што прымяняецца пры вырабе прадукцыі, прадугледжвае насычэнне яе кіслародам у паветраных патоках. Пры гэтым прадукт літаральна «дышае», становіцца больш аб'ёмным, а гаспадыням не трэба прасейваць муку праз сита. Хлебабулочныя вырабы з маладзечанскай мукі даўно ацанілі не толькі жыхары горада, але і Беларусі.

Адкрытае акцыянернае таварыства «Маладзечанскі малочны камбінат» мае філіялы — Валожыцка масласырзавод, Вілейскі гармалзавод і Нарачанскі масласырзавод. Прадпрыемствы цалкам забяспечваюць прадукцыяй свае рэгіёны і пастаўляюць яе па ўсёй Беларусі, а асобныя віды экспартуюць у Расію, Казахстан, Германію, Польшчу, Бельгію, Францыю.

У 2009 годзе адкрытае акцыянернае таварыства «Трайл — Велес» стала правапераемнікам камунальнага ўнітарнага прадпрыемства «Маладзечанскі мясакамбінат». Тут адбылася значная мадэрнізацыя тэхналагічных працэсаў і рэканструкцыя. Ужо ў 2010 годзе акцыянернае таварыства пачало рэалізоўваць прадукцыю еўрапейскай якасці як па Беларусі, так і за мяжу. З першых дзён была вызначана новая стратэгія вытворчасці і продажу мясных і каўбасных вырабаў, паўфабрыкатаў: высокая якасць, эксклюзіўнасць і, разам з тым, даступнасць. Прадпрыемства атрымала сертыфікаты адпаведнасці НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points — аналіз рызык і крытычныя кропкі кантролю) і ISO 9001, што сведчыць пра якасць і бяспеку прадукцыі.

— Што б вы пажадалі ўсім, хто мае дачыненне да Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці?

— У гэтым свеце ўсё мяняецца, а сельская праца неабходна паранейшаму ўсім і кожнаму. Вынікамі працы аграрыў кіравацца кожны чалавек — жыхар як вялікага мегаполіса, так і невялікага правінцыйнага гарадка. І мы ўсе павінны помніць, дзе здабываюцца усё тэя багачы, што з'яўляюцца штодзень на нашым сталле. У гэты знамянальны дзень жадаем вам і вашым сем'ям усяго найлепшага! Са святам!

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ

Чалавек і яго справа

НЕ МЕСЦА КРАСІЦЬ ЧАЛАВЕКА

Сорак тры гады працуе ў адной гаспадарцы галоўны заатэхнік Тамара Алісейка

За сваю працоўную дзейнасць Тамара Алісейка мае шмат ганаровых граматаў, дыпламаў, падзяк. Але самая дарагая ўзнагарода для яе — медаль «За працоўныя заслугі, якія нядаўна ва ўрачыстых абставінах у Палацы Рэспублікі атрымала з рук прэм'ер-міністра Міхаіла Мясніковіча.

— Я адна з многіх, каму Міхаіл Уладзіміравіч уручыў медаль. Сярод іх — работнікі прамысловасці, культуры, адукацыі, праваахоўных органаў, — сіціла гаворыць Тамара Іванавна.

Такая яна і ў жыцці, сцвярджаюць людзі, якія яе добра ведаюць: ніколі не выпінае свае поспехі, заслугі. А іх у жанчыны, што працуе на адным месцы 43 гады, шмат.

Пасля заканчэння Ільянскага сельскагаспадарчага тэхнікума Тамара Алісейка прыйшла загадчыцай фермы «Лебедзева» саўгаса «Малінаўшчынскі» (цяпер аграферма «Лебедзева»). І, як кажуць, вывела калектыв у людзі — у перадавікі. На той час чатырохтысячная надой малака ў краіне былі, хутчэй, выключэннем, чым заканамернасцю. А пад кіравніцтвам маладога спецыяліста на ферме атрымала за год 4 200 кілаграмаў малака на карову. Менавіта тады Тамара Алісейка атрымала высокую ўзнагароду — сярэбраны

медаль «За поспехі ў народнай гаспадарцы СССР» згодна з пастановай галоўнага камітэта ўсесаюзнай выставі дасягненняў народнай гаспадаркі. А калектыву фермы атрымаў у якасці заахвочвання тэлевізар «Юнацтва», які змясцілі ў Чырвоным кутку (так у той час называлі пакой адпачынку).

А 10 гадоў таму Тамару Іванавну прызначылі галоўным заатэхнікам аграфермы. І ўвесь гэты час жывёлагадоўля пад яе пільным наглядом працуе дакладна, як гадзіннік.

— Калі я прыйшла на новую пасаду, у гаспадарцы сярэдняй надой на карову склаў 3400 кілаграмаў малака. Леташні паказчык — 7700 кілаграмаў, — гэта спецыяліст. — З дапамогай спецыяліста да філіяла адстагога сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва «Насілавічы» надой крыху знізіліся. Але цяпер справы там значна палепшыліся. Наш дырэктар Аркадзь Міхайлавіч Асіповіч навуку парадка

у паляводстве і вельмі сур'ёзна ўзяўся за жывёлагадоўлю. Працялі рэканструкцыю на дзвюх фермах. Дарэчы, на адной з іх зараз даільныя ўстаноўкі «Тандэм». Шмат увагі надаецца селекцыі, прадуктыўнасці дойнага статка.

Усяго ж ва ўладаннях галоўнага заатэхніка 9 жывёлагадоўчых фермаў, у тым ліку 5 малочна-тварных. Усе яны рэканструаваны, а комплекс «Мароскі» — рабатызаваны, 800 кароў доіць 12 робатаў. Аператары, якія працуюць паўнаценна, толькі кантралююць працэс па камп'ютары.

— За кошт чаго ўдаецца павялічыць надой? — цікавіцца ў сваёй суразмоўцы.

— Гэта залежыць ад мноства складнікаў: селекцыі, якасці кармоў і паўнаценнага збалансаванага рацыёну для жывёлы. Не апошняе ролі адыгрывае і дысцыпліна, чалавечы фактар. У нас падабраны прафесійны калектыв жывёлагадоўцаў. Гультаёў, п'яніц не трымаем. На першы раз даруем, калі чалавек з'явіцца на рабоце пасля пахмелля, на другі — звальняем. Ды і людзі трымаюцца сваіх месцаў, паколькі нядрэнна заробляюць. Сярэдняя зарплата ў аператары машынага даення 4,8 млн рублёў. Хтосьці атрымае пяць мільёнаў, а нехта — і больш. Усё залежыць ад выніку, надойна, — тлумачыць спецыяліст.

Крыху задумаўшыся, Тамара Іванавна працягвае:

— Людзі майго пакалення працавалі за ідэю. А грошы? Грошы для нас былі не самацэлю. У справу ўключалі душу, рупіліся пра грамадскі набытак.

На першым месцы — работа, а затым ужо — дом. У большасці сучаснай моладзі іншыя перакананні... Але мне пашанцавала з маладымі спецыялістамі. Нядаўна да нас прыйшлі выпускнікі Ільянскага дзяржаўна-аграгара каледжа. Аляксей Шарафановіч працуе ветфельчарам, Алена Пасынак — заатэхнікам. З Брэсцкай вобласці пераехаў малады ветурач з вышэйшай адукацыяй Андрэй Міневіч. — Шмат дапамагав нам і Міхаіл Васільевіч Бобрык з раённай ветэрынарнай станцыі. А загадчыца цялятніка МТФ «Мароскі» Марыя Лінок — чалавек саветскай загартоўкі. Пастаянна імкнецца быць наперадзе, і гэта ў яго атрымліваецца, пра што сведчаць паказчыкі, пра выагі.

Ды і сама Тамара Іванавна заўсёды стараецца быць першай. «Хочацца, каб усюды быў парадак», — прызналася яна.

— А дом, сям'я — на заднім плане? — жартуе я.

— Дзеці ўжо дарослыя. Яны — медыкі, працуюць на «хуткай», дапамагаюць людзям: Алена — у Маладзечне, Сяргей — у Смалевічах. Хатняя гаспадарка невялікая, толькі парсочкі. Карову зьяла: няма калі даглядаць, — адказвае жанчына.

Іншы чалавек, як мне падаецца, на месцы маёй герані даўно б задумаўся пра адпачынак, спакой. Пад'ёмнае і пяты гадзіне раніцы, вяртанні дадому зацемяна... І так з дня ў дзень 43 гады запар. Толькі не Тамара Іванавна. Без любімай справы яна не ўяўляе свайго жыцця.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ

НА «УСХОДЗЕ» З ПЕРАМЕНАМІ

«БУДАВАЦЬ ЖЫЛЁ ПАТРЭБНА!»

Дырэктар ААТ «Усход-Агра» Аляксандр ЖЫГАРЭНКА правёз нас па новай вуліцы аграгарадка «Выверы» — Маладзёжнай. Паабал давогі нагляджаны прэзідэнцкай дамкі: побач з кожным відац гаспадарскай рука. Дарэчы, і назва вуліцы, як высветлілася, сябе апраўдвае — там жывуць пераважна маладыя сем'і, якія, як ні дзіўна, не рвуцца ў Маладзечна, што ўсяго за 6 кіламетраў.

Аляксандр Аляксандравіч кажа, што будаваць жыллё ў вёсцы патрэбна. Таму, безумоўна, будзе працягваць працаваць у гэтым кірунку. Галоўнае, каб людзі ставіліся да службывага жылля па-гаспадарску, ашадна, беражліва. Бо, кажа, былі такія сітуацыі, калі, маўляў, даеш дом, а праз 2 месяцы яго не пазнаць. Праўда, такая сітуацыя,

Шаноўныя калегі! Паважаныя работнікі ААТ «Усход-Агра»!

Віншую вас з прафесійным святам, Днём работнікаў сельскай гаспадаркі! Прыміце глыбокую падзяку за вашу напружаную працу, за любоў і вернасць роднай зямлі. Ад душы жадаю вам галоўнага — здароўя.

Дырэктар ААТ «Усход-Агра» Аляксандр ЖЫГАРЭНКА.

Як паўсюль, ёсць і ва «Усходзе-Агра» патрэба ў добрых спецыялістах. Менавіта таму тут заўсёды рады практыкантам.

— У нас практыку праходзяць студэнты розных спецыяльнасцяў з Гродзенскага аграгарадка ўніверсітэта, з Віцебскай сельскагаспадарчай акадэміі, Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі, БАТУ, — працягвае Аляксандр Жыгарэнка. — Мы ніколі не адмаўляемся ад практыкантаў, прымаем усіх. Хоць, вядома, не ўсе з іх сапраўды гараць жадааннем прывесці сваё жыццё сельскай гаспадарцы. Але я разважаю так: калі з 15 практыкантаў хоць адзін-два замацуецца ў нас, гэта ўжо вельмі добра.

НА «КРЫНІЦЫ» ЖЫЦЦЁ БРУЦЬ

У ААТ «Усход-Агра» актыўна развіваецца жывёлагадоўля. Валавы надой малака за 10 месяцаў гэтага года склаў 5069 тон. Для параўнання, у 2012 годзе гаспадарка атрымала 5723 тony малака пры сярэдняй надой ад адной каровы 5179 кілаграмаў.

Прычым, што важна, кіравніцтва стараецца стварыць сваім работнікам належныя ўмовы працы не толькі на мехдварах, але і на фермах. Зусім нядаўна завершана рэканструкцыя высокаахладнага і малочна-тварнай фермы «Крыніца». Яе загадчыцай прызначылі маладоў і энергічнаму Марыну Ганчарову.

— Я прыйшла працаваць у гэтую гаспадарку пяць гадоў таму, — распавядае Марына Ганчарова. — Некалькі месяцаў працавала цялятніцай, пасля набрала групу першачыяцкіх і раздойвала іх. Штогод з задавальненнем удзельнічала ў конкурсе на лепшага аператара машынага даення. І неабспасяхова. У раёне займала першыя і другія месцы, з вобласці прывезла працяе. Калі адкрываўся гэты комплекс, мне прапанавалі пасаду яго загадчыцы. Вырасліла паспрабаваць.

— Рэканструкцыю МТФ «Крыніца» ўкладзена 20 млрд рублёў. Але гэта таго варта, лічыць Аляксандр Жыгарэнка. «Тут цяпер за месці 10 даражак працуюць 4. І яны добра спраўляюцца са сваімі абавязкамі».

Загадчыца малочна-тварнай фермы «Крыніца» Марына ГАНЧАРОВА працуе на рэканструаванай вытворчасці.

вёзкім. Астатнія змаглі пайсці на пенсію. Больш за тое, працуюць жанчыны два дні праз два (два дні працуюць, два адпачываюць). І заробак у іх адпаведна, павялічыўся. «Больш за тое, з увядзеннем новай даільнай устаноўкі «Унібокс» значна аблегчылася праца жанчын. Ім цяпер не трэба цягаць цяжкія апараты. Акрамя таго, на ферме ёсць душаўя і пральная машына. Зараз можна пасля працы пайсці ў душ, пераапрацуць і ў чыстым адзенні вяртацца дадому. Падобныя ўмовы ствараем і ў вёсцы Вялікі Кашаўнікі, дзе практычна завершана будаўніцтва аналагічнай малочна-тварнай фермы на 600 галоў дойнага статку. Адным словам, стараемся, каб людзі адчувалі сябе не ўшчэпленымі».

ДРУГІ ХЛЕБ З «УСХОДУ»

У гэтыя дні вадзіцель аўтасамазвала МАЗ Леанід ПШОЊІК заняты перавозкай бульбы, якая прыйшла сартаванне.

Бульбасартавальны пункт гаспадаркі аснашчаны новай тэхнікай.

Гаспадарка ААТ «Усход-Агра» спецыялізуецца не толькі на мясе і малаці, але і на вырошчванні зерневых культур і бульбы. Аб гэтым сведчыць і два новыя будынкі, якія нам паказалі: збожжасушыльны комплекс і бульбасховішча. На бульбасховішчы кіпела праца: сучасная сартавальная лінія запусціла «другім хлебам» прычэп «МАЗ».

— Наша гаспадарка ўключана ў рэспубліканскую праграму бульбаводства, таму штогод саджаем не менш як 250 гектараў бульбы, — распавядае Аляксандр Жыгарэнка. — Ураджаем задаволены. З гэтай плошчы атрымліваем каля 5-6 тысяч тон бульбы. Гэта пераважна айчынная гатункі, якія бяром у нашым інстытуце бульбаводства. Але ёсць і некалькі гатункаў замежнай селекцыі, нямецкіх. Бульба ў нас, як правіла, ідзе

нараскат. Мясцоваму насельніцтву прадаём, нарыхтоўчыкам, у тым ліку экспартуем у Расію.

Бульбасховішча на 2 тысячы тон — гэта вялікая справа. Яно дапамагае не толькі захаваць да вясны насенную бульбу ў выдатным стане, але і прадаць «другі хлеб» па больш выгадным кошце.

— Летась увосень мы не ведалі, куды падзець бульбу, — узгадвае Аляксандр Аляксандравіч. — Нават на 700 рублёў ніхто не хацеў браць. Таму вырашылі пакачаць, бо ў сховішчы ёй ніякія мразы не страшныя. І што выдумае, у лютым тую бульбу прадалі па 1600 рублёў. Так нам будаўніцтва бульбасховішча за год практычна і акупілася. Лічыце самі, за тую бульбу, якую прадалі ўдвай даражэй, мы вырачылі больш за 1 млрд грошай. На будаўніцтва ж сховішча затрацілі менш за 2 млрд.

ЦІКАВІНКА МЕХДВАРА — САЎНА ДЛЯ МЕХАНІЗАТАРАЎ

Васіль СЫРАКВАШІ асвоіў кіраванне некалькімі сучаснымі трактарамі, якія выкарыстоўваюцца для розных тэхналагічных працэсаў.

У гаспадарцы, куды ні кінь вокам, — парадак, чысціна. Таму не здзіўляемся, калі чуем, што летась мехдвор ААТ «Усход-Агра» ў рэспубліканскім аглядзе-конкурсе заняў 2-е месца.

— Вы ж бачыце, у нас тут асфальт паўсюль, бытоўкі сучасныя, — распавядае і паказвае Аляксандр Жыгарэнка. — Але «цікавінкай» нашага мехдвара стала саўна. Яе пабудавалі спецыяльна для механізатараў.

Як высветлілася, добраўпарадкаваннем большасці аб'ектаў работнікаў ААТ «Усход-Агра» займаюцца самі.

— Тое, што зроблена ўласнымі рукамі цэніцца больш, — працягвае Аляксандр Аляксандравіч. — Таму вітаю ініцыятыву сваіх работнікаў. Кажу ім: «Думайце, як зрабіць самі. Матэрыяльна падтрымаю. Калі трэба прафесійныя будаўнікі — калі ласка, знойдзем». Магчымасць ёсць, абы ў людзей жадаанне было.

Заўважыла, што на мехдварах практычна ўся тэхніка — новая, сучасная.

— Восем гэты трактар «МТЗ-80» мы атрымалі ў падарунак за пера-

Летась мехдвор ААТ «Усход-Агра» ў рэспубліканскім аглядзе-конкурсе заняў 2-е месца.

могу ў рэспубліканскім конкурсе на лепшы мехдвор, — паказвае кіравнік гаспадаркі. — Ды і наогул за чатыры гады мы абнавілі практычна ўвесь парк. Нешта ў лізінг бралі, нешта самі набылі. Усе «ДОНы» памянлі на высокааэфектыўныя камбайны «Палессе». Цяпер 7 новых камбайнаў спраўляюцца з тым аб'ёмам работы, які раней выконвалі 11. На новую тэхніку пасадзілі самых адказных і працавітых механізатараў, якія сапраўды хочучы зарабіць. І мы даём ім такую магчымасць.

З людзьмі трэба па-людску, кажа Аляксандр Аляксандравіч.

— Калі нейкія праблемы — заўсёды ідзем насустрач, дапамагаем, чым можам. На вяселле грошы выдзяляем, калі дзіця нараджаецца — падарунак дорым. На экскурсіі і на хваей возім работнікаў за кошт гаспадаркі, прычым не толькі па Беларусі, — адзначае ён.

Матэрыялы падрыхтавалі: Надзея ДРЫЛА, Алена ДАЎЖАНОК, Яўген ПЯСЕЦКІ (фота).

«Лебедзева» распраўляе крылы

КАЛІСЬЦІ СТРАТНАЯ ГАСПАДАРКА, ДЗЯКУЮЧЫ ІНВЕСТАРУ, ВЫЖЫЛА І ЦВЁРДА СТАЛА НА НОГІ

У ліпені 2004 года сельскагаспадарчы вытворчы кааператыў «Лебедзева» Маладзечанскага раёна быў перададзены як стратная гаспадарка рэспубліканскаму ўнітарнаму прадпрыемству «Мінскэнерга» і стаў філіялам аграфірмы «Лебедзева». З гэтага часу пачынаецца новы этап развіцця гаспадаркі. Але варта сказаць, што адлік сваёй гісторыі сельскагаспадарчай арганізацыі вядзе з 1951 года, калі ў выніку аб'яднання 7 дробных арцеляў быў створаны калгас «Беларусь». У 1965 годзе ён пераўтвараўся ў саўгас «Малінаўшчынскі», з 1991 года — у калгас «Лебедзева», а ў 2003-м — у аднайменны СВК. Сёння аграфірма — адзіная арганізацыя ў РУП «Мінскэнерга», што займаецца сельскагаспадарчай вытворчасцю, спецыялізуецца на вырошчванні рапсу, збожжавых культур, вырошчванні жывёлы і вытворчасці малака.

Атрымалі лімон — зрабілі ліманад

Інвестарам дасталася не-зайздросная спадчына: складанае фінансавана-эканамічнае становішча, страты ад рэалізацыі прадукцыі, цалкам зношанае абсталяванне, старыя тэхналогіі, памяшканні жывёлагадоўчых фермаў. Але, як сцвярджаў адзін мудры чалавек, калі табе дастаўся кіслы лімон, то з яго можна зрабіць салодкі ліманад. Да гонару новых гаспадароў, за 9 гадоў у філіяле адбыліся, не пабаюся гэтага слова, проста феноменальныя змены. Асабліва прыкметныя яны ў жывёлагадоўлі. Толькі за апошнія чатыры гады, калі дырэктарам філіяла прызначылі кандыдата сельскагаспадарчых навук Аркадзя Асіповіча, праведзена рэканструкцыя ўсіх малочна-тварных фермаў за кошт сродкаў «Мінскэнерга» і банкаўскіх крэдытаў. — Галоўны інвестыцыйны праект, які ўдалося ажыццявіць, — адзначыў Аркадзь Міхайлавіч, — будаўніцтва рабатызаванай малочна-тварнай фермы «Мароскі» на 800 галоў дойнага статак. Першая чарга была ўведзена ў эксплуатацыю ў снежні 2011-га, а другая — у маі мінулага года. На ферме ўстаноўлены 12 робатаў «Астранаўт» беларускага прадпрыемства «Бікам Тэхналогія». Гэтыя разумныя машыны ажыццяўляюць догляд жывёлы, падрыхтоўку яе да даення і непасрэдна дояць кароў.

«Мароскі» — не проста малочна-тварная ферма, а комплекс з замкнутым цыклам вытворчасці. Сёння ён цалкам укамплектаваны кадрамі. Першапачаткова былі цяжкасці з падборам высокакваліфікаванага персаналу, але праблему кіраўніцтва вырашыла. Зараз тут працуюць аператары з сярэдне-спецыяльнай і вышэйшай адукацыяй.

Лепшыя ў раёне

Аграфірма «Лебедзева» — пастаянны пераможца саборніцтваў — не толькі раённых, але і сярэд сельскагаспадарчых філіялаў, што далучаны да РУП «Мінскэнерга», — па вытворчасці малака, мяса, зерня, за правядзенне змоўкі жывёлы. Па выніках работы за 2012 год прадпрыемства занесена на Дошку гонару Маладзечанскага раёна, узнагароджана Ганаровай граматай за лепшыя вынікі сярод сельскагаспадарчых арганізацый па выніках вытворча-эканамічнай дзейнасці, дыпламам за 1 месяц у раённым саборніцтве сярод сельскагаспадарчых арганізацый за дасягненне высокіх паказчыкаў у вытворчасці жывёлагадоўчай прадукцыі ў 2012 годзе. А ў 2007 годзе ўзнагароджана дыпламам Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі за актыўную работу па ўкараненні інвацыйных тэхналогій у жывёлагадоўлі і аграрнай энергетыцы.

Ад «Светлага шляху» да «Лебедзева»

Аркадзь Асіповіч нарадзіўся ў вёсцы Вугляны Маладзечанскага раёна. У сям'і, акрамя яго, выхоўвалася яшчэ трое братоў. Усе атрымалі вышэйшую адукацыю і сталі паважанымі людзьмі. Пасля заканчэння Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута пачынаў праца ў знакамітым калгасе «Светлы шлях» Маладзечанскага раёна. У гэтай гаспадарцы прайшоў усе прыступкі прафесійнага росту — ад галоўнага агранома да старшыні калгаса пад кіраўніцтвам вядомага тады чалавека, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР, Героя Сацыялістычнай працы Уладзіміра Калачыка. Менавіта Уладзімір Міхайлавіч і парэкамендаваў яго на пасаду старшыні. У 26 гадоў Аркадзь Асіповіч стаў кіраўніком перадавой на час гаспадаркі. Бясспрэчна, ён імкнуўся апраўдаць давер былога кіраўніка, вёсці справы так, каб за яго не было сорамна. І старанні маладога старшыні прынеслі плён: калгас не толькі не здаў пазіцыі, але і прыбавіў у развіцці.

Затым Аркадзя Міхайлавіча запрасілі на працу былы намеснік міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Аляксандр Старавойтаў, які затым узначаліў інспекцыю па вырабаванні сартоў раслін. Начальнікам Мінскай абласной сортавыпрабавальнай станцыі, якая ў наступным была перайменавана ў Маладзечанскую сортавыпрабавальную станцыю, прапрацаваў 14 гадоў. Тут абараніў вучоную ступень кандыдата сельскагаспадарчых навук, а чатыры гады таму Аркадзя Асіповіча запрасілі ўзначаліць філіял аграфірмы «Лебедзева» РУП «Мінскэнерга». За гэты час прадпрыемства непазнавальна змянілася, набыло, так бы мовіць, не толькі знешні бляск, але і новы ўнутраны змест. Толькі ў будаўніцтва новых аб'ектаў, рэканструкцыю старых памяшканняў укладзена столькі сродкаў, колькі не было ўкладзена за ўсе гады з дня яго заснавання. А самае галоўнае, што людзі паверылі дырэктару, падтрымліваюць усе яго пачынанні. І кожны трымаецца свайго рабочага месца, дысцыпліны і парадку. Гэта і зразумела: зарплата ў аграфірме выдаецца без затрымак. Сярэдняя — каля 5 млн рублёў, што на парадак вышэй, чым у суседніх гаспадарках.

Кіраўнік гаспадаркі Аркадзь АСІПОВІЧ.

Не малако, а проста экстра-клас

Усяго ж у аграфірме ўтрымліваецца 4776 галоў буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 1530 кароў. Жывёла размяшчана на 8 фермах, з якіх 5 малочна-тварных і 3 па вырошчванні буйной рагатай жывёлы. Акрамя таго, ёсць і свінаферма, дзе налічваецца 1947 свіней. Самая пільная ўвага надаецца надоям. Па вытворчасці малака і прадуктыўнасці дойнага статак аграфірма «Лебедзева» няма роўных у раёне. Надой на адну фуражную карову ў мінулым годзе склаў 6460 кілаграмаў, валавы надой — 8203,1 тоны. Пасля ўводу ў дзейнасць новай рабатызаванай фермы надой за 9 месяцаў сёлета ў параўнанні з аналагічным мінулагаднім перыядам узраслі на 1505 тон. А да канца 2013-га чакаецца іх рост на 119—120% у параўнанні з папярэднім годам. Павелічэнню прадуктыўнасці статак спрыяла племянная работа. У прыватнасці, малапрадуктыўныя каровы выбракоўваліся, паступова ў статак уводзілі кароў венгерскай і расійскіх парод. Дайльныя залы абсталявалі камп'ютарнай сістэмай уліку малака, якая дапамагае кантраляваць не толькі яго колькасць, але і якасць. На малочна-тварных фермах устанавілі сучасныя халадзільныя камеры закрытага тыпу з ахалоджаннем малака да плюс 4°С. Усё гэта дазволіла атрымаваць 100% прадукцыі вышэйшага гатунку і гатунку экстра-класа.

У гэта памяшканне малочна-тварнай фермы паступае малако пасля дойкі.

У адным з памяшканняў новай малочна-тварнай фермы, дзе ўстаноўлена рабатызаванае абсталяванне для дойкі кароў. За яго дзейнасцю сачыць аператар Оля САЛГАЛАВА.

«Насілава» — цяжкая, але пасільная ноша

Два гады таму да аграфірмы «Лебедзева» далучылі сельскагаспадарчы вытворчы кааператыў «Насілава». — Прадпрыемства мы прынялі ў паўрабураным стане, — згадвае дырэктар. — На працягу года наводзілі парадак у паліводстве, цяпер узяліся за жывёлагадоўлю. Сёлета тут рэканструявалі малочна-тварную ферму і ўстанавілі дайнае залу «Тандэм». Дагэтуль яна знаходзілася на іншай ферме, куды пасля рамонту завезлі новае абсталяванне, а папярэдняе з дапамогай спецыялістаў мадэрнізавалі. Карацей кажучы, пакінулі толькі аснову, якую начынілі электронікай. Працягваем і далей рамантаваць і даводзіць да ладу астатнія жывёлагадоўчыя і вытворчыя памяшканні.

Праект з Еўрасаюзам

Нядаўна ў філіяле завяршылі будаўніцтва біягазавай устаноўкі магутнасцю 500 кВт. Гэта сумесны пілотны праект, што ажыццяўляецца ў рамках пагаднення паміж Рэспублікай Беларусь і Еўрапейскім саюзам. Еўрапейскі саюз выдаткаваў на гэтыя мэты 2 млн 134 тыс. еўра. А РУП «Мінскэнерга» уклала амаль 12 млн рублёў у стварэнне інфраструктуры. Сёння на аб'екце вядуцца пусканаладчыя работы спецыялістамі нямецкай фірмы «LTV Landmaschinen und Transporttechnik Vertriebsgesellschaft mbH». 28 лістапада па ўрачыстых абставінах адбудзецца перадача устаноўкі ва ўласнасць аграфірмы. Гэта цалкам забяспечыць унутранае энергаспажыванне (2,7 млн кВт/ч), а 36% яе будзе належаць агульнай энергасістэме. Цэплавая энергія будзе выкарыстоўвацца для абгравання новых фермаў і вытворчых памяшканняў, а таксама на падаграванне вады для жывёлы.

Гарантыя стабільнасці

У філіяле шмат увагі надаецца развіццю садаводства, паколькі тут разумеюць, што гэты кірунак мае перспектывы і ў сучасных умовах з'яўляецца высокарэнтабельным. За 2010-2013 гады плошчы пад сад павялічаны з 74,5 гектара да 169 гектараў, дзе вырошчваюцца яблыкі, грушы, слівы, альча, чорная парэчка, маліна, чарнаплодная рабіна. Сёння з дапамогай аднаго з малых прадпрыемстваў тут выпускаюць сваймі рукамі яблычны сок метадам прамога адціскання. Прадукцыю пастаўляюць у гандлёвую сетку краіны, у фірменную краму, адпускаяюць сваймі работнікамі. У планах — пашырэнне плошчы пад сад да 200 гектараў і будаўніцтва ўласнага цэха па перапрацоўцы садавіны на сок, вытворчасцю 1 тона ў гадзіну. У тым ліку будзе спажывацца і закупленая ў насельніцтва прадукцыя. Прыблізны кошт аб'екта — 1,7 млн долараў.

Дадам, што ў аграфірме вырошчваюць азімы рапс, з якога атрымаваюць алей. Прадукцыю купляюць прадпрыемствы камбікормавай прамысловасці, а макуха ідзе на корм жывёле. Гэта прыносіць, так бы мовіць, дваіны эфект: жывёла атрымае неабходны для добрых прываг і надойў блок, а гаспадарка — прыбытак.

У перспектыве — будаўніцтва цэха па перапрацоўцы малака вытворчасцю 40 тон у суткі. Тут будзе выкарыстоўвацца як свая прадукцыя, так і прадукцыя з асабістых падсобных гаспадарак насельніцтва. Мяркуюцца вырабляць цвёрды сыр (1 тона сыру — 10 тон малака), а з адходаў — сухую сыраватку. Рэнтабельнасць рэалізаванага малака сёння складае 12%, а з улікам перапрацоўкі ўзрасце да 29—30%. Планаўца і ўзвядзенне цэха па перапрацоўцы мяса (7,5-8 тыс. тон у год). А усё гэта — дадатковы прыбытак. Мяркуюцца, у бліжэйшы час у гаспадарцы з'явіцца камбікормавы завод магутнасцю 50 тон у змену. Кошт канцэнтрату ў выніку будзе на 18-20% ніжэй за пакупныя. Акрамя таго, запланавана рэканструкцыя двух «кляшчачнікаў» у вёсцы Скі для ўтрымання 500 цялушак і 3 жывёлагадоўчых памяшканняў у вёсцы Леша для вырошчвання 500 цялушак і далейшага іх племяннога продажу. Чакаецца і рэканструкцыя свінафермы з павелічэннем пагалоў за 2000 да 3000. Апошнім часам самая пільная ўвага надаецца і такому запатрабаванаму сёння кірунку, як агразактурызм.

На рэалізацыю праектаў да канца 2014-га і ў 2015 годзе разлічваецца накіраваць каля 24,2 млн долараў. Гэта асабістыя сродкі аграфірмы, крэдытныя рэсурсы, прамыя замежныя інвестыцыі.

Дыспетчар гаспадаркі Людміла АРАКЧЭВА і аграном Ала ВАЛЫНЕЦ.

Зямля любіць клопат

Бясспрэчна, прывагі і надой жывёлы ў многім залежаць ад расліннаводства, якому ў аграфірме надаюць вялікую ўвагу, і перш за ўсё прадуктыўнасці зямельных угоддзяў. У выніку значна павысілася ўраджайнасць сельскагаспадарчых культур, а значыць, павялічылася вытворчасць кармоў, што дазволіла стварыць трывалую кармавую базу. У аграфірме «Лебедзева» адноўлены севазвароты, удасканалены метады ўнясення мінеральных угнаенняў, актыўна выкарыстоўваецца і арганіка ў сувязі з перавадам утрымання жывёлы на падсцілцы, што, у сваю чаргу, дало магчымасць скараціць закупку дарагіх мінеральных угнаенняў. Гаспадарка цалкам перайшла на інтэграваныя тэхналогіі аховы раслін ад шкоднікаў і хвароб. Праведзены выпрабаванні па вырошчванні асноўных сельгаскультур шляхам безадвальнай апрацоўкі глебы, што садзейнічае зніжэнню затрат і павышэнню прадукцыйнасці працы. На ўсіх раслінах прыменены стимулятары росту. У выніку ўзмацніўся імунітэт раслін да хвароб і знізіліся затраты на апрацоўку фунгіцыдамі ў 5-7 разоў. Штогод у гаспадарцы праводзіцца сортаабмен насення зерневых, кукурузы, рапсу, як правіла, сеюцца найбольш перспектыўныя гатункі, адаптаваныя да ўмоў раёна. Сёння ў аграфірме аптымізавана структура пасяўных плошчаў кармавых культур, што дазволіць знізіць затраты на закупку бялку. У перспектыве плануецца пашырыць пасевы люцэрны да 200 гектараў, зернебабовых — да 150 гектараў.

Знешні выгляд біягазавай устаноўкі электрамагутнасцю 500 кілават. На адным з участкаў устаноўкі фотааб'ектыў убачыў інжынера нямецкай фірмы «LTV» Югена ПФАЙФЕРА і кіраўніка прамысловых праектаў Яўгена САЗОНАВА.

— Мы прадаём прадукты сваёй вытворчасці, — значыцца загадчыца фірменнага магазіна Святлана БАЙКОЎСКАЯ.

Матэрыялы падрыхтавалі: Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, Алена ДАЎЖАНОК, Яўген ПЯСЕЦКІ (фота). УНП 601055949

У цэку разліву малака. На гэтым участку працуе ўкладчык-упакоўшчык прадукцыі Алена САУЧЫЦ.

Нарач:

ВЫСАКАРОДНЫ СЫР «РАКФОРЦІ»

Што вы ўяўляеце сабе, падушкі пра сыр? Піцу з цягучай мацарэлай? Багет з галандскім сырам? Рафторці і келіх віна? Большасць людзей любяць сыр, а некаторыя любяць настолькі, што могуць нават упасці ў залежнасць ад яго! Спецыялісты ж дзеляць усіх спажываўцоў сыру на «сырапаклоннікаў» і «сыраўзмацняльнікаў». «Паклоннікі» — любяць есці сыр проста з пакеціка або адразаючы лустачкамі ад кавалка. Здраецаца, жыццё без сыру яны нават лічаць пазбаўленым сэнсу! «Узмацняльнікі» выкарыстоўваюць сыр у якасці інгрэдыента, пасыпаюць ім піцу, макарону і дадаюць яго ў рэцэпты іншых страў. Сыр валодае не толькі цудоўным смакам, але і вялікай карысцю для здароўя. Гаворачы пра карысць сыру, заўсёды ўспамінаюць, што ён багаты на мінеральныя рэчывы і вітаміны, не толькі пазітыўна ўплывае на агульны стан арганізма, але і дапамагае змагацца з некаторымі хворобамі. У ім сканцэнтраваны ўсе найважнейшыя складнікі малака: вітаміны, мінеральныя солі, тлушч і бялок, асабліва важныя для дзяцей, падлеткаў, цяжарных і кормячых жанчын. Карысць сыру, якія лёгка і поўна засвойваюцца арганізмам, для здароўя чалавека неацэнная. Летась беларускія аматары сыру атрымалі выдатны падарунак: у Нарачанскім філіяле ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» пачаўся выпуск высакароднага сыру з цвілілю «РАКФОРЦІ».

жа, што надае характэрны смак і водар славу таму французскаму рафтору (і, дарэчы, цалкам бяспечнай для арганізма). Аднак непаўторны смак — далёка не адзіная вартасць новага прадукту. Сыр «Рафторці» аказаўся вельмі карысным для здароўя. У ім шмат кальцыю і фосфару, розных вітамінаў, а таксама бялку, які змяшчае неабходны нам амінакіслоты. Карысныя бактэрыі, якія змяшчаюцца ў сыры, дапамагаюць працы кішчачніка. Высакародная цвіль змяшчае адмысловыя рэчывы, здольныя абараніць нашу скуру ад сонечных прамянёў. Гэтыя рэчывы назапашваюцца пад скурай, у выніку чаго ў чалавека выпрацоўваецца больш меланіну, і рызыка сонечных алёпак летам зніжаецца. Спецыяльна для вытворчасці гэтага сыру прадпрыемства закупае абсталяванне ў Чэхіі. Наважыўшыся на выпуск гэтага навінкі, яно не прагадала: на Міжнароднай выставе-кірмашы «Беларусь, Казахстан, Расія на ВВЦ» менавіта «Рафторці» заваяваў залаты медаль, тым самым бліскуча вытрымаўшы экзамен на канкурэнтаздольнасць і на знешнім рынку.

Майстар па доглядзе сыру Ала КВАЧАНОК у памяшканні, дзе пры заданых рэжымах саспявае сыр.

Усе гатункі сыроў рэкамендуецца ўжываць пры пашкоджанні касцей і хворым на туберкулёз. МАЦАРЭЛУ добра есці пры бяссонніцы. БРЫ, КАМАРБЕР — для правільнай працы страўнікава-кішчачнага тракту. ГАЎДА, РАКФОРЦІ — кладука кальцыю. СЫРЫ ГАЛАНДСКАЙ ГРУПЫ эфектыўна супрацьдзейнічаюць карысцю.

Валожын: КУРС НА МАДЭРНИЗАЦЫЮ ВЫТВОРЧАСЦІ

У Валожынскім філіяле яшчэ ў 2006 годзе правялі рэканструкцыю сырабнага цэха. Гэта дазволіла павялічыць аб'ём вытворчасці цвёрдых сыроў з 6 тысяч да 11 тысяч тон, а таксама значна пашырыць асартымент прадукцыі. У чэрвені 2011 года завяршылася рэканструкцыя цэха па вытворчасці сухіх малочных прадуктаў. Яго магутнасць узрастае больш чым у тры разы — з 6 да 19 тон за суткі. Фактычна была пабудавана новая вытворчасць. Дзякуючы гэтаму была асвоена вытворчасць сыроваткі часткова дэмінералізаванай, гэта значыць, ачышчанай ад соляў. Таксама ў Валожыне пачалі выпуск малака сухога абястлушчанага хуткарстваральнага. Валожынскі філіял ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» — адзінае ў краіне прадпрыемства, якое вырабляе такое малака. Яно карыстаецца поштым, у тым ліку ідзе на экспарт. Таксама ў Валожыне першымі ў Мінскай вобласці пачалі вытворчасць сухіх малочных прадуктаў для харчавання спартсменаў — фітнес-працінавых сумесей.

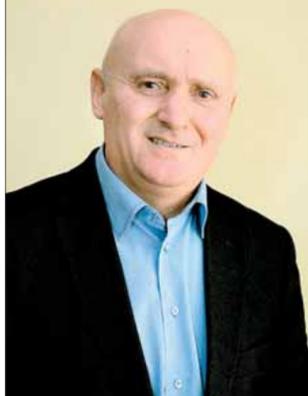
А зусім хутка тут будзе праведзена рэканструкцыя ўчастка вытворчасці сыру, дзе будзе ўсталявана дадатковая аўтаматычная лінія аўстрыйскай фірмы BERCH. Будзе рэканструавана салінае аддзяленне, пашырыны камеры паспявання сыроў, будуюцца склады для захоўвання сыру. Гэты інвестпраект цяпер у стадыі рэалізацыі.

Валожынскія «малочнікі» дамагаюцца таго, каб кожны вытворчы этап знаходзіўся пад строгім кантролем, пачынаючы ад дасканалай праверкі якасці сыравіны, якая паступае, і да афіцыйнага пацвярджэння якасці гатовага прадукту. Дзякуючы гэтаму прадукцыя стабільна адпавядае самым высокім стандартам. Пры гэтым тут імкнучы падтрымліваць даступныя цэны на прадукцыю. У далейшых прыярытэтах — набыццё новых тэхналогій і тэхналагічнае абсталяванне цэхаў, павелічэнне аб'ёмаў вытворчасці за кошт распрацоўкі і асваення новых відаў прадукцыі, пастаянная праца з сельгасвытворцамі па пастаўцы якаснай сыравіны.

Stelland ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат»:

ЯКАСЦЬ — НА ЗДАРОЎЕ!

Генеральны дырэктар ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» Уладзімір БОБРЫК.

Храналогія поспеху

Гісторыя ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» пачынаецца з пераможнага 1945-га. Менавіта тады ён быў заснаваны. У 1971 годзе былі ўведзены ў эксплуатацыю карпусы з цэхам сыраб-ствя. У 1991-м тут пачалі фасавач прадукцыю ў поліэтыленавыя пакеты «Фін-пак». А праз 9 гадоў, у 2000-м, устанавілі аўтаматы для фасоўкі малака ва ўпакоўку «Пюр-пак». У тым жа 2000-м быў засвоены выпуск «жывых» ёгуртаў з фруктовымі напуняльнікамі. А лінія па вытворчасці славурых глазураваных сыроў, якія з'яўляюцца адной з беларускіх выдатнасцяў у вачах практычна ўсіх турыстаў, была ўведзена на прадпрыемстве ў 1995 годзе. Сёння ў склад ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат», акрамя галаўнога прадпрыемства ў Маладзечне, уваходзяць таксама Валожынскі, Вілейскі і Нарачанскі філіялы. У адзіную структуру чатыры заводы аб'ядналіся ў сакавіку 2009 года. І першае, што зрабілі пасля аб'яднання — вызначылі спецыялізацыю, каб прадпрыемствы не дублявалі адно аднаго. Затым пачалася мадэрнізацыя вытворчых магутнасцяў, прывядзенне іх у адпаведнасць самым строгім міжнародным патрабаванням. Як кажуць спецыялісты, на Маладзечанскім малочным камбінате сёння створана практычна ідэальная структура перапрацоўкі. А сістэма захаду па кантролі якасці дазваляе выпускаць экалагічна чыстую, смачную і карысную прадукцыю. «Каб быць паспяховымі, трэба пашыраць спецыялізацыю вытворчасці, — лічыць генеральны дырэктар ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» Уладзімір БОБРЫК. — Мы асноўныя праекты ўжо завяршылі, але, тым не менш, спыняцца не збіраемся. Сярод далейшых планаў — спецыялізацыя на паглыбленай перапрацоўцы малака. Думаю, у гэтым напрамку яшчэ ёсць рэзервы»...

Пад гандлёвай маркай прадпрыемства «Маладзея» выпускаецца каля 150 найменняў цэльнамалочнай прадукцыі, больш за 20 відаў цвёрдых сыроў, масла, казеін і сухое малака.

Маладзечна: БАГАТЫ ВОПЫТ СПАЛУЧАЕЦЦА З ЦІКАВАСЦЮ ДА ЁСЯГО НОВАГА

Галаўное прадпрыемства ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» зарэкамендавала сябе як вытворца высакаякасных, смачных, карысных для здароўя прадуктаў — малака, кефіру, смятаны, тварагу, сыроў, глазураваных сыроў, казеіну — у лепшых нацыянальных традыцыях і з выкарыстаннем сучасных тэхналогій і стандартаў. Адна з навінак прадпрыемства, па словах начальніка аддзела забеспячэння і маркетынгу Маладзечанскага малочнага камбіната Анжэля ШАБУНІ — бітварог, які выпрацоўваецца шляхам сквашвання пастэрызаванага нармалізаванага цэльнага і абястлушчанага малака малочнакіслымі бактэрыямі з дабаўленнем біфідабактэрыі. Біфідабактэрыі выконваюць шэраг найважнейшых функцый у нашай стрававальнай сістэме і перш за ўсё — ствараюць фізіялагічны бар'ер для таксінаў і патогенных мікраарганізмаў і перашкаджаюць іх пранікненню ў арганізм чалавека. Сінтэз бялку, вітамінаў К і групы В — таксама заслуга гэтых драбнічкіх мікраарганізмаў, акрамя таго, яны спрыяюць усмоктванню кальцыю, жалеза, вітамінаў С і Д, нармалізуюць працу кішчачніка. Штодзённым ужываннем прадукту на аснове біфідабактэрыі павышае імунітэт чалавека, агульную устойлівасць арганізма да неспрыяльных умоў. Выпускае прадпрыемства і вельмі карысную смятану з дадатковым дабаўленнем кальцыю. Пры штодзённым ужыванні такой смятаны ў ёжу паліпшаецца стан касцявой сістэмы, зубоў, актывізуецца функцыя печані і нырака, павышаецца імунітэт. У цэлым дактары рэкамендуюць смятану людзям з дрэнным апетытам і слабым страваваннем. Дарчы, лыжка смятаны, пасыпаная цукрам, або смятан-

ны бутэрброд дабравтворна ўздзейнічаюць на арганізм пры дэпрэсіўных станах. Заслугоўваюць добрых слоў смятана 12-працэнтнай і малака з 1,5-працэнтнай тлустасці, узабагачаныя харчовымі валокнамі. Вырабляюцца яны з дабаўленнем харчовага цэлюравага валакна «Цытры-Фай 100». Гэта натуральнае валакно, вынятае з клеткавых тканак высушанай апельсінавай мякці без выкарыстання хімічных рэагентаў. Харчовыя валокны дапамагаюць нам засвойваць ёжу, нармалізуюць абмен рэчываў, удзельнічаюць у выдаленні шлакаў з арганізма і, у дадатак да ўсяго, ідэальна падыходзяць для людзей, якія пакутуюць на дыябет. Паводле рэкамендацый медыкаў, кожны чалавек для захавання добрага здароўя павінен атрымліваць у суткі 25-35 г харчовых валокнаў, у той час як агульнапрынятая наша дыета дае ўсяго толькі 3-5 г. Восем чаму навінка Маладзечанскага малочнага камбіната — нядрэзны ўклад у наша з вамі здароўе. ***

Нядаўна на Маладзечанскім малочным камбінате завяршылася рэканструкцыя сырабнага цэха. «Цяпер у ім цалкам новае абсталяванне, якое «працуе» з малаком, пачынаючы ад яго прыёмкі і заканчваючы салінным аддзяленнем, — кажа начальнік вытворчасці Лідзія СТАЎРОВА. — Пастаўшчыком абсталявання з'яўляецца аўстрыйская фірма BERCH-LASCA. Асаблівае новага цэха — поўная аўтаматызацыя вытворчасці. Чалавечы фактар зведзены да мінімуму. Падрыхтоўка малака, варэнне, падача ў басыейні з расолам, паспяванне — усё гэта выконваюць машыны. А спецыялісты складаюць рэцэптуры, кантралююць параметры, а ў канцы дагустуюць атрыманы прадукт. Першая партыя новага паўцвёрдага сыру «Галандскага» саспела да ве-

Гандлёвую марку «Маладзея» ведаюць і любяць у Казахстане, ва Украіне, Грузіі, Азербайджане, Туркменістане і Расіі. Акрамя таго, экспертныя пастаўкі прадукцыі ажыццяўляюцца ў Польшчу, Літву, Германію, ЗША, Сінгапур, Галандыю, Мексіку, Францыю, Бельгію.

Салінае аддзяленне — месца, дзе маладзечанскія сыры набываюць свой непаўторны смак.

Майстар-сырабоб Святлана ВАЙТОВІЧ мае вышэйшую адукацыю — гэта дапамагае ёй паспяхова спраўляцца са складаным тэхналагічным абсталяваннем.

Вілейка: СМАЧНЫЯ ДЭСЕРТЫ І ПРАКТЫЧНА ІДЭАЛЬНАЯ СТРУКТУРА ПЕРАПРАЦОЎКІ

Спецыялізацыя Вілейскага філіяла ААТ «Маладзечанскі малочны камбінат» — тварожныя дэсерты, пасты, тварожныя масы, ёгурты і пудынгі. Акрамя таго, у Вілейцы выпускаюць сметанкавае масла, казеін, спрэды, пасту «Вараная згущанка», плаўлены сыр — але менавіта дэсерты прынеслі гэтаму прадпрыемству заслужаную славу. Сярод цікавых навінак — двухслаёвы тварожны дэсерт. Гэта лёгкі тваражок з праслойкай фруктовага джэму. Смак нагадвае пра нядарнае лета: журавіны-маліна і манга-абрыкос. Сярод новых ласунак — і тварожныя пасты «Бравісіма» 2% тлустасці трох смакаў: «Клубнічная», «Панна Кота», бісквіт і чарнасліў са злакамі. Гэта ўласная распрацоўка вілейскіх спецыялістаў. У гэтых дэсертах натуральны смак і мяккая, далікатная кансістэнцыя. «Панна Кота» — перакладзе з італьянскага — вараны крэм, вяршкі. З дабавак тут выкарыстоўваецца фруктовы напуняльнік, ванільнае пачыва, сухафрукты і тры віды злакаў: жыта, авёс і пшаніца. Усё гэта максімальна натуральныя прадукты, у якіх мала тлушчу. А на чарзе, як абяцваюць спецыялісты, — мяккі твараг і тварожныя паўфабрыкаты для сырыкаў і запячаканак. Новая тварожная лінія дазволіць зрабіць іх аднароднымі і паветранымі. ***

Не засталіся без увагі пакупнікоў і плаўленыя сыры, якія выпускаюцца на прадпрыемстве. На Першым сырным фестывалі, які ў чэрвені прымуць гасцей у музеі архітэктуры і побыту ў Строчыцах пад Мінскам, народная дэгустацыя назвала плаўлены сыр з Вілейкі самым лепшым. А сыр «Закусачны» з кавалачкамі натуральных лясных грыбоў атрымаў Гран-пры і званне «Чэмпіён смаку»!

Матэрыялы падрыхтавалі: Святлана БУСЬКО, Алена ДАЎЖАНОК, Яўген ПЯСЕЦКІ (ФОТА). УНП 60007963

За з'яўшчонай лініі вытворчасці тварагу сочыць аператар Максім ІЗВОЗЧЫКАЎ.

«Нельга проста «сядзець» патрэбна

Карэспандэнт
«Звязды» гутараць
з генеральным дырэктарам
РУП «Мінск Крыштал»
Станіславам ІОДЗІСАМ.

Дыверсіфікацыя як панацэя

— Завяршаецца гадавы год. Як складаюцца яго папярэднія вынікі, Станіслаў Антонавіч?

— Год выдаўся складаным і для галіны, і для нас. Па шэрагу прычын. Пра некаторыя з іх пагаворым трохі ніжэй. А што да папярэдніх вынікаў, то галоўны з іх — удалося захаваць устойлівую работу калектыву. За дзевяць месяцаў, падчас рэалізацыі плана мадэрнізацыі прадпрыемства на 2012—2015 гады, істотна знізілі затраты на вытворчасць, эканомія складала 47 мільярд рублёў, у тым ліку па электраэнергіі 9 мільярд рублёў. Вельмі красамоўна атрымліваюцца лічбы па выросту і валавой дабаўленай вартасці. Зрабілі новыя крокі па далейшым укараненні аўтаматызавааных сістэм кіравання і пераўзбраенні вытворчасці — як на галаўным прадпрыемстве, так і на філіялах. Толькі мадэрнізацыя нашых ліній разліва (устаноўка высокаэфектыўных дэпалетызатараў, бракеражных аўтаматаў, новых этыкетчовачых і укупораючых аўтаматаў, а таксама ўпакоўшчыкаў у гофракартону і тэрмаўсадачную плёнку) дазволіла істотна павялічыць прадукцыйнасць працы, забяспечыла выпуск новых відаў прадукцыі ў сучасным афармленні і вытворчасць прадукцыі на экспарт. А таксама выключыла прымяненне ручнай працы, скараціла час пагрузкі і павялічыла эфектыўнасць выкарыстання аўтатранспарту.

З мерапрыемстваў, якія былі праведзены ў структурных падраздзяленнях, можна ўспомніць будаўніцтва і ўвод буйных збожжасушыльных комплексаў на Урацкім, Бярэзінскім і Хотаўскім спіртзаводах, узвядзенне бульбасховішча на 15 тысяч тон у нашым аграрным філіяле «Туча» і ачышчальных збудаванняў на Сноўскім крухмалным заводзе.

Шмат было зроблена па замене тэхналагічнага абсталявання і ўдасканаленні тэхналогій на прадпрыемствах-філіялах. На адным толькі Урацкім заводзе была ўкаранена энергаэфектыўная нізкатэмпературная схема разварвання сыравіны, заменена абсталяванне дробджавача аддзялення, узвядзены цэх араматычных спіртоў і ўкаранена тэхналогія вытворчасці збрджана-спіртаваных сокаў.

Варта сказаць, што на гэтыя мэты ў рамках усяго прадпрыемства за апошнія два гады (маю на ўвазе 2011 і 2012 гг.) мы накіравалі больш за 240 мільярд рублёў. Больш за 64 мільярды выдзелена на праграму гэтай года.

Але, бадай, самае прыкметнае, нават яркае дасягненне: змянілі адчувальнасць тэмпы росту экспарту. І зараз, каб выкачаць уласную экспартную праграму, прадпрыемства працуе ў тры змены.

Сёння ў нас шмат экспертных кірункаў, бо з мінулага года пачалі дыверсіфікацыю сваіх паставак. Да 2012 года была двухвектарная пазіцыя — гэта значыць, асноўныя пастаўкі вяліся праз нашы гандлёвыя дом ТАА «Белхарчпрам» на Прыбалтыку — гэта вектар «Поўнач» (59%) і праз эксклюзіўнага дыстрыб'ютара ТАА «REUPFER» у Турцыю — вектар «Поўдзень» (18%). У Турцыю ішло да ста кантэйнераў у год.

Але здарылася так, што рынак і там пачаў у гэты момант «прасядаць». Нам дапамагла менавіта дыверсіфікацыя. Адкрылі для сябе Германію, а праз Германію ішлі ў Італію, і паўночную Афрыку.

Дадаткова асвоены рынкі Індыі, Аргенціны, Бразіліі, Дамініканскай Рэспублікі. Запланаваны пілотныя адгрузкі ў Ахазію, Эквадор і паўночную Афрыку.

Так што зараз працуем на 56 экспертных кантрактах і пастаўляем прадукцыю больш чым у 30 краін свету. Тэмпы росту экспартных паставак да папярэдняга года складалі 186 працэнтаў. Экспарт плануем павялічыць і ў пачатку года, і ў параўнанні з мінулымі годамі. І сальда знешнеэканамічнага балансу, у адносіненні ад мінулых

гадоў, будзе плюсавае, станоўчае, прыкладна ў межах паўтара-два мільёныя долараў. Для нашай галіны паказчык надарэнны. Рост экспарту неабходны яшчэ і таму, што закупляем частку сыравіны і шмат абсталявання, у тым ліку новай высокапрадукцыйнай лініі, і патрэбна валюта. Разлічваем, што сам экспарт толькі алкагольнай прадукцыі выведзем на паказчык не дзе ў 14 мільёнаў долараў.

У бліжэйшай перспектыве — у лістападзе плануем адгрузіць на экспарт 117 фур. А ў снежні — больш за 150 фур. Гэта значыць, што палову гатовай прадукцыі мы адправім за межы краіны. А калі мець на ўвазе, што на ўнутраным рынку мае месца перавытворчасць і на ўсіх роднасных прадпрыемствах накіроўвалі вялікія складскія запасы, то гэта — і меры па змяншэнні астаткаў

тым большыя падаткі, якія ты павінен заплаціць за момант адгрузкі тавару. Гэтых грошай прадпрыемства яшчэ не атрымала, бо гандаль пералічыць заробленыя сродкі праз 40 дзён, але ўсё роўна завод павінен заплаціць адразу. І калі ў нас падаткі даходзяць да 200 мільярд рублёў, то можна ўявіць, якія крэдыты даводзіцца браць пад 50 працэнтаў і вышэй. Агульная сума выплачаных працэнтаў па крэдытах за 9 месяцаў роўная суме чыстага прыбытку прадпрыемства. Адбываецца вымыванне сродкаў. Восі, атрымліваецца: лепш працаваць на знешні рынак, і эканоміка будзе стабільнай.

Пытанне гэтае трымаем на кантролі. Звяртаемся з прапановамі ў адпаведныя інстанцыі.

На гэтым фоне, пры агульным падзенні на рынку алкагольнай прадук-

Спецыяліст па знешнеэканамічнай дзейнасці Кацярына ЖАЛАБКОВІЧ і начальнік аддзела ЭЭД Алел ГРОХАРАЎ абмяркоўваюць графік экспертных адгрузак.

на складах, і магчыма сцісці стабілізаваць эканоміку. Таму мы ўжо робім прыкладны план па экспарте на першы квартал наступнага года.

Патрэбна сказаць і пра імпартазамыненне, якое з'яўляецца адным з прыярытэтных накірункаў работы прадпрыемства. З пачатку года выпуск прадукцыі імпартазамыненнем склаў 12,7 мільёна долараў ЗША. Умоўная эканомія валютных сродкаў для краіны перавысіла 7 мільёнаў долараў.

Калі ўнутраны рынак не прываблівае

— Дырэктары прадпрыемстваў алкагольнай галіны сцвярджаюць, што зараз склаўся сітуацыя, пры якой нявыгадна працаваць на ўнутраны рынак. Патлумачце, калі ласка.

— За апошнія два гады ў два з лішнім разы павялічылася стаўка акцызу і яго ўдзельная вага ў агульнай цане складала 70 працэнтаў. З 1 студзеня ў Падатковы кодэкс унеслі змены, і быў уведзены парадокс аплаты падаткаў з моманту адгрузкі прадукцыі. І атрымліваецца так, што чым больш прададз,

цы, мы сярэд асноўных заводаў, якія ўваходзяць у канцэрн, змялі павялічыць долю сваёй прадукцыі на ўнутраным рынку з 30 да 36 працэнтаў. Гэта было дасягнута зладжанай работай калектыву.

— Попыт на вашу прадукцыю — вельмі пастаянная ці пераменная?

— Попыт на любую прадукцыю рэгулюе рынак. Зараз рынак алкагольнай прадукцыі доволі моцна «прасею». Раней, у 2011 і 2012 гадах, назіралася тэндэнцыя да росту спажывання такой прадукцыі на рынках, што можна растлумачыць дэвальвацыяй беларускага рубля і закупкай насельніцтвам і гандлем алкаголю «ў запас». Размова, у прыватнасці, ідзе пра 2011-ы год. У наступным было штокартальнае павелічэнне ставак акцызу, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

Рост цен на моцныя алкагольныя напоі ў далейшым, калі пачалася ўніфікацыя з Расіяй ставак акцызу, прывядзе да падзення попыту на гарэлку і лікёра-гарэлачныя вырабы ў 2013 годзе — на 5—10 працэнтаў да сярэднегада-

вой ёмістасці і аж на 25 працэнтаў да ўзроўню 2012 года. Даходы насельніцтва зараз не дазваляюць спажываць гэтую прадукцыю, і зноў маем тэндэнцыю росту вытворчасці нелегальнага алкаголю, што пацягвае міліцэйскай і медыцынскай статыстыка.

Калі весці гаворку пра «Крыштал», то тым не менш, назіраецца рост попыту на прадукцыю нашага прадпрыемства. Гэта, відаць, можна растлумачыць зробленымі крокамі па ўдасканаленні вытворчасці, далейшай мадэрнізацыі абсталявання, што пасадзейнічала павышэнню якасці прадукцыі, а таксама новай маркетынгавай і цэнавай палітыкай. Іншай стала наша тактыка паводзін на рынках. Раней продажы былі пасіўныя, чакалі званка. Зараз цалкам зменены штатны расклад, створана абсалютна новае па сваіх падыходах да прыняцця рэалізацыі падраздзялення аддзела продажаў. Стварылі інстытут рэгіянальных менеджараў, адкрылі рэгіянальныя аптывыя склады і ўнёў фірменныя магазіны. Усё гэта, я ўпэўнены, прывядзе да далейшага росту продажаў, бо дагэтуль прадукцыя завода «Мінск Крыштал» была слаба прадстаўлена ў рэгіёнах Беларусі. У абласцях прадавалі ад 2—5% ад усяй нашай рэалізацыі, што нельга назваць эфектыўнай работай.

У вытворцы павінны быць перспектывы

— Вашы спецыялісты пазнаёмілі нас з разлікамі, з якіх вынікае, што пры розных цэнах на алкаголь (летась цэна бутылкі была 25 тысяч, зараз 52) доля даходнасці прадпрыемства засталася тая ж. Вытворца нічога не зарэаблае?

— Гэта сапраўдная праблема. Адлічэнні з выросту ў нас даходзяць да 98 працэнтаў. Што абсалютна ненармальна. Прадпрыемства павіна жыць і развівацца, а мы адчуваем недахоп сродкаў. Па выніках работы за 9 месяцаў недахоп уласных абаротных сродкаў складае 145 млрд рублёў. Пры тым, што мы з'яўляемся адным з асноўных чэстных ствака акцызаў, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

Рост цен на моцныя алкагольныя напоі ў далейшым, калі пачалася ўніфікацыя з Расіяй ставак акцызу, прывядзе да падзення попыту на гарэлку і лікёра-гарэлачныя вырабы ў 2013 годзе — на 5—10 працэнтаў да сярэднегада-

вай ёмістасці і аж на 25 працэнтаў да ўзроўню 2012 года. Даходы насельніцтва зараз не дазваляюць спажываць гэтую прадукцыю, і зноў маем тэндэнцыю росту вытворчасці нелегальнага алкаголю, што пацягвае міліцэйскай і медыцынскай статыстыка.

Калі весці гаворку пра «Крыштал», то тым не менш, назіраецца рост попыту на прадукцыю нашага прадпрыемства. Гэта, відаць, можна растлумачыць зробленымі крокамі па ўдасканаленні вытворчасці, далейшай мадэрнізацыі абсталявання, што пасадзейнічала павышэнню якасці прадукцыі, а таксама новай маркетынгавай і цэнавай палітыкай. Іншай стала наша тактыка паводзін на рынках. Раней продажы былі пасіўныя, чакалі званка. Зараз цалкам зменены штатны расклад, створана абсалютна новае па сваіх падыходах да прыняцця рэалізацыі падраздзялення аддзела продажаў. Стварылі інстытут рэгіянальных менеджараў, адкрылі рэгіянальныя аптывыя склады і ўнёў фірменныя магазіны. Усё гэта, я ўпэўнены, прывядзе да далейшага росту продажаў, бо дагэтуль прадукцыя завода «Мінск Крыштал» была слаба прадстаўлена ў рэгіёнах Беларусі. У абласцях прадавалі ад 2—5% ад усяй нашай рэалізацыі, што нельга назваць эфектыўнай работай.

У вытворцы павінны быць перспектывы

— Вашы спецыялісты пазнаёмілі нас з разлікамі, з якіх вынікае, што пры розных цэнах на алкаголь (летась цэна бутылкі была 25 тысяч, зараз 52) доля даходнасці прадпрыемства засталася тая ж. Вытворца нічога не зарэаблае?

— Гэта сапраўдная праблема. Адлічэнні з выросту ў нас даходзяць да 98 працэнтаў. Што абсалютна ненармальна. Прадпрыемства павіна жыць і развівацца, а мы адчуваем недахоп сродкаў. Па выніках работы за 9 месяцаў недахоп уласных абаротных сродкаў складае 145 млрд рублёў. Пры тым, што мы з'яўляемся адным з асноўных чэстных ствака акцызаў, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

Рост цен на моцныя алкагольныя напоі ў далейшым, калі пачалася ўніфікацыя з Расіяй ставак акцызу, прывядзе да падзення попыту на гарэлку і лікёра-гарэлачныя вырабы ў 2013 годзе — на 5—10 працэнтаў да сярэднегада-

перадзё паравоза». Прадпрыемства выйшла з прапановай у канцэрн, заручылася там падтрымкай, і мы разам унеслі прапановы па мерах стабілізацыі рынку на сваю прадукцыю. Зыходзім з таго, што ўмацаванне нашай галіны важна забяспечыць да 2015 года, бо потым ужо не будзе выключнага права дзяржавы, не будзе нават кватавання. У прапанове рэч ідзе аб аб'яднанні заводаў алкагольнай галіны ў холдынг. Што выключыла б канкурэнцыю паміж аічыннымі вытворцамі, аб'яднала ўсю лагістыку і дапамагло ўпарадкаваць выпуск прадукцыі.

«Мы не стары, а сталы завод»

— Усім дзяржаўным прадпрыемствам даводзіцца аб'ёмныя паказчыкі. Вам таксама?

— Аб'ёмныя паказчыкі ў алкагольнай галіне, якія па-ранейшаму даводзіцца, хутчэй, перашкаджаюць, чым дапамагаюць. Скажам, нам на гэты год давалі паказчык росту аб'ёму вытворчасці на 109 працэнтаў. Калі выконваць гэты паказчык, то перавытворчасць прывядзе да таго, што мы будзем вымушаны спыніць завод з-за цалкам забітых прадукцыйных складоў. Калі рынак «прасею» на 25 працэнтаў, то мне проста не лагічна выпускаць прадукцыю з перавышэннем на 10 працэнтаў ад мінулага года — гэты тавар немагчыма будзе рэалізаваць. Мы павінны рэальна ўсё пралічваць, інакш што гэта за эканомія?

У нас і так на душу насельніцтва выпуска алкагольнай прадукцыі перавысіць усё дапусцімае межы. Тут патрэбна прымяняць практыку таго ж кватавання, пакуль гэта магчыма, бо ўнутраны рынак мае пэўную ёмістасць і перавытворчасць дапусціць нельга. (Дарэчы, у краіне магутнасці па вытворчасці гарэчкі ў два разы перавышаюць ёмістасць унутранага рынку). Перавытворчасць адрозна пацягне за сабой праблему як для вытворцаў, так і для гандлю, а ў выніку — для насельніцтва. Жыццёвая логіка проста: калі вытворцы выпусцілі лішнюю прадукцыю і яна трапіла на ўнутраны рынак, то гандаль усё роўна павінен яе прадаваць, нават з прымяненнем зніжкаў. Лічым, што калі пляніць адрозна застанемся без сваёй уласнай адпаведнай галіны. Гэта будзе сітуацыя, аналагічная той, якая назіралася ў 1990-х гадах у суседняй, калі Расія не ўтрымала, не абараніла ўласны рынак. І што атрымалася ў выніку? Зараз нават прэзідэнт Уладзіміравіч Пуцін прыянае, што ў Расіі 50 працэнтаў кантрафактнага алкаголю.

Плюсоў, якія відавочна нават для «не ўзброенага» вока, шмат. У тым ліку аб'яднанне выключыла б і шанцаў з боку гандлюючых арганізацый, калі яны неабгрунтавана патрабуюць ад прадпрыемстваў-вытворцаў нематываваных зніжкаў і нейкіх іншых «прафэрэнцый». З майго пункту гледжання, холдынг — гэта выхад са становішча. Бо калі ў 2015 годзе адкрыюцца мытныя межы і да нас прыйдуць дастаткова сур'ёзныя партнёры, то альтэрнатыў прадукцыі нашых дзяржаўных прадпрыемстваў будзе іх разразкамаваная ў сродках масавай інфармацыі і больш танная прадукцыя. А яшчэ — кантрафактны алкаголь з Расіі, вось што страшна. Ён запоўніць беларускую нішу вельмі хутка. Нават зараз у Мінску прадаецца кантрафактная расійская гарэлка. І мы адрозна застанемся без сваёй уласнай адпаведнай галіны. Гэта будзе сітуацыя, аналагічная той, якая назіралася ў 1990-х гадах у суседняй, калі Расія не ўтрымала, не абараніла ўласны рынак. І што атрымалася ў выніку? Зараз нават прэзідэнт Уладзіміравіч Пуцін прыянае, што ў Расіі 50 працэнтаў кантрафактнага алкаголю.

У вытворцы павінны быць перспектывы

— Вашы спецыялісты пазнаёмілі нас з разлікамі, з якіх вынікае, што пры розных цэнах на алкаголь (летась цэна бутылкі была 25 тысяч, зараз 52) доля даходнасці прадпрыемства засталася тая ж. Вытворца нічога не зарэаблае?

— Гэта сапраўдная праблема. Адлічэнні з выросту ў нас даходзяць да 98 працэнтаў. Што абсалютна ненармальна. Прадпрыемства павіна жыць і развівацца, а мы адчуваем недахоп сродкаў. Па выніках работы за 9 месяцаў недахоп уласных абаротных сродкаў складае 145 млрд рублёў. Пры тым, што мы з'яўляемся адным з асноўных чэстных ствака акцызаў, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

У вытворцы павінны быць перспектывы

— Вашы спецыялісты пазнаёмілі нас з разлікамі, з якіх вынікае, што пры розных цэнах на алкаголь (летась цэна бутылкі была 25 тысяч, зараз 52) доля даходнасці прадпрыемства засталася тая ж. Вытворца нічога не зарэаблае?

— Гэта сапраўдная праблема. Адлічэнні з выросту ў нас даходзяць да 98 працэнтаў. Што абсалютна ненармальна. Прадпрыемства павіна жыць і развівацца, а мы адчуваем недахоп сродкаў. Па выніках работы за 9 месяцаў недахоп уласных абаротных сродкаў складае 145 млрд рублёў. Пры тым, што мы з'яўляемся адным з асноўных чэстных ствака акцызаў, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

Рост цен на моцныя алкагольныя напоі ў далейшым, калі пачалася ўніфікацыя з Расіяй ставак акцызу, прывядзе да падзення попыту на гарэлку і лікёра-гарэлачныя вырабы ў 2013 годзе — на 5—10 працэнтаў да сярэднегада-

патрэбна

3 гісторыі прадпрыемства

120 гадоў таму два прадпрыемальнікі браты Ракаўшчыкі заснавалі ў Мінску на Ніжне-Ляхаўскай вуліцы (зараз Кастрычніцкая) дробджавінакурны завод. Пачыналася гісторыя прадпрыемства з невялічкай паравой машыны і дваццаці рабочых.

У выніку рэканструкцыі 1910 года былі ўстаноўлены больш магутная паравая машына, а таксама дынама-машына, лакамабіль і газогенератар. Да 20-годдзя з дня заснавання завод стаў самым перадавым па тэхнічнай аснашчанасці прадпрыемствам Мінска і буйнейшым у сваёй галіне ў Беларусі.

З таго часу тут адбыліся шматлікія рэформы і перайменаванні. З 1964 года Мінскі дробджавінакурны камбінат стаў галаўным прадпрыемствам аб'яднання «Крыштал», у якое ўваходзілі чатыры лікёра-гарэлачныя заводы, а з 1976 года на яго базе створана аб'яднанне спіртзавод і лікёра-гарэлачнай прамысловасці, куды ўліліся яшчэ 9 спіртзаводаў.

Ужо ў нашы дні, у 2002 годзе, Мінскі віна-гарэлачны завод быў пераўтвораны ў вытворча-гандлёвае рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Мінск Крыштал». Зараз гэта буйнейшы ў Беларусі вытворца алкагольнай прадукцыі. Прадпрыемства падтрымлівае марку лідара галіны, паспяхова сумяшчае перадавыя тэхналогіі XXI стагоддзя і вытворчыя традыцыі, закладзеныя яшчэ ў XIX стагоддзі. Захоўвае і ўдасканальвае класічныя рэцэптуры, што маюць нацыянальны каларыт і дзкуючы чаму яны не губляюць актуальнасці да нашых дзён.

На прадпрыемстве склаўся прадзольны калектыв, які шануе зрэбнае старэйшымі пакаленнямі і сам многае робіць для далейшага развіцця галіны. Падабралася моцная, творчая каманда менеджараў і тэхнолагаў. У канцы 2011 года калектыв узначаліў Станіслаў Антонавіч Іодзіс.

Генеральны дырэктар скончыў Украінскую юрыдычную акадэмію, Акадэмію кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, інстытут кіруючых работнікаў Мінгадло. Мае багаты вопыт па ўпраўленні прадпрыемствам рознай формы ўласнасці рэальнага сектара эканомікі. Чытачы «Звязды» знаёміліся з яго прагрэсіўнымі метадамі кіравання, калі Станіслаў Антонавіч узначаліваў сетку рэстаранаў хуткага харчавання «Лідо», потым буйнейшы ў сталіцы Камаароўскі рынак, а пазней — дзяржаўнае гандлёва-прамысловае ўнітарнае прадпрыемства «Белрыба».

«Мы не стары, а сталы завод»

— Усім дзяржаўным прадпрыемствам даводзіцца аб'ёмныя паказчыкі. Вам таксама?

— Аб'ёмныя паказчыкі ў алкагольнай галіне, якія па-ранейшаму даводзіцца, хутчэй, перашкаджаюць, чым дапамагаюць. Скажам, нам на гэты год давалі паказчык росту аб'ёму вытворчасці на 109 працэнтаў. Калі выконваць гэты паказчык, то перавытворчасць прывядзе да таго, што мы будзем вымушаны спыніць завод з-за цалкам забітых прадукцыйных складоў. Калі рынак «прасею» на 25 працэнтаў, то мне проста не лагічна выпускаць прадукцыю з перавышэннем на 10 працэнтаў ад мінулага года — гэты тавар немагчыма будзе рэалізаваць. Мы павінны рэальна ўсё пралічваць, інакш што гэта за эканомія?

У нас і так на душу насельніцтва выпуска алкагольнай прадукцыі перавысіць усё дапусцімае межы. Тут патрэбна прымяняць практыку таго ж кватавання, пакуль гэта магчыма, бо ўнутраны рынак мае пэўную ёмістасць і перавытворчасць дапусціць нельга. (Дарэчы, у краіне магутнасці па вытворчасці гарэчкі ў два разы перавышаюць ёмістасць унутранага рынку). Перавытворчасць адрозна пацягне за сабой праблему як для вытворцаў, так і для гандлю, а ў выніку — для насельніцтва. Жыццёвая логіка проста: калі вытворцы выпусцілі лішнюю прадукцыю і яна трапіла на ўнутраны рынак, то гандаль усё роўна павінен яе прадаваць, нават з прымяненнем зніжкаў. Лічым, што калі пляніць адрозна застанемся без сваёй уласнай адпаведнай галіны. Гэта будзе сітуацыя, аналагічная той, якая назіралася ў 1990-х гадах у суседняй, калі Расія не ўтрымала, не абараніла ўласны рынак. І што атрымалася ў выніку? Зараз нават прэзідэнт Уладзіміравіч Пуцін прыянае, што ў Расіі 50 працэнтаў кантрафактнага алкаголю.

Плюсоў, якія відавочна нават для «не ўзброенага» вока, шмат. У тым ліку аб'яднанне выключыла б і шанцаў з боку гандлюючых арганізацый, калі яны неабгрунтавана патрабуюць ад прадпрыемстваў-вытворцаў нематываваных зніжкаў і нейкіх іншых «прафэрэнцый». З майго пункту гледжання, холдынг — гэта выхад са становішча. Бо калі ў 2015 годзе адкрыюцца мытныя межы і да нас прыйдуць дастаткова сур'ёзныя партнёры, то альтэрнатыў прадукцыі нашых дзяржаўных прадпрыемстваў будзе іх разразкамаваная ў сродках масавай інфармацыі і больш танная прадукцыя. А яшчэ — кантрафактны алкаголь з Расіі, вось што страшна. Ён запоўніць беларускую нішу вельмі хутка. Нават зараз у Мінску прадаецца кантрафактная расійская гарэлка. І мы адрозна застанемся без сваёй уласнай адпаведнай галіны. Гэта будзе сітуацыя, аналагічная той, якая назіралася ў 1990-х гадах у суседняй, калі Расія не ўтрымала, не абараніла ўласны рынак. І што атрымалася ў выніку? Зараз нават прэзідэнт Уладзіміравіч Пуцін прыянае, што ў Расіі 50 працэнтаў кантрафактнага алкаголю.

У вытворцы павінны быць перспектывы

— Вашы спецыялісты пазнаёмілі нас з разлікамі, з якіх вынікае, што пры розных цэнах на алкаголь (летась цэна бутылкі была 25 тысяч, зараз 52) доля даходнасці прадпрыемства засталася тая ж. Вытворца нічога не зарэаблае?

— Гэта сапраўдная праблема. Адлічэнні з выросту ў нас даходзяць да 98 працэнтаў. Што абсалютна ненармальна. Прадпрыемства павіна жыць і развівацца, а мы адчуваем недахоп сродкаў. Па выніках работы за 9 месяцаў недахоп уласных абаротных сродкаў складае 145 млрд рублёў. Пры тым, што мы з'яўляемся адным з асноўных чэстных ствака акцызаў, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

У вытворцы павінны быць перспектывы

— Вашы спецыялісты пазнаёмілі нас з разлікамі, з якіх вынікае, што пры розных цэнах на алкаголь (летась цэна бутылкі была 25 тысяч, зараз 52) доля даходнасці прадпрыемства засталася тая ж. Вытворца нічога не зарэаблае?

— Гэта сапраўдная праблема. Адлічэнні з выросту ў нас даходзяць да 98 працэнтаў. Што абсалютна ненармальна. Прадпрыемства павіна жыць і развівацца, а мы адчуваем недахоп сродкаў. Па выніках работы за 9 месяцаў недахоп уласных абаротных сродкаў складае 145 млрд рублёў. Пры тым, што мы з'яўляемся адным з асноўных чэстных ствака акцызаў, гандаль зноў жа фарміраваў запасы таннай прадукцыі для атрымання звышпрыбытка, і паказчык імянуўся ўверх.

Рост

на традыцыях — іх развіваець»

На «Прадэкспа – 2013» прадукцыя завода атрымала адразу 6 галоўных узнагарод

ПА ПРАЦЫ І ЎЗНАГАРОДЫ

Яшчэ ў 1905 годзе прадукцыя прадпрыемства была адзначана Залатым медалём выставы ў Парыжы, а ў наступным, 1906 годзе, Залатым медалём Растойскай выставы пастаўшчыкоў імператарскага двара. У 1911 годзе адзначана Гран-пры Рымскай выставы.

Усяго ў «партфелі» прадпрыемства больш за 750 узнагарод. З іх 32 Гран-пры, 17 плацінавых знакаў якасці, звыш 300 залатых узнагарод, каля 140 сярэбраных, больш за 50 бронзавых медалёў. А таксама больш за 225 дыпламаў пераможцаў розных конкурсаў.

Стаўшы ў 2000 годзе лаўрэатам Прэміі Урада Рэспублікі Беларусь за дасягненні ў галіне якасці, прадпрыемства сёлета зноў пацвердзіла гэтае званне. Гэта ўзнагарода асабліва. З аднаго боку, прызнанне вынікаў работы на дзяржаўным узроўні. З другога — вялікая адказнасць, бо пацвярджаюць сваю адпаведнасць статусу трэба пастаянна.

Дарэчы, крытэрыі прэміі супадаюць з крытэрыямі Еўрапейскай прэміі па якасці.

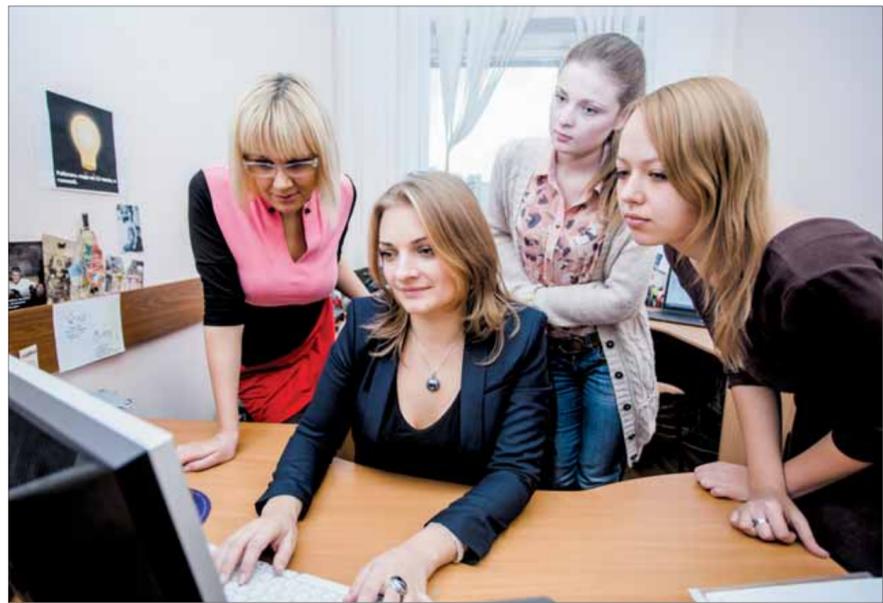
Прадпрыемства выхадзіла пераможцам конкурсаў «Лепшыя тавары Рэспублікі Беларусь», «Прадукт года», «Выбор года», «ГУСТ».

Брэнд «Крышталь» не аднойчы перамагаў у конкурсе «БРЭНД ГОДА».

Калі глядзець за апошнія гады, то ў 2011 годзе якасць прадукцыі прадпрыемства адзначана 33 узнагародамі рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў і выстаў.

Мінулы год прынес больш за 50 узнагарод, у тым ліку 13 залатых медалёў, два Гран-пры і «Зорку Прадэкспа».

А сёлета скарбонка ўзнагарод папаўнялася золатам 14 разоў. На «Прадэкспа – 2013» прадукцыя завода атрымала адразу 6 галоўных узнагарод. І не будзем забываць, што год яшчэ не скончыўся.

Аддзел маркетингу распрацоўвае стратэгію прасоўвання новай прадукцыі. Злева направа Вольга ПАРФЯНОВІЧ, Ганна ЗОЛАТАВА (начальнік аддзела), Аксана ФЯДОСАВА, Юлія ПЕРАВОЗІК.

Браты Ракаўшчыкі вяртаюцца

Слова — начальніку аддзела маркетингу Ганне ЗОЛАТАВАЙ.

— Лічым, што маркетинг патрэбна ўспрымаць як глабальную функцыю ў дзейнасці сучаснага прадпрыемства. Калі гаварыць пра нашу маркетингавую стратэгію ў 2013 годзе, то праводзім перш за ўсё сур'ёзны даследаванні рынку. Па тых яго сегментах, дзе ёсць пэўная ніша, прымаецца рашэнне аб выпуску новых відаў прадукцыі, каб заняць уласнае месца, заваяваць новыя пазіцыі.

Адначасова вядзецца распрацоўка новых ліней прадукцыі і ўніфікацыя ўжо існуючых, аптымізацыя асартыментнага партфеля. У выніку праведзеных за апошні час мерапрыемстваў колькасць SKU (гэта назва ўмоўнай адзінкі прадукцыі) скарацілася з 380 да 180. У наступным годзе збіраемся наогул скараціць да 130, што дазволіць яшчэ больш актуалізаваць асартымент і сканцэнтравать увагу на якасці прадукцыі.

Мы адшлі ад пасіўных продажаў да актыўных, пра што гаварыў Станіслаў Антонавіч. Ва ўсіх абласных гарадах адкрываюцца алтэновыя склады. Да канца года з 24 да 28 вырастае колькасць фірменных магазінаў. А ў 2014 годзе ўласная гандлёвая сетка «Крышталь» будзе

Тры нашы структурныя падраздзяленні — аддзелы маркетингу, продажаў і лагістыкі працуюць у адной «звязцы», падпарадкоўваючы камерцыйнаму дырэктару, і мы будзем сваю работу ў цеснай узаемадзейнасці. У тым ліку клапацімся пра знешні выгляд прадукцыі, уключаючы новую тару і новыя этыкеткі. Знешні выгляд пры перавытворчасці, калі аднапільная прадукцыя розных вытворцаў па аднолькавай цане стаіць на паліцах магазінаў у вялікай колькасці, адзіравыяе вельмі вялікую ролю. Калі вока «заціпаецца» за знешні выгляд, за яркую этыкетку, то пакупнік бярэ гэтую, а не іншую прадукцыю. Мы ў патрэбным кірунку робім многае.

Праводзім і пастаянны даследаванні спажывецкага попыту. Вызначаем, што карыстаецца большым попытам, у адпаведнасці з гэтым распрацоўваем новыя віды прадукцыі і выводзім іх на рынак.

Мы штогод удзельнічаем у прэстыжных міжнародных прафесійных дэгустацыйных конкурсах і выставах. Днямі ў сталіцы Казахстана, Алматы, прайшла выстава «WorldFood Kazakhstan». Там жа адбыўся прафесійны дэгустацыйны конкурс. І нашы новыя віды прадукцыі — лінейка «Браты Ракаўшчыкі» і прадукцыя гандлёвай маркі «Радзівілі» — занялі першыя месцы.

На гэтым тыдні ўдзельнічалі ў рабоце буйнейшай міжнароднай выстаўкі-ярмаркі харчовай індустрыі «Прадэкспа — 2013» у Мінску. Закрыты прафесійны дэгустацыйны конкурс у яе рамках праведзены на базе нашага прадпрыемства, у спецыяльна створанай для такіх мэт буйной дэгустацыйнай зале. Прадукцыя завода ўзнагароджана 2-ма Гран-пры і 4-ма залатымі медалямі. Гэта дзевятнашатая па ліку выстаўка-ярмарка «Прадэкспа». Наша прадпрыемства прымае ўдзел у ёй штогод і заўсёды атрымлівае букет узнагарод. Што напрамую сведчыць аб якасці нашай прадукцыі.

А крыху раней, у кастрычніку, на прафесійным конкурсе — дэгустацыі ў Нью-Йорку гандлёвая марка «Белая Русь» заняла першае месца, атрымала дваіны залаты медалі і прызнана лепшай у 2013 годзе.

У гэтай сувязі патрэбна адзначыць работу нашых тэхнолагаў, якія распрацоўваюць новыя віды прадукцыі. Усе рэцэптуры, па якіх вядзецца выпуск прадукцыі, — гэта ўласнасць нашага прадпрыемства. Спецыялісты пастаянна вучацца, удасканальваюць свае веды, і іх уклад важкі і значны.

Свой плён даюць сустрэчы са спажывцамі. Гэта забяспечвае зваротную сувязь, дапамагае разумець тэндэнцыі і нават «дэмаць» нейкія неразумненні. Скажам, нядаўна падчас адной такой сустрэчы выступіла мужчына і задае пытанне: «Вось вы такое магунтае прадпрыемства, але я чуў, у вас не хапае ўласнай сыравіны, і вам завозіць спірт аж з Кітая...» На самую справе ў нас тры свае спіртзаводы, і яны цалкам забяспечваюць нас патрэбнымі аб'ёмамі сыравіны, а частку сваёй прадукцыі адрапуюць на экспарт. Важна, што мы можам клапаціцца аб іх развіцці і дабівацца найлепшай якасці іх прадукту, ад чаго ў значнай ступені залежыць якасць канчатковай прадукцыі. Прычым толькі ў нас ёсць спірт «Крышталь супер-люкс» — больш ні ў кога.

Сярод задач, якія мы перад сабой ставім на бліжэйшую перспектыву, — укараненне ўніфікаваных стандартаў прысутнасці прадукцыі ў гандлёвых пунктах, а таксама развіццё трыйд-маркетынгу і далейшае развіццё мерчандайзінгу. На маё маецца далейшае павелічэнне нашай долі на рынку, асваенне новых яго ніш і сегментаў, на-рошчванне аб'ёмаў экспертных паставак.

Лагістычны цэнтр абсталяваны ўсімі неабходнымі інжынернымі камунікацыямі.

Ноу-хау «класіку» не псеуе

Пра тое, як новыя тэхналогіі дапамагаюць дабівацца высокай якасці прадукцыі, распавядае галоўны тэхнолаг Наталля БАРАНОУСКАЯ.

— У першую чаргу дабіваем высокай якасці сыравіны, якую пастаўляюць нашы ўрэцкі, Бярэзінскі і Хотайскі філіялы. І ёсць цэлы рэктіфікацыйны на галаўным прадпрыемстве. А пачынаецца ўсё з нарыхтоўкі збожжа, якое часткова вырошчваем самі, у нашым СПФ «Туча», астатняе закупаем. Пры рабоце з сыравінай галоўная ўмова — найстражэйшы ўваходны кантроль.

Вытворчасць вядзецца па класічнай тэхналогіі, але з выкарыстаннем уласных ноу-хау. У тым ліку пры вытворчасці спірту выкарыстоўваецца спецыяльна падрыхтаваная вада (метады яе падрыхтоўкі таксама з'яўляюцца ноу-хау прадпрыемства). Што забяспечвае прадукту асаблівую чысціню і мяккасць на смак.

Пры вытворчасці асноўнага прадукту выкарыстоўваецца вада са спецыяльных скважын, апрацаваная крэмніем. Прычым вада старанна падабрана да зыходнай сыравіны, яны цудоўна ўзаемадзейнічаюць. Як і іншыя інгрэдыенты: выкарыстоўваем іх у пэўных судносінах — у гэтым адзін з прафесійных сакрэтаў. Спажываецца раслінная сыравіна, многія травы закупаем, а частку вырошчваем самі.

Найбольш часта абіраем на старажытныя тэхналогіі і традыцыі, што існуюць спакон веку, пры вытворчасці бальзамаў. Напрыклад, бальзам «Беларускі» вырабляецца па «дэдаўскім» рэцэпце. У яго састаў уваходзяць экстракты (інакш кажучы, густыя, насычаныя настоі) 17 найменняў траў, для чаго выкарыстоўваюцца сучасныя экстракты. Плюс мёд, праполіс — усяго 23 кампаненты. З улікам старажытных рэцэптур выпускаюцца і бальзамы «Крышталь», «Белавежскі», «Чарадзея». Прычым, як і пры вытворчасці іншай нашай прадукцыі, прычынова не выкарыстоўваюцца штучныя ароматызатары ці фарбавальнікі, сыравіна ўся натуральная — тое, што дае прырода. Той жа ароматызатар рыхтуецца шляхам канцэнтравання, і ў невялікіх судносінах дабуляецца ў гэты прадукт, калі прадугледжана тэхналогія. Але гэта цалкам натуральны ароматызатар. І любы наш выбар экалагічна чысты.

Нацыянальныя традыцыі найбольш «адчуваюцца» і ў настоіцы «Белавежская», напрыклад, ці ў «Зуброўцы». Але звяртаемся да старадаўніх рэцэптур і ў астатніх выпадках.

У нас вельмі высокая тэхнічная аснашчанасць вытворчасці, працуюць сучасныя аўтаматычныя лініі. У тым ліку і сучаснае фільтрацыйнае абсталяванне, а таксама абсталяванне па апрацоўцы серабром — дзве новыя устаноўкі. Менавіта сярэбраная фільтрацыя надзвычай адчувальна ўплывае на мяккасць і наогул на якасць прадукту.

Прэзентабельнасць, скажам так, прадукту залежыць і ад тыпа бутэлек. Набіваем яе і ў Рэспубліцы Беларусь, і за мяжой. У тым ліку прыгожую французскую бутэльку.

Мы пастараліся, каб уся новая прадукцыя гэтага года (і не толькі яна) была ў сучаснай упакоўцы — і лінейка прадукту «Браты Ракаўшчыкі» (такім чынам мы адраділі слінную гандлёвую марку, названую ў гонар заснавальнікаў завода), і чатыры новыя найменні лінейкі «Крышталь», і прадукт прэміум-класа «Радзівілі».

Так што якасць забяспечваюць якасная сыравіна, адпрацаваныя тэхналогіі плюс прафесіяналізм нашых работнікаў. У працы абіраем на стандарты прадпрыемства, якія вызначаны фактычна для кожнай вытворчай аперачыі, унутрай працэдурі. А ўвогуле на «Крышталі» дзейнічае некалькі сістэм кіравання прадпрыемствам, якія грунтуюцца на міжнародных стандартах — сістэма менеджменту якасцю, сістэма менеджменту бяспекі харчовых прадуктаў (знакамітая НАССР), сістэма кіравання навакольным асяроддзем і сістэма кіравання аховай працы. Яны пастаянна развіваюцца і дапаўняюцца. Напрыклад, у апошні час у рамках сістэмы менеджменту якасці ўкаранёна метадыка ацэнкі эфектыўнасці працэсу «Закупкі» і праграма кіравання лагістыкай. НАССР прыведзена ў адпавед-

Інжынер-тэхнолаг Аксана СІДАРЭНКА расказвае пра артэзіанскую свідравіну, глыбіня якой 290 метраў. Вада з гэтай свідравіны выкарыстоўваецца для вытворчасці ўсёй прадукцыі прадпрыемства.

насць з патрабаваннямі новай версіі СТБ 1470-2012.

Калі казаць пра дасягнутыя вынікі, то ўсё гэта дазволіла нашай прадукцыі атрымаць міжнародны сертыфікат кашэрнасці і эксертыфікат у Германіі.

Функцыянаванне астатніх сістэм дазволіла скараціць колькасць выкідаў забруджвальных рэчываў атмасферу на 14%, колькасць адходаў вытворчасці на 23%. На прадпрыемстве не было зарэгістравана ніводнага выпадку з цяжкім зыходам.

Калі ў гэтым сэнсе казаць пра перспектыву, то мы працуем над укараненнем новых міжнародных сістэм кіравання — ISO 22000 і патрабаванняў рэгламентаў ЕС.

Фірменны магазін у Стоўбцах.

налічваць 34 гандлёвыя пункты. Перавагі фірменнага гандлю агульняваецца, я называю толькі адну. Ён поўнаасцю выключае магчымасць таго, што на паліцу можа трапіць нейкі «левы», тым больш кантрафакты прадукт. Пакупнік, калі ідзе да нас у фірменны магазін, поўнаасцю даворае прадукту, сустракае прафесійнае і ветлівае абслугоўванне.

На кожнай тэрыторыі (у вобласці) у нас з'яўца не толькі кіраўнікі па продажы і гандлёвыя прадстаўнікі, якія будуць наведваць гандлёвыя кропкі, але і каманды мерчандайзераў, якія зоймуцца грамадзянскай выкладкай прадукцыі. Ва ўмовах сённяшняй канкурэнцыі ўсё гэта — проста неабходныя аtryбуты рынку. Кваліфікавана «ўвайсці», упісацца ў эканоміку рэгіёну нам дапаможа наш сучасны лагістычны цэнтр. Наладжаны з яго дапамога лагістычныя працэсы дазваляць дастаўляць прадукцыю да гандлёвых кропак сучасна і ў поўным аб'ёме.

Ужо сёння дзякуючы таму, што ў нас з'явіўся свой буйны гандлёва-лагістычны цэнтр, наладжана адзіная аўтаматызаваная сістэма кіравання лагістычнымі працэсамі. У прыватнасці, дзейнічаюць сістэмы кіравання складам (WMS), кіравання дваром (YMS), кіравання транспартам (TMS). Гэта дазваляе аптымальна выкарыстоўваць рэсурсы, скарачаць эксплуатацыйныя расходы, павышаць якасць абслугоўвання кліентаў і удасканальваць улік і дакументаабоарт. Калі ўспомніць, што толькі склад гандлёва-лагістычнага цэнтру займае 7000 квадратных метраў тэрыторыі і прадназначаны для захоўвання больш чым 350000 дал прадукцыі, то можна ацаніць важнасць праведзеных мерапрыемстваў.

Прадавец аднаго з фірменных магазінаў Вера РАМАНОВА.

Публікацыю падрыхтавалі Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ, Алена ДАЎЖАНОК і Надзея БУЖАН (фота).

Ліцэнзія №03220/8 дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі РБ ад 24.05.2010г. на пяць гадоў.

УНП 600013329

ПРАЗМЕРНАЕ УЖЫВАННЕ АЛКАГОЛЮ ШКОДЗІЦЬ ЗДАРОЎЮ!

Жыццёвая гісторыя

КАБ У ДАГАВОРЫ ЁСЁ БЫЛО ЗРАЗУМЕЛА

Некалькі гадоў таму мой даўні сябар вырашыў зрабіць рэканструкцыю сваёй дачы пад Мінскам. Каб узяць не вельмі дарагі крэдыт на гэтыя мэты, звярнуўся ў Беларусбанк. Для атрымання такога крэдыту тэрмінам на 10 гадоў майму сябру спатрэбілася сабраць цэлую «торбу» документаў з працы, мясцовага выканкама, а таксама адшукаць некалькіх паручыцеляў.

Праз пэўны час крэдыт ён атрымаў, і справа пайшла. Садова-вышарнае аб'екты газасілкаватым блокам, і невялікай пабудове з'явіліся новыя вокны і сучасны дах. Усё было добра, але на фінішы будоўлі ўласніку загараднай нерухомасці не хапіла прыкладна 7 млн рублёў. Сума, вядома, не вельмі вялікая на першы погляд, аднак...

Па сваіх сваяках і знаёмых Андрэй «адшукаў» 2,5 млн рублёў. Каб канчаткова вырашыць фінансавыя пытанні з будаўнікамі, яму тэрмінова спатрэбілася

яшчэ 4,5 млн рублёў. Грошы неабходна было заплаціць работнікам не заўтра ці праз тыдзень, а менавіта сёння на працягу 5—7 гадзін. Узяць крэдыт у банку за такі кароткі час практычна не рэальна. Тады мой знаёмы зацікавіўся аб'явай аб хуткім мікракрэдытаванні. Рэклама адной прыватнай фінансавай установы абяцала «жывыя» грошы на рукі на працягу 5—10 хвілін. Усё,

дзён пад 1,5% за дзень. Працэнты, здаецца, і не вельмі вялікія для хуткай пазыкі, але за месяц атрымліваецца ўжо 45%, ці 2 млн 25 тысяч рублёў. Непасрэдна на месцы Андрэй пацікавіўся, ці зможа ён датэрмінова пагаціць крэдыт, каб заплаціць менш працэнтаў. «Так, і гэта магчыма, на пэўных умовах, што прадугледжана ў дагаворы», — удакладніў спецыяліст фірмы.

Кароткачасовая фінансавая праблема была майм сябрам вырашана. А праз некалькі дзён ён даведаўся, што датэрмінова пагаціць мікракрэдыт кліент мае магчымасць толькі ў першыя тры дні пазыкі, бо гэта прапісана ў дагаворы.

што патрабавалася ад кліента, — гэта наяўнасць пашпарта з мясцовай рэгістрацыяй і даведкі з месца працы аб сярэднім памеры заробку. Хутчэй чым за паўгадзіны спецыяліст аформіў дагавор, а каса дала грошы.

Мікракрэдыт выдаваўся на не зусім «смачных» умовах для кліентаў. Грошы давалі на 30

Кароткачасовая фінансавая праблема была майм сябрам вырашана. А праз некалькі дзён ён даведаўся, што датэрмінова пагаціць мікракрэдыт кліент мае магчымасць толькі ў першыя тры дні пазыкі, бо гэта прапісана ў дагаворы. У дакуменце драбным шрыфтам было надрукавана, што кліент плаціць за афармленне да-

гавора, за выдачу і прыём наяўных грошай, а таксама за афармленне страхуўкі. Наконт страхуўкі ўмовы тут увогуле выглядаюць неакразіва. У дагаворы гаворыцца, што страхуўка афармляецца аўтаматычна на умовах, якія прадугледжаны фірмай пры афармленні хуткіх пазык. Вось і ўсё падрабязнасці аб страхуўцы. Своечасова не удакладніў кліент гэты момант — значыць, згодны і будзе плаціць. У выніку атрымалася, што мой таварыш заплаціў звыш сумы атрыманага крэдыту на 2 млн рублёў, як разлічваў, а на 500 тысяч больш.

Чытач можа адзначыць, што ў гэтым вінаваты сам крэдытаатрымальнік, які няўважліва чытаў дагавор... Магчыма, гэта часткова і так, але часам розныя фірмы пры афармленні дагавораў складаюць дакумент такім чынам, што зразумець яго звычайнаму чалавеку без спецыяльнай фінансавай адукацыі проста немагчыма. Цяпер надшышоў час, каб дзяржава прымуціла ўсіх фінансавых «прадпрымальнікаў» прапаноўваць насельніцтву толькі

карэктныя паслугі, калі ў дагаворы усё будзе зразумела. Нацыянальны банк Беларусі ў інтэрэсах спажываўцаў фінансавых паслуг зробіць больш жорсткімі ўмовы выдачы пазык мікрафінансавымі арганізацыямі. Гэта прадугледжана праектам указа аб рэгуляванні Нацбанкам дзейнасці мікрафінансавых арганізацый, які знаходзіцца на разглядзе ў Адміністрацыі Прэзідэнта і гатовы да падпісання, паведаміў журналістам на чальнік упраўлення рэгулявання нябанкаўскіх аператываў Нацбанка Дамітрый Набздураў.

Праект указа прадугледжвае, што пад рэгуляванне дзяржоргану стануць паддацца сегменты, якія раней імі не рэгуляваліся, а гэта дазволіць унесці ў іх дзейнасць элемент абароны правоў спажываўцаў фінансавых паслуг, а таксама павысіць празрыстасць дзейнасці і адсеець недобрасумленныя кампаніі. Акрамя гэтага, кампаніі будуць абавязаны прадстаўляць неабходную справаздачнасць Нацбанку.

Сяргей КУРКАЧ

Экспертнае меркаванне

МІКРАПАЗЫКІ:

АЛЬТЭРНАТЫВА ДЭПАЗИТАМ, А НЕ КАБАЛА?

Тое, што Нацбанк возьме пад кантроль мікрафінансавыя арганізацыі, ужо не навіна. Аднак абмеркаванне гэтай тэмы працягваецца. Карэспандэнт «Звязды» паспрабаваў зразумець, да якіх вынікаў прывядзе прыняцце адпаведнага ўказа.

Спажывуць патрэбны выбар

На спецыялізаванай выставе «Банк. Страхаваанне. Лізінг» Сяргей ДУБКОŪ, намеснік старшын праўлення Нацыянальнага банка, адказвае на пытанні «Звязды» адносна будучага рэгулявання мікрафінансавых арганізацый, заявіў, што «ў Беларусі існуе не так шмат альтэрнатывы для зберажэнняў насельніцтва: дэпазіты, нерухомасць, пакладзі грошы пад падушку. Таму мы зацікаўлены ў пашырэнні ўдзельніцтва фінансавога рынку і тых інструментаў, якія яны прапануюць».

«Справа ў тым, што фінансавыя кааператывы таксама бяруць у людзей грошы (як банкі на дэпазіты) і налічваюць за карыстанне працэнт. Вядома, што сёння стаўкі па дэпазітах зашкальваюць і даюць неверагодныя даходы, аднак прадстаўнік Нацбанка раіць не разглядаць працэнты па дэпазітах як асноўную крыніцу даходаў: «Калі зберажэнні даюць даход, які дзавяляе з яго жыць, гэта напраўнальна. Грошы трэба зарабляць — рукамі, розумам. Вось асноўная крыніца даходу». У той жа час людзей таксама можна зразумець: чаму б не зарабіць, калі ёсць умовы? Адразу ўзнікае пытанне, ці будзе астатнія інструменты зберажэння настолькі выгаднымі? «Калі ёсць манополія аднаго інструмента, ён не можа адлюстроўваць рэальны кошт грошай. Пры існуючай рэнтабельнасці хатніх гаспадарак, падпрямстваў тыя стаўкі, якія ёсць на рынку, яўна завышаныя», — разважае Сяргей Дубкоў.

Ён упершыню, што попыт на альтэрнатывы механізмы зберажэння ёсць. «Трэба задаволіць яго выразнымі, зразумелымі інструментамі. А спажывец сам выбера. Мы павінны прадставіць альтэрнатыву». Ён мікрафінансавыя арганізацыі ў гэтым кірунку ёсць вялікія перспектывы. «Развіццё мікрафінансавання характэрна не толькі для нашай краіны. Дабрабыт хатніх гаспадарак расце. Попыт на падобныя паслугі таксама расце. Попыт ёсць, а прапановы адэкватнай няма. Наша задача — стварыць празрыстыя ўмовы. У тым ліку мы будзем рэгуляваць памер працэнтных ставак. Але выбар павінен быць заўсёды за спажываўцам — гэта яго даходы, яго страты».

Альтэрнатыва банкаўскай сістэме

Свой погляд на дзейнасць мікрафінансавых арганізацый выказаў «Звяздзе» Алег БЯЛЯЧЫЦ, дырэктар спажывацка-кааператыва «Таварыства ўзаемага крэдытавання «Сталічны клуб бізнесу». Ён сцвярджае, што «ў цяперашні момант кааператывы — альтэрнатыва банкаўскай сістэме. Яны дазваляюць больш аператыўна і індывідуальна працаваць з кліентамі. Для падпрымальнікаў

гэта вельмі важна, калі грошы патрэбны вельмі хутка для справы. Толькі мала такіх арганізацый аказваюць паслугі падпрымальнікам. Пакуль няма спрыяльных прававых умоў. Але і ў звычайных людзей тыя ж патрэбы. Працудра афармленне пазыкі ўсё ж такі нашмат прасцей».

— Аднак бывае, што людзям даводзіцца плаціць, акрамя працэнтаў за пазыку, яшчэ і страхаванне...

— У некаторых, асаблівых, выпадках сапраўды ёсць абавязковае страхаванне. Напрыклад, калі кліент пенсіянага ўзросту. Гэта патрэбна, каб гарантаваць вяртанне грошай. Банкі такое таксама часам робяць.

— Чаму такія высокія стаўкі за пазыку?

— У найбліжэйшы час будзе прыняты ўказ, таму ўмовы ва ўсіх стануць аднолькавымі. Мікрафінансавыя арганізацыі павінны будаць прадстаўляць такія ж празрыстыя ўмовы, які і банкі. Мы увогуле супраць «дзённай» стаўкі, бо мы лічым яе занадта высокай. Аднак мы разумеем, чаму некаторыя выстаўляюць такія вялікія працэнты на маленькі тэрмін: у гэты невялікі тэрмін працэнт не такі і высокі атрымліваецца. Самі мы даём на ўзроўні банкаўскіх ставак.

— Што, на вашу думку, адбудзецца пасля прыняцця ўказа: мікрафінансавых арганізацый стане больш ці наадварот?

— Хутчэй за ўсё, адбудзецца ачышчэнне рынку. Наўрад ці такіх арганізацый стане больш. Тыя, хто прыйшоў выпадкова, толькі каб зарабіць, — знікнуць. Дарэчы, хачу адзначыць, што ёсць два тыпы мікрафінансавых арганізацый: камерцыйныя і крэдытныя кааператывы (некамерцыйныя). У апошніх бяруць грошы ў насельніцтва і насельніцтву ж аддаюць. Там працуюць людзі з пэўнай філасофіяй. Аднак многія камерцыйныя арганізацыі пакуль што проста нажываюцца.

— Ці можа ўдзел у мікрафінансаванні стаць альтэрнатывай для дэпазітаў?

— Тыя, хто працуе даўно на рынку, проста бяруць срэды ў людзей. Гэтую схему можна лічыць альтэрнатывай. Аднак трэба плаціць падаходны падатак, у адрозненне ад банкаўскіх дэпазітаў. Мы не ў аднолькавых з банкам умовах працуем. Гэтыя падаткі кладуцца на нашы плечы. Больш высокія працэнты могуць быць і з-за гэтага. Пасля ўказа стаўкі могуць знізіцца. Але адносна камерцыйных арганізацый ніхто дакладна скажаць не можа.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

Вацамі карэспандэнта

ХУТКІЯ ГРОШЫ: СЫР ЦІ МЫШАЛОЎКА?

Ці не кожны, хто ездзіць у метро, рэгулярна бачыць аб'явы нахштат такой: «Хуткія пазыкі. Афармленне займае 5 хвілін. Ад вас — толькі пашпарт». Гэта тыпу «мікракрэдыты» даўно ўжо сталі папулярнымі на Захадзе, а зараз і ў нас з'яўляецца ўсё больш фірм, якія прапануюць адпаведную паслугу. Карэспандэнт «Звязды» на ўласным вопыце вырашыў праверыць, наколькі проста ўзяць пазыку ў такой фірме, і высветліла, якія фінансавыя сюрпрызы могуць чакаць чалавека, які ўзяў такую пазыку.

МАЛЫ ОФІС — ВЯЛІК ПРЫБЫТАК

У сталіцы зараз працуюць некалькі «кантор», што прапануюць сваім кліентам грашовыя займы да трох мільёнаў беларускіх рублёў. Арганізацыі такога тыпу ёсць і ў абласных гарадах — напрыклад, Віцебску і Брэсце.

Выбраўшы офіс, што знаходзіцца найбольш блізка ад майго дома, я напачатку вырашыла туды патэлефанаваць, каб падрабязней даведацца пра умовы. Але аператар Наталля парайла мне адразу прыходзіць у офіс: маўляў, так будзе зручней і мне, і ім.

Адзьяленне фірмы размяшчалася ў доме, дзе працуе шмат іншых устаноў. Таму першы раз я нават прайшла міма гасцінча адчыненыя, але не вельмі прыкметных дзвярэй. Не знайшоўшы тыя, што шукала, зрабіла другі «круг» па паверсе. І вось я на парозе «офіса», які больш падобны на... каморку. Маленькі пакойчык, з мэблі — толькі стол і крэслы. Кліентаў, акрамя мяне, не было, таму сваю дапамогу прапанавалі ажно дзве супрацоўніцы. У прысьпе, я пасля мяне патлумачыў знаёмы эканаміст, для арганізацыі, што практыкуюць падобныя паслугі, важны не памер офісаў фірмы, а іх колькасць у горадзе. Гэта гарантуе выхад на масавыя кліенты.

ПРАПІСКА ВАЖНЕЙ, ЧЫМ ЗАРПЛАТА

Падчас гутаркі агенткі пазыковай фірмы ніяк не прапунілі сваёй асаблівай зацікаўленасці ў тым, вазаьмы ў ў выніку пазыку ці не, не спрабавалі ўгаворваць мяне і супакойваць наконт магчымых праблем, з якімі я магу сутыкнуцца, калі раптам не паспею вярнуць грошы ў тэрмін. Тым не менш, усе моманты, якія мяне цікавілі, патлумачылі.

Паколькі я хацела ўзяць пазыку ў два мільёны рублёў, то мне паралі прынесьці даведку ад даходах за тры месяцы. Праўда, калі я спытала, мяне супакойлі: выдавалі і са стандартнымі для многіх маладых спецыялістаў трыма мільёнамі. У той жа час прадставілі фірму падкрэслілі, што для атрымання пазыкі неабходна нават не рэгістрацыя, а праліска ў Мінску.

Другое пытанне, якое мяне цікавіла: што будзе, калі я не паспею аддаць пазыку ў тэрмін? «У такім выпадку вам будзе налічанае плацежа пена памерам у 5% штодзённа», — тлумачыць агент арганізацыі. — Таму лепш афармляцца на ўвесь дазволены ліміт 30-дзённы тэрмін. Атрымаецца выплаціць усё раней — працэнты за дні, што засталіся, налічваюцца не будучы». Дарэчы, выніковая сума, якую я павінна была б заплаціць, узяўшы 2 мільёны на 30 дзён, складае 3 мільёны 200 тысяч, а на 10 — 2 мільёны 400 тысяч. Так што больш доўгі тэрмін такім фірмам вельмі выгадны.

ГРОШЫ ДЛЯ «СВАІХ»

Як я ўжо пісала вышэй, максімальная сума пазыкі звычайна не перавышае 3 мільёнаў рублёў. А вось мінімальна сума ў розных арганізацый вагаецца і можа складаць ад 50 тысяч да мільёна. Некаторыя фірмы, у сваю чаргу, не сляжваюцца выдаваць больш-менш прыйсёму сумы кліенту, што прыйшоў упершыню. Пазыка ў такім выпадку не можа перавышаць аднаго мільёна рублёў. Я звязалася з офісам адной з такіх кампаній і спытала, ці магу я ўзяць на 10 дзён два мільёны. Мне адмовілі, аргументавалі гэта праміламі кампаніі. У той жа час на сайтах некаторых падобных арганізацый паведамляецца, што пастаянныя кліенты могуць разлічваць на атрыманне пазык, сума якіх перавышае максімальна тры мільёны.

Мінімальны тэрмін, на які бярацца маленькі крэдыт, таксама можа быць розным: ад 3, 7, 10 да 30 дзён. І тут трэба быць асцярожным. Любы ахвотны на спецыяльным калькулятары, які ёсць на сайтах такіх фірм, можа вылічыць тую суму, якую трэба будзе яму пасля вяртання. Але трэба памятаць: за кожны дзень пратэрміноўкі будзе налічваюцца значная пена.

«ЛІГОТНЫЯ» ПАЗЫКІ

Што цікава, калі вы студэнт або пенсіянер, а значыць, можаце не быць афіцыйна працаўладкаваным, некаторыя фірмы усё роўна з задавальненнем дадуць вам пазыку, прытым на льготных умовах: за кожны дзень будзе налічваюцца 0,5-1%, у адрозненне ад звычайных 2%. Для студэнтаў дастаткова прынесьці са састрэчу з агентам студэнцкі білет, даведку з месца вучобы і пашпарт, для пенсіянераў — пенсійнае пасведчанне і пашпарт. Праўда, у такім выпадку на рукі вам не дадуць больш за 500 тысяч рублёў.

Аператар адной такой фірмы патлумачыла мне, што ў 14-дзённы тэрмін студэнт павінен будзе выплаціць 640 тысяч. Калі ён не паспее выплаціць усю суму ў абзначаны тэрмін, то за кожны дзень пратэрміноўкі будзе налічваюцца стандартная 5-працэнтная пена. Так што лггота вельмі лёгкая канвертуецца ў рабаванне.

КРЭДЫТ ПАД 1000% ГАДАВЫХ

Нават калі вы выплачываеце доўг у тэрмін, не даводзіцца справу да налічэння штрафных працэнтаў, фірма усё роўна атрымлівае добры «навар». Так, калі вы бераце 200 тысяч на 10 дзён, то вярнуць прыйдзецеца дзесьці 240—250 тысяч, у залежнасці ад працэнтнай стаўкі кожнай фірмы. А калі вы ўзялі максімальную суму — тры мільёны на трыццаць дзён, то аддаць прыйдзецеца ад 4 800 да 5 400 тысяч беларускіх рублёў. Так што лозунг, які ёсць на сайце амаль кожнай арганізацыі такога кшталту, дзе будзе фігураваць выраз «выгадныя ўмовы», зьявіць не павернацца назваць ілжывым. Сапраўды, вельмі выгадны. Для займадуцаў.

На першы погляд, фірма, даючы вам патрэбную суму, сапраўды выступае як «добры дзядзька», што дапамагае вырашыць некаторыя праблемы з грошамі. Ды і сціпляць з пункту гледжання чалавека, не вельмі дасведчанага ў эканоміцы, 1-ці 3-працэнтныя стаўкі ў дзень нібы супакойваюць. Ну што там, маўляў, заплачу трохі больш... Але працэнтныя стаўкі ў хуткіх займаў не бываюць сціплымі ў прысьпе. Хача б з-за таго, што

фірма нясе павышаныя выдаткі, звязаныя з абслугоўваннем малых сум. 1-3 працэнты ў дзень проста «маскіруюць» 365-1000% гадавых! А ШТО Ў СУСЕДЗЬ? У Расіі такога кшталту фірмы пачалі з'яўляцца з 2011 года пасля ўступлення ў сілу Закона «Аб мікрафінансавай дзейнасці і мікрафінансавых арганізацыях». Асноўнымі кліентамі пазыкадуцаў сталі жыхары правінцыі, якія маюць ніжэйшыя зарплаты і часта не валодаюць дастатковымі эканамічнымі ведамі. Згодна з інфармацыйным рэсурсам Anketolog.ru, на пачатак 2013 года каля чвэрці расійскіх скарысталіся паслугамі мікрафінансавых арганізацый на суму, што перавышае 32 мільярды расійскіх рублёў. Пазычаныя грошы ідуць на аплату камунальных рахункаў (прыкладна 45% ад усіх займаў), набыццё падарункаў (30%), а таксама прадметы першай неабходнасці (20%) і лекаў (5%). Надзея ЮШКЕВІЧ

СМАЧНА, ЯКАСНА, ПРЫГОЖА

Сярод мерапрыемстваў сваёй галіны XIX Міжнародная спецыялізаваная аптвая выстава-кірма «ПРАДЭКСПА-2013» з'яўляецца самай прыкметнай у Рэспубліцы Беларусь. Гэтая выстава-кірма садзейнічае развіццю вытворчасці і насычанасці рынку якаснымі харчовымі таварамі.

Больш за 200 прадпрыемстваў розных форм уласнасці прадставілі тут сваю прадукцыю. Беларусь, Расія, Украіна, Польшча, Італія, Германія, Латвія — такі адрас майстроў, якія даслалі сюды разнастайныя ўзоры кандытарскіх і хлебабулачных вырабаў, гародніны і садавіны, безалкагольных і спіртных напіткаў. У выстававым павільёне таксама прадстаўлена абсталяванне для вытворчасці і перапрацоўкі прадуктаў

харчавання, гандлю, халадзільная і упакоўкавая тэхніка. Увазе наведнікаў і зацікаўленых арганізацый прапанаваны новыя разнастайныя прадукты выдатнай якасці не толькі шырокага попыту, але і прэміум-класа.

На здымках: З навінкі вытворчасці — кісламалочнымі напіткамі, абагачанымі натуральнымі сокамі, — знаёміць супрацоўнік адкрытага акцыянернага таварыства «Малочны свет» Вольга КОРЗУН. Генеральны дырэктар рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Гомельскі лікёра-гарлачны завод» Галіна КАРДАСЁВА і яе намеснік па камерцыйнай дзейнасці Вольга АРШАНСКАЯ каля малаўлічна афармленага выставачнага стэнда свайго прадпрыемства. Яўген ПЯСЕЦКІ.

Зварот да чыноўніка

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДА ВАС ПРЫСЛУХАЛІСЯ?

Кожнаму з нас даводзілася мець справу з чыноўнікамі. Вядома, як гэта часам цяжка. Але ў апошні час таму, які ўлады працуюць са зваротамі грамадзян, надаецца пільная ўвага.

Колькасць пільмоваў зваротаў памяншаецца, электронных — павялічваецца

Рэспубліканскія семінары, прысвечаныя гэтай тэме, Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі арганізавала штогод на працягу 6 гадоў. Сёлета ў семінары прынялі ўдзел першы намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Беларускай Рэспублікі, спецыялісты Мінпрацы і сацыяльнай абароны, прадстаўнікі камітэтаў па працы, занятасці і сацыяльнай абароне аэлівыканкамаў і Мінгарвыканкама, Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў.

Даведка «Звязды»

Любоў з нас пад сілу дастаюцца да чыноўніка і вырашыць праблему без лішніх нерваў. Для гэтага дастаткова памятаць некалькі правілаў. Самая вялікая праблема нашых людзей у стагнацях з чыноўнікамі — нуйзатнасць. Яны сумняваюцца, што змогуць вырашыць сваё пытанне, ім здаецца, што іх лёс у руках гэтага чалавека ў кабінете. Таму грамадзянін прыходзіць да чыноўніка з адпаведным настроем — альбо патрабавачы, альбо прасіць. І гэтым першапачаткова задае няправільны тон размовы. Упэўненія і спакойныя паводзіны — ключ да поспеху ў перамовах з чыноўнікамі. Перш чым ісці да чыноўніка, вывучыце прававую аснову свайго пытання. Не ляняйцеся, прачытайце і запаміце адпаведныя артыкулы закона, вывучыце ўсе дакументы, якія звязаны з вашай праблемай. Дакладна сфармулюйце, што вы ад яго хочаце і не саромейцеся паказаць, на што маеце права.

Удзельнікі семінара абмеркавалі новыя формы работы з насельніцтвам, удасканаленне работы на рэалізацыі прынцыпу «адно акно», электронны дакументаабарот і многія іншыя пытанні па тэме.

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «ДОРОЖНО-СТРОИТЕЛЬНЫЙ ТРЕСТ № 3» СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ВНЕОЧЕРЕДНОГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ, которое состоится 29 ноября 2013 года в 11.00 по адресу г. Могилев, ул. Космонавтов, 23.

Частное сервисное унитарное предприятие «БизнесКоммерц» (УНП 691300317) объявляет о начале процесса реорганизации в форме преобразования в Общество с ограниченной ответственностью «БизнесКоммерц».

Выпуск № 42 (212)

«Лістапад-2013»

Аб прарыве і прорве

...гаварылі людзі, асабліва зацікаўленыя ў фестывалі, даючы яму адзнаку

Замежныя госці

Дырэктар фестывалю «Кінатаўр» Сіора АЛІЕВА:
— Гэта вялікі фестываль. У нас вельмі вялікая колькасць праграм. З-за гэтага атрымліваецца, што вы зжыраеце самі сябе. На мой погляд, не варта павялічваць колькасць праграм. Тое самае можна сказаць пра колькасць прызюў: іх зашмат, асабліва ад журы кінапрэсы. Але трэба прызнаць, што на «Лістападзе» вельмі моцная праграма, і гэта важна, таму што гэта фестываль фестывалюў, і ён паказвае лепшае, што ёсць у свеце.

Любыя фестывалі робяцца найперш для сябе. Каб расціць уласныя кінематграфічныя сілы. Важна праз сусветнае кіно актуалізаваць сваю краіну.

Расійскі кінакрытык Дзіяра ТАСБУЛАТАВА:
— Фестываль становіцца лепшым. На ім панавала атмасфера моладзевага, драйвовага, прагрэсіўнага. Зараз важна зрабіць прарыв. Таму што мяняецца парадыгма сродкаў выўлення кінематографа, я вельмі складана ўлавіць, таму што супраціўляецца стары кінематограф у абліччы літаратурна-эпіграфічнага і з'яўляецца новай, у якой новая мова кіно. Таму цяпер вельмі патрэбна ўменне балансаваць і вялікая інтэлектуальная праца.

Ігар ГУСЬКОЎ, праграмы дырэктар фестывалю маладога еўрапейскага кіно ў Волагдзе «VOICES»:

— «Лістапад», з аднаго боку, стаў больш сучасным, вострым. Але захаваў нейкія важныя рэчы, якія існавалі ад пачатку. Ён быў накіраваны на збор фільмаў з краін СНД і былога сацлагера. Мне здаецца, гэта выдатная ідэя. Яна вельмі цікава ажыццяўляецца цяпер. Таму што пакінучы ў адным катле маладыя ці прызнаныя сілы з гэтага рэгіёна — гэта не зусім плённа, а цяпер атрымалася, што кіно гэтых краін сутыкаецца з сіламі маладога актыўнага пошуку, якія працягваюць сябе ва ўсім свеце. Вельмі важна, што ў вас прадстаўлена Лацінская Амерыка (рэгіён, які апошнія 10 гадоў дае найбольш цікавыя імёны), яе дапаўняе Заходняя Еўропа, адбываецца сустрэча ідэй і тэм тут, у Мінску.

Айчынныя арганізатары

Старшыня Мінскага Міжнароднага кінафестывалю «Лістапад» Генадзь ДАВЫДЗЬКА:

— Відэаочна, што «Лістапад» рухаецца ў бок сусветнага фестывальнага трэнда. З аднаго боку, я ганаруся тым, што мы знаходзімся ў агульным «кінастраі». Але калі мы прапануем выключна фестывальныя фільмы, то тым самым паглыбляем прорыв паміж людзьмі, якія ходзяць у кіно з папкорнам, каб разнявольціцца, і паміж элітным кіно. Мы не ратуем душы гэтых людзей. Гэта засмучае.

Начальнік упраўлення кінавідавасмацтва Міністэрства культуры Беларусі Уладзімір ЛІСОВЫК:

— Як той казаў, праўды няма, а ёсць меркаванні... Маё асаблівае меркаванне заключаецца ў тым, што фестываль пестымістычны. Адны лічаць, што ён праішоў, атрымаўся. А другія адзначаюць вялікую колькасць сумных карцін, нават фільм закрываецца быў сумны...

Кінакрытык Людміла САЯНКОВА:

— Кожны глядзель сваймі вачамі і бачыць тое, што ёсць у ім самім... Я лічу, што фестываль набірае моц, і дзякуючы яму мы ўваходзім у сусветную культурную прастору. Паказваецца кіно, якое адкрывае сэнсы, яно выходзіць і «падцягвае» глядача. Тыя, хто маюць вочы і вушы, іх, гэтыя сэнсы, прачытаюць. У нашага кінафору з'явіўся глядач. Не масавы, не той, што ходзіць на прагляды з папкорнам, а глядач, які хоча бачыць вялікае кіно.

Ігар СУКМАНАЎ, праграмы дырэктар Мінскага міжнароднага кінафестывалю «Лістапад»:

— Мы імкнуліся ісці на дыялог з глядачом. Рабіць у першую чаргу акцэнт на мастацтва кіно. Кіно — шматграннае мастацтва, яно звязана на жыццёвых рэаліях. Мы ставілі перад сабой мэту паказаць такое кіно, якое магло б перавярнуць нас. Свет мастацтва наогул выходзіць з пакут. Дай Бог, каб мы выходзілі з пакут праз мастацтва. Кіно павіна вяртацца, заклікаць нас да нечага. Нехта галасуе сэрцам, нехта галасуе галавой. Але гэта не проста аўтарскія самавыўленні, а гэта выўленні мастакоў, якія зрагаюць пачуццёва на тое, што адбываецца вакол нас. Мы стараліся сабраць праграму, якая б не пакінула абьякавымі, якая б закрнула душы. Мінск — горад культурны, але падчас года ярчэй падзей, звязаных з кіно, вельмі мала. Мы ў працэсе ў асноўным бачым іншае кіно, больш масавае. Але раз на год можна зрабіць аддушчыну, даць волю пачуццям, эмоцыям, галаве, але не толькі спажывецкаму стаўленню да кіно. Не толькі мы, але і фільмы глядзяць на нас: гэта мы ім павінны спадбацца...

Ларыса ЦІМОШЫК

КЛЭР ДЭНІ

Французскі рэжысёр Клер Дэні сёлета стала бадай самай галоўнай геранай кінафестывалю «Лістапад». Усе чакалі яе з неверагодным нецярпеннем і спадзяваліся, што яна нават пройдзе па «Лістападаўскім» чырвоным дыванку. Але на цырымонію адкрыцця Дэні прыехала не паспела. Прыехала пазней, і тое ўсяго на тры дні. Затое за гэты час паспела прадставіць некалькі фільмаў са сваёй рэспектыўнай і розных кіна-тэатраў Мінска.

Яе апошні фільм «Слаўныя вырадкі» сабраў поўную залу кінатэатра «Цэнтральны» (166 месцаў плюс прыстаўныя банкеткі і нават прыступкі). Людзей было вельмі шмат. І кожны, відаць, застаўся пры сваім меркаванні пасля прагляду фільма. Калі я чытала апісанне сюжэта, то мне ён, па шырыню, нагадаў нейкі бразільскі тэлесерыял: настолькі там усё павінна быць забытана, не проста і меладраматычна. Аказалася усё, вядома, яшчэ больш складана. Гэта не а-ля бразільскі тэлесерыял, гэта фільм — а-ля сапраўднае жыццё, у якім не месца прыстойным добрым людзям, адно — вырадкам... І Клер Дэні гаворыць пра гэта праўдзіва і бескампрамісна. І, магчыма, за гэтую рэзкасць, нежаданне карыстацца эўфемізмамі, а гаварыць усё наўпрост, у творчасці Клер Дэні столькі ж праўдзінаў, колькі і прыхільнікаў. Але паверце мне на слова, чым бліжэй да геніяльнага твор мастацтва, тым больш супярэчлівыя эмоцыі ён выклікае.

Што праўда, сама Дэні аказалася наймілейшым чалавекам. Ёсць вядомае меркаванне пра тое, што з кумірамі і наогул артыстамі, з чыёй творчасці ты знаёмы, лепш не знаёміцца асабіста. Часам гэту слухна. Але ў выпадку з Клер Дэні усё абсалютна наадварот. Энергетычна, эмацыянальна ў рэальным жыцці яна быццам бы змагавецца з усёй той чарнухай і экізістанцыяльнай безвыходнасцю, якую дэманструе ў сваіх фільмах. У стасунках яна добразычлівая і простая. Хвалюецца за кожнага, вельмі не любіць прымушаць каго-небудзь чакаць і не аматарка фатаграфавання. Перакладчыкі з французскай адзначылі, што ў яе вельмі спецыфічная пазыцыйная манера будаваць сказы: яна быццам бы наізвае сінамічныя словы на нітанку сказа, спрабуючы найбольш дакладна апісаць, што мела на ўвазе. І, вядома, увесь цымус такой гаворкі, на жаль, губляецца падчас перакладу.

Сёлета я вельмі шкадавала, што на «Лістапад» не прыехаў вядомы літоўскі рэжысёр Шарунас Бартас. Аказалася, што яны з Дэні вельмі добрыя сябры: воль быў бы цудоўным тандэмам на нашым кінафестывале! Фільмы Бартаса ў свой час надзвычайна ўразлілі французскага рэжысёра, якая бачыла яшчэ тое, прауючы асістэнтам на эдымачных пляцоўках вядучых арт-хаусных рэжысёраў свету! Натхніўшыся, Дэні таксама зняла ў сваім фільме «Не магу заснуць» (1994) Кацярыну Голубеву, жонку Шарунаса Бартаса, якая ў 2011 годзе памерла пры нявысветленых

Французскі рэжысёр Клер Дэні паказвае фотаздымак актрысы Кацярыны Голубевай на сваім айфоне. Хоць гэтага амаль і не завярнула, але фотаздымак вельмі трагічны — зроблены ў дзень пахавання актрысы, якая загінула пры нявысветленых абставінах. Дэні прывагаравае: «Мая Каця!» Напоўна, сваімі канральнымі момантамі кінафестывалю «Лістапад» сёлета!..

абставінах... Наогул, калі мы загаварылі пра Шарунаса Бартаса і Кацю Голубеву, Клер Дэні вельмі ажыўлася. І нават стала паказваць мне фотаздымкі актрысы на сваім айфоне, прыгаворваючы: «Мая Каця!» і дадаючы: «Яе дзеці вельмі прыгожыя!»

Для Клер Дэні кіно — гэта практычна і ёсць сям'я. Яна прызнаецца, што не любіць вялікіх здымальных груп, бо з імі вельмі складана быць максімальна мабільнымі. А да ўласна кінематографа ставіцца даволі крытычна. Яна гаворыць: «Насамрэч, зняць фільм не складана і быць рэжысёрам — не складана. Самая вялікая складанасць для мяне ў тым, што гэта павінна быць глыбока. Менавіта таму я заўжды хвалюся і перажываю, калі здымаю фільмы. Насамрэч, не так шмат фільмаў, якія мне падабаецца глядзець. Я заўважыла па сабе, што фільмы, якія мне падабаюцца, вельмі тонкія і нават у нечым чароўныя. Калі я гляджу такія фільмы, я задавала сабе пытанне: як такое можна зрабіць?»

Шчыра кажучы, глядзец фільмы самой Дэні — таксама наўрад ці каму асабліва спадабаецца ў выпадку, калі там шукаць прыгожае, вясёлае, добрае. Глядзец фільмы Клер Дэні — гэта не адпачынак, а каласальная праца душы і розуму. І нават усведомляючы гэта (зной-такі пасля працы асістэнтам у вялікіх рэжысёраў і ўлічваючы, што Дэні пачала здымаць уласныя фільмы даволі позна — пасля 40 гадоў), рэжысёр асмелілася на гэты зусім, здавалася б, не жаночы занятак — здымаць кіно.

— Я чалавек, які заўсёды сумняваецца, — гаворыць Дэні, — і не магу сказаць дакладна, калі і чаму я аднойчы прыйшла да гэтага рашэння. Праца асістэнтам дапамагала мне зарабляць на жыццё. Але мяне заўжды прывабляла кіно, я хацела здымаць фільмы сама. Але мяне вельмі пахалала тое, што трэба сябе выстаўляць напакат, прадстаўляць сваё кіно перад іншымі. Гэта заўжды рызыка правалу.

Пра тое, што на мінскім «Лістападзе» правалу ў Клер Дэні не адбылося, можна сказаць дакладна. І сама рэжысёр, відаць, засталася задаволенай. Яна ахвотна адказвала на пытанні і нават агрэсіўна пытанні глядачоў пасля паказу сваіх фільмаў, гуляла па Мінску без суправаджэння, спрабуючы пранікнуцца атмасферай горада, пра які ёй столькі распавядаў Шарунас Бартас.

АЛЯКСАНДР ВЕЛЯДЗІНСКІ

Фільм Аляксандра Велядзінскага «Географ глобус праніў», які браў удзел у асноўным конкурсе ігравага кіно «Лістапада-2013», стаў адным з самых спрэчных і «праблемных» фільмаў кінафестывалю. Гледачы пасля прагляду ўздзімаўся са сваіх месцаў, казалі, што гэта не фільм, а сургат «Дажыць да панядзелка». Не маглі паверыць, як з галоўным героем (якога яны палічылі п'яніцам-

Алёна БАБЕНКА і рэжысёр Аляксандр ВЕЛЯДЗІНСКІ не бачыліся вельмі даўно. А сустраклі ў Мінску!

«ЛІСТАПАД-2013»: АСОБЫ

няўдачнікам з-за таго, што ён разы тры з'яўляецца ў фільме ў нецвярозым выглядзе) маглі агульсіць дзяцей у паход чацвёртай ступені складанасці. Ну, і гэтак далей. Гэта усё, як правіла, прэтэнзіі тых, хто ўспрымае мастацтва занадта літаральна. Сам рэжысёр, адбіваючыся ад нападкаў нешматлікай агрэсіўнай часткі глядачоў, заўважаў, што фільм «Географ глобус праніў» у першую чаргу пра спакуску і пра тое, як не стаць яе ахвярай. Ну, і вядома, як сябе паводзіць, калі ахвярай спакусы ты усё-такі стаў.

Што мяне здзівіла найбольш, дык гэта тое, што Аляксандр Велядзінскі, рэжысёр такога няпростага фільма, як «Географ глобус праніў» (які, між іншым, перадусім стаў вельмі вядомым дзякуючы сваёй серыялу «Дальнабойшчыкі» ды фільму «Брыгада», для якіх напісаў сцэнарыі), сам у рэальным жыцці аказваўся вельмі простым і добразчытым чалавекам. Ён ахвотна камунікаваў з нашымі медыя, распавядаў розныя цікавыя гісторыі, вельмі стрымана і тактоўна рэагаваў на выбухі агрэсіі глядачоў-фанатаў «Дажыць да панядзелка» і «Палёт у сне і наява». Рамана Балаяна і нават запрашаў усіх на сваю вечарынку за горад.

— Прыходзіце! Усё будзе па-сяброўску, па-паходнаму, як на здымачнай пляцоўцы! — заклікаў Велядзінскі. І тых, хто на вечарынку не патрапіў, на наступную раніцу з зайдрацою слухалі развясёлыя калектываграфічныя гісторыі мінулай ночы.

Велядзінскі прыязджаў у Мінск усюго на тры дні, але здолеў сабраць на сваю вечарынку ледзь не палову кінематографістаў горада. Набралася іх столькі шмат таму, што Аляксандр здымаў свой серыял «Закон» (2002) акурат у Мінску. Ды, і расійскіх кіношніку сабралася нямала. Як вядома, расіяне вельмі любяць здымаць свае фільмы ды серыялы на беларускіх лакацыях.

АЛЁНА БАБЕНКА

Гэта актрыса сталася ледзь не адзіным госцем кінафестывалю, які звярнуў увагу на яго юбілейнасць і наогул на тое, што гэта вялікае шасце — мець такі кінафестываль. Яна павіншавала глядачоў са святам пасля паказу ў «Доме кіно» фільма «Развітанне» (рэж. Дзімітрый Канстанцінаў), у якім сыграла галоўную ролю і які прыехала прадстаўляць у Мінск.

Пасля фільма «Развітанне» фанаты ледзь не разарвалі актрысу на кавалкі. Усё-такі «Лістапад» ўдаецца прэтырмлівацца балансу: у пазаконкурсных паказах фестывалю ёсць фільмы, фармат якіх можна акрэсліць як «глядач-friendly» (англ. «дружалюбны да глядача»). Хаця, безумоўна, гэта вельмі ўмоўна характарыстыка. На маю думку, адзіна праўдзівы шлях мастацтва — гэта ісці насуперак. У гэтым канкрэтным выпадку — насуперак амерыканскім блокбастарам, зазілае якіх мы ўсе адчуваем. У фестывалю «Лістапад» супрацьстаяць маскулту атрымліваецца вельмі добра.

Вядома, што наш «Лістапад», будучы фестывалем беларускім, які, як і наша краіна, знаходзіцца недзе паміж Усходам і Заходам (і ў метафізічным, і ў рэальна-геаграфічным сэнсе) збірае кінематографістаў з блізкага і далёкага замежжа. Тыя ж масквіты, хоць і жывуць у адным горадзе, але сустракаюцца там толькі зрэдку. Напрыклад, да Юозаса Будрайшыса дарабца ў Маскве расійскім журналістам практычна немагчыма. А на «Лістападзе» магчыма ўсё! Восі Алёна Бабенка менавіта ў Мінску сустрапілася са сваім сябрам Аляксандрам Велядзінскім, з якім даўно не бачылася.

— А што, Алёнка тут? — з захапленнем выгукнуў рэжысёр «Глобуса...», калі я сказала, што Алёна

Актрысу Алёну БАБЕНКА ўсадылі ў крэсла і бяручы інтэрв'ю для тэлеканала СТВ.

на пайшла ў кінатэатр «Піянер» глядзець фільм Кіры Муратавай «Вечнае вяртанне», а потым пойдзе размаўляць з гледачамі свайго «Развітання» ў «Дом кіно». — Трэба абавязкова з ёй пабачыцца, у Маскве ж мы гэта зрабіць не можам!..

КАНСТАНЦІН ЛАПУШАНСКІ

З рэжысёрам фільма «Роля» атрымалася наогул цікавая гісторыя. Паразмаўляў з ім у мяне усё неяк не выходзіла. Адно толькі назіраць, як у яго бяручы інтэрв'ю ды фатаграфуючы рэжысёра ў інтэр'ер гатэля «Мінск» (там жывіў ўсе запрошаныя госці фестывалю) іншыя журналісты. Але лёс склаўся так, што я мела магчымае суправаджаць Канстанціна Сяргеевіча на паказ «Ролю» ў кінатэатр «Дом кіно».

Ён, трэба прызнацца, распавёў мне шмат чаго цікавага. Напрыклад, пра стратэгічную барацьбу за кінастудыю «Ленфільм», у якой сам Лапушанскі знаходзіўся ў адной суполцы з Аляксандрам Сакурравым і яны прапаноўвалі стратэгію развіцця кінастудыі, што арыентавалася б на рэжысёрскае, «артнавае» кіно. Праўда, як гэта часта бывае ў жыцці, перамога не заўжды застаецца на баку добра.

Альбо пра сваю вучобу ў Андрэя Таркоўскага. За тое, што Лапушанскі працаваў асістэнтам на яго «Сталкеры», усе называюць яго вучнем Таркоўскага. Але усё не зусім так.

— Я вучыўся на Вышэйшых рэжысёрскіх курсах у гэты час. Андрэй Таркоўскі чытаў у нас курсы па кінарэжысуры, — распавядае Канстанцін Сяргеевіч. — Мы з ім пазнаёміліся, і ён узяў мяне і яшчэ двух хлапцоў да сябе на практыку — нам

Бачылі б вы, як ледзьбурскі рэжысёр Канстанцін ЛАПУШАНСКІ хвалюецца за глядачоў, калі ты выходзіш з кіназалы раней, чым зачыніліся фінальныя штры яго фільма «Роля». «Там жа музыка Добосі! Яна там не выдалося, яна дапамагае лепш зразумець сутнасць!» — шпатуў мяне рэжысёр.

летам трэба было праходзіць практыку на фільме аднаго з майстроў. Летам мы працавалі ў яго на карціне. Гэта была практыка вучэбная, ён даваў нейкія заданні, і нас былі з ім сустрэчы-заняткі, я прыносіў нейкія распрацоўкі. І з гэтага пачаліся нейкія сяброўскія стасункі, якія потым працягнуліся. І ўжо на наступны год я, наогул, хадзіў да яго раіцца па сваіх працах. Ён у далейшым неяк дапамагаў мне.

Не магла я і не запытацца ў рэжысёра, што такое нацыянальнае кіно і, наогул, ці патрэбна сёння карыстацца такімі дэфініцыямі.

— Адказваю адразу, як прафесар (Лапушанскі з'яўляецца прафесарам Санкт-Пецярбургскага ўніверсітэта кіно і тэлебачання. — Аўт.): кіно павіна быць у першую чаргу прафесійным. Калі яно будзе прафесійным, то яно можа быць і нацыянальным, і якім заўгодна. Студэнты трэба вучыць прафесіі на высокім міжнародным узроўні. Зараз кінематограф міжнародны, інтэрнацыянальны. Калі ты гэтакі не адпавядаеш — усё, ты выкінуты, нікому не патрэбны. Іншая справа, што усё залежыць ад аўтара. Калі ты нарадзіўся ў Беларусі ці ў нейкай іншай краіне, натуральна, ты будзеш здымаць нацыянальнае кіно з-за свайго выхавання. Натуральна, ты будзеш рабіць нешта не так, як іншыя. Напрыклад, румыны. Яны прафесійна прауючы. Але відаць, што іх кіно — менавіта румынскае, у іх свая нацыянальная кінашкола, стыль. У палякаў свая кінашкола. Ніхто там не крычыць: маўляў, дайце нам толькі польскае кіно! Яно само з'яўляецца, таму што ёсць традыцыя (Вайда, Занусі ды іншы). І ёсць адукацыя. Праблема мовы ў кіно — гэта таксама не праблема. Залежыць ад аўтара, на якой мове ён будзе здымаць. Вунь румыны здымаюць на сваёй мове, субцітры даюць па-англійску — і усё добра.

Канстанцін Лапушанскі, першы фільм якога «Лісты мёртвага чалавека» (1986) атрымаў галоўны ўзнагароды ў Канах (Францыя), Мангейме (Германія), Варне (Балгарыя), Мадрыдзе (Іспанія), сутыкаецца з рознымі праблемамі падчас здымак. Наогул, асабіста мне часам здаецца, што рэжысёр — гэта нават больш менеджар, чым творца. Але Канстанцін Сяргеевіч на гэта адказвае так:

— Вядома, мяне стамляюць гэтыя спрадчэныя пошкі фінансавання ды вырашэнне арганізацыйных пытанняў. Але тут усё проста: я хачу здымаць кіно. А калі ты хочаш здымаць кіно, ты павінен займацца і гэтым усім таксама.

Гледзячы, як выдатна прауючы акцёры ў фільме «Роля», немагчыма не спытаць у рэжысёра, як ён з акцёрамі працуе. І, здаецца, таксама нібыта нічога складанага. Але гэта толькі на першы погляд. — Акцёру трэба стварыць умовы для таго, каб ён праявіў свой талент. Трэба правільна выбраць, патлумачыць задачу і далей дапамагчы праявіць яму свой талент. Памятаю, падчас працы на фільме «Лісты мёртвага чалавека» мы доўга не маглі зняць сцэну, калі дзеці ідуць па пустыні. Патрэбны на рэальных падзеях. А хто сказаў, што ў кіно усё павінна быць як у ідэальным! Кіно павіна прымусіць нас задумвацца, супастаўляць нейкія канкрэтыя і абстрактныя факты з рэальнага жыцця. Кіно багатае на метафары і сімвалы, зразумелыя ўдумлівым, дапытлівым і цікавым гледчам. Мастацтва кіно не абмяжоўваецца паверхняй экрану. Яно ўплывае на жыццё.

сцэну. Вядома, яна ўвайшла ў кіно. І гэты фінал немагчымы нічым замяніць. І дзеткі цудоўна спрацавалі — пераадольвалі вечер. Дзеці ж не могуць сыграць. Яны усё ўспрымаюць літаральна. Ім нельга сказаць: «Ты як быццам пераадольваеш вечер». Яны ніколі не зразумеюць. Ім трэба пераадольваць рэальны вечер.

На паказ «Ролю» падчас кінафестывалю не сказаць, каб прыйшло надта шмат людзей. Стала нават трохі крыўдна і сорамна. Як бы ўмоўна гэта ні гучала (бо усё-такі сумесная вытворчасць), але фільм прадстаўляў нашу краіну ў конкурсе. Куды падзелася наша пачуццё саўдзелу, судачынення, патрыятызму ці што? Выветрылася за гады незалежнасці Беларусі?.. Словам, пасля прагляду расчараванне змянілася на захапленне, таму што гледчы ажылі, сталі актыўна задаваць пытанні рэжысёру, цікавіцца, дзякаваць і ўспяж дэманстраваць сваю неабыякавасць. Магія кіно, не інакш.

БРЫЛЬЯНТ МЕНДОСА

Філіпінскі рэжысёр Брыльянт Мендоса, чый фільм «Лола» паказвалі на «Лістападзе» ў мінулым годзе, сёлета прыехаў у Мінск, каб прадставіць сваю рэтрспектыву. Складалася яна, праўда, усюго з двух фільмаў — «Чэрава тваё» (2012) і «Нявольнікі» (2011). Але якія гэта фільмы! Я асабіста проста ўлюбілася ў творчасць Мендосы і вырашыла, што не пераледзець усю яго фільмаграфію — проста грэх. План мінімум на прагляд кіно ў бліжэйшай будучыні сфарміраваны. У псіхалагічна складаных, сур'ёзных фільмах Мендосы (хоць і розных па эмацыянальным напавенні) відаць такаяк віртуознае вытанчанае рэжысура, што нават дзіву даешся! Настолькі дакладна прауючы акцёры (многія з якіх, дарчы, вельмі вядомыя на Філіпінах). А вось апэратарская праца Адысея Флорэса, з якім Мендоса стала супрацоўніцае, наогул здзіўляе і захапляе, паглыбіла ў нейкі паралельны свет. Мы бачым падводныя здымкі, здымкі народзінаў дзіцяці, экзатычныя кадры філіпінскіх джунгляў...

Дызайнер на адукацыі Мендоса пачаў сваю працу ў якасці мастака-пастаноўшчыка на тэлебачанні. У кіно прыйшоў дзякуючы выпадковасці. Прынамсі, так рэжысёр распавёў гледчаму і бе-

ларускай сталіцы. Але ад лёсу не ўцячэш, як той казаў.

— Мой сябра неяк прапанаваў мне зняць фільм, — сціпла гаворыць прызёр Канскага кінафестывалю Брыльянт Мендоса. — Але я ніколі не збіраўся займацца кінарэжысурай прафесійна. Проста неяк так атрымалася.

У самага рэжысёра ўлюбіцца гэтак жа лёгка, як і ў яго фільмы. Спокойны, маўклівы, 53-гадовы філіпінец (які выглядае не больш, чым гадоў на 40; што ж, у той частцы свету людзі чамусьці старэюць павольней), які прыехаў у Мінск са сваім сынам, выклікаў толькі станоўчыя эмоцыі свайё таптунаасцю, жыццёвай і кінематграфічнай дасведчанасцю. А праграмы дырэктар ММКФ «Лістапад» Ігар Сукманав нават адзначыў, што ў наступным годзе Брыльянт, магчыма, прыедзе на наш кінафестываль у якасці члена журы. Хочацца верыць, што так яно і будзе. Бо для беларускага «Лістапада» большага гонару не прыдумаш. Мендоса усё-такі першы філіпінскі рэжысёр з 1984 года, фільмы якога ўдзельнічалі ў праграмах Канскага кінафестывалю. За фільм «Расчлянёнка» ён атрымаў прыз за найлепшую рэжысуру ў Канах. Яго карціны перамагаю і бралі ўдзел у конкурсных праграмах кінафестывалю ў Веніцыі, Дубаі, Турynie, Лакарна. Словам, яго творчасць прадстаўлена на ўсіх найбольш уплывовых кінафестывальных свету. А яго прыезд у Мінск дадае прэстыжы і нашаму «Лістападу».

Гледзячы фільмы Брыльянт Мендосы, пачынаеш лепш усведомляць

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ 17 декабря 2013 г. АУКЦИОНА по продаже в частную собственность земельных участков для индивидуального жилищного строительства в Чернавчицком сельском Совете Брестского района

Table with 6 columns: № лота, Предмет аукциона, Площадь, га, Начальная стоимость земельного участка, бел. руб., Задаток (бел. руб.), Целевое назначение земельного участка, Расходы по формированию земельных участков.

Аукцион будет проводиться 17.12.2013 в 11.00 по адресу: Брестский район, аг. Чернавчицы, ул. Сикорского, 22 (здание сельсовета). Для участия в аукционе необходимо подать заявление об участии в аукционе, копию платежного поручения, подтверждающего внесение на расчетный счет Чернавчицкого сельсовета № 3600213110108 в филиале 100 ОАО «АСБ Беларусбанк»...

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ДЛЯ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА ОРГАНИЗАТОР: КАМЕНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

Table with 6 columns: № лота, Вид аукциона, целевое назначение, Местоположение земельного участка, площадь, кадастровый номер, Условия и ограничения, Расходы по подготовке и изготовлению документов, руб., Начальная цена, руб., Сумма задатка, руб.

1. Аукцион состоится 19 декабря 2013 года в 15.00 по адресу: Витебская область, Лепельский район, агрогородок Камень, улица Ленинградская, 25А. 2. Заявление на участие принимается по рабочим дням с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по адресу: агрогородок Камень, улица Ленинградская, 25А, Каменский сельский исполнительный комитет. Последний день приема заявлений 15.12.2013 года до 17.00.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ПОВТОРНОМ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА АРЕНДЫ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА В г. ГРОДНО

Table with 6 columns: № лота, Наименование объекта, Местонахождение объекта, Площадь земельного участка (га), Кадастровый номер, Начальная цена (руб.), Сумма задатка (руб.), Расходы по подготовке земельного-кадастровой документации (руб.), Условие продажи и целевое использование земельного участка.

* Победитель аукциона обязан в установленном порядке получить разрешение на проведение проектно-изыскательских работ и разработать строительный проект на строительство объекта в срок, не превышающий 2 года, а также осуществить строительство объекта в сроки, определенные проектно-сметной документацией. При оформлении заявления лица, желающего принять участие в аукционе, представляется:

УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ» 17 декабря 2013 г. проводит открытый аукцион № 19-А-13 на право заключения договоров аренды земельных участков в г. Минске

Вид аукциона: открытый (на повышение начальной цены). Предмет аукциона: право заключения договора аренды земельного участка. Аукцион проводится в порядке, установленном постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 № 462.

Table with 9 columns: № п/п, Месторасположение земельного участка, Кадастровый номер земельного участка, Площадь, га, Функциональное назначение предполагаемого объекта строительства, Начальная цена предмета аукциона (бел. руб.), Сумма задатка (бел. руб.), Расходы на подготовку документации для проведения аукциона (бел. руб.), Условия, предусмотренные в решении Мингорисполкома об отпуске земельного участка для проведения аукциона и иные условия аукциона.

Сведения о наличии инженерных коммуникаций на указанных земельных участках и их характеристики содержатся на плане-картографических материалах в составе земельно-кадастровой документации. Инженерное развитие инфраструктуры застраиваемой территории участков осуществляется в соответствии с техническими условиями на инженерно-техническое обеспечение соответствующего объекта, выданными эксплуатирующими и согласующими организациями (согласно перечню, установленному Минским горисполкомом).

Каменский сельский исполнительный комитет Логойского района Минской области 18 декабря 2013 года в 11.00 ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь для строительства и обслуживания жилого дома

Table with 6 columns: № п/п, Адрес земельного участка, кадастровый номер, Площадь, га, Расходы по подготовке документов, Начальная цена (рублей), Задаток (рублей).

Задаток перечисляется на р/с 3600619071109, ЦБУ № 611 филиала № 500 Минского управления ОАО «АСБ Беларусбанк», код 601, г. Логойск, УНП 600181630, ОКПО 044315476, код платежа 4901, Каменский сельский исполнительный комитет. Победитель аукциона обязан в течение 10 (десяти) рабочих дней после утверждения о результатах аукциона внести плату за земельный участок, возместить расходы, связанные с подготовкой документации, необходимой для проведения аукциона.

Управляющий в деле о банкротстве ООО «ЮтаСервис» (УНП 490497155, г. Мозырь, дело №44-11Б/2010 от 25.11.2010 в Хозяйственном суде Гомельской области) Журов Вячеслав Алексеевич извещает, что свидетельство о государственной регистрации Общества с ограниченной ответственностью «ЮтаСервис» считать недействительным.

В суд Докшицкого района Витебской области поступило заявление об объявлении умершим Пашетнева Владимира Николаевича, 25 июля 1960 года рождения, уроженца п. Запорожье Украины, место нахождения которого не известно. Последнее известное место жительства: г. Докшицы, пер. Юбилейный, д. 3 Витебской области.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Спецремонт» (продавец) проводить открытый аукцион по продаже козлового крана КК-12,5, г.п. 12,5 т., зав. № 147, инв. № 314, 1984 г.в.

Козловый кран расположен по адресу: г. Минск, ул. Инженерная, 17. Изготовитель: Калининградский ремонтный завод. Комплектность: отсутствует кабельная продукция, разуклоплектовано электрооборудование. Начальная цена с НДС – 57 600 000 бел. руб. Задаток 10 % от начальной цены перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа в \$/ в долларах США (USD) 3012343265044; в российских рублях (RUB) – 3012343265028; в ЦБУ № 507; г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА 19.12.2013 в 11.00 по адресу: 230015, г. Гродно, ул. Горького, 87 А, каб. № 204, по продаже права заключения договора аренды недвижимого имущества сроком на пять лет для использования в целях размещения офисов, магазинов, производственных площадей (за исключением вредных производств), оказания услуг, осуществления розничной торговли.

Организатор аукциона – РУП «Белтелеком» в лице Гродненского филиала, 230015, г. Гродно, ул. Горького, 87А

Table with 7 columns: Адрес арендуемого имущества, № Лота, Площадь, кв.м, Коэффициент от 0,5 до 3,0, Начальная цена продажи, руб., Размер задатка, руб., Характеристика.

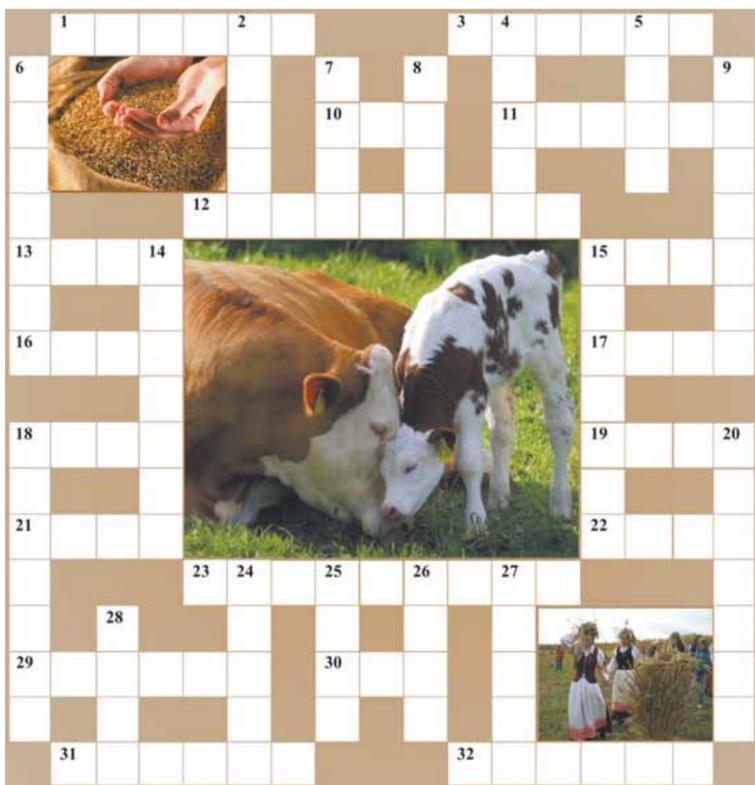
Порядок проведения и оформления участия в аукционе определены Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машин, мест, их частей, находящихся в республиканской собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 (в ред. постановления Совмина от 21.06.2012 № 570, от 03.10.2012 № 905, от 08.01.2013 № 16, от 11.01.2013 № 26).

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ КУП «Управление капитального строительства администрации Фрунзенского района г. Минска» (информация о застройщике и проекте строительства)

Застройщик – коммунальное унитарное предприятие «Управление капитального строительства администрации Фрунзенского района г. Минска», зарегистрированное в Минском городском исполнительном комитете 18.11.2004 г. в Едином государственном регистре юридических и индивидуальных предпринимателей за № 190580553. Место нахождения: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, пер. Загорный, 4-й, д. 64а. Тел./факс 204-67-99, 252-32-18.

Увосень за стол просім!

Прывітаеца Святу работнікаў сельскай гаспадаркі

Па гарызанталі: 1. Калі... ёсць, мужыку не пост (прык.). 3. «Тым, хто на полі\3 лейка ў лета\... ім, родным,\... за гэта!». З верша П. Броўкі «Песня хлеба». 10. Урачысты верш. 11. ... — не турбота (прык.). 12. «Фардзон — ...». Марка трактара, якія працавалі на Беларусі ў 20-30-я гады мінулага стагоддзя. 13. Тэмп руху пры хадзе. 15. Уладар Беларускай пшшчы, сімвал Беларусі. 16. Увосень за ... просім! (прык.). 17. Добры казляк лепей за кепскае ... (прык.). 18. Будзе час — будзе і ... (прык.). 19. Карову б'юць за язык, а бабу за ... (прык.). 20. Урачысты верш. 21. Міфічная істота, якая кляпоціцца пра звышнатурнае ў стадолю збожжа. 22. Мужчынскае імя. 23. Гатунак груш познялетняга тэрміну выспявання. 29. Неглыбокі роў для сцэку вады. 30. Задні план карціны. 31. Адна з форм сельскагаспадарчага аб'яднання сялян на Беларусі ў першыя гады калектывізацыі. 32. Асобна ўзятая расліна, сцяблінка.

Па вертыкалі: 2. Народнасць, прадстаўнікі якой складаюць большасць насельніцтва Афрыкі. 4. ... пуды прыносіць (прык.). 5. Колькасць малака, надоенага за адзін раз. 6. Не думай, што заўтра мароз, а ідзі на ... (прык.). 7. Адрэзак паласы ворнай зямлі. 8. Гаспадар ад хаты на шаг, ... ад яго на два (прык.). 9. Тое, чым вырабаюць попель з пачы; на ёй аб'язджалі поле з каноплямі, калі яны доўга не ўсходзілі. 14. ... да каласка — і снапоў сцірта (прык.). 15. «І мне так завітаць дадому хочацца, \ Калі капаюць бульбу ...». З верша С. Законнікава «Капаюць бульбу ...». 18. Была б ..., а даёнка знойдзецца (прык.). 20. Святочная булка, якую, па даўняй традыцыі беларусаў, выпякалі напрыканцы жніва. 24. Казакі афіцэрскага чына. 25. Сельскагаспадарчая машына для ачыстка збожжа ад мяккі, пылу пасля малацэбы. 26. Скрынка на выбарчым участку. 27. Пучок зламаных і закручаных сцяблін жыта, знак шкідлівага чарадзеяства. 28. Вузкая палоска зямлі.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.

ПРАВЕЦЕ, КАЛІ ПЛІСКА, АДКАЗІ
 Па гарызанталі: 1. Бульба, 2. Вяршыня, 3. Дзяўчына, 4. Сцяблінка, 5. Каласок, 6. Каласок, 7. Гата, 8. Хата, 9. Каласок, 10. Сцяблінка, 11. Сцяблінка, 12. Сцяблінка, 13. Сцяблінка, 14. Сцяблінка, 15. Сцяблінка, 16. Сцяблінка, 17. Сцяблінка, 18. Сцяблінка, 19. Сцяблінка, 20. Сцяблінка, 21. Сцяблінка, 22. Сцяблінка, 23. Сцяблінка, 24. Сцяблінка, 25. Сцяблінка, 26. Сцяблінка, 27. Сцяблінка, 28. Сцяблінка, 29. Сцяблінка, 30. Сцяблінка, 31. Сцяблінка, 32. Сцяблінка.

Помніць, шанаваць, ганарыцца

Два полі

Полем, шырокім і неабсяжным, успрымаецца наша жыццё. Спяная збажына ды някідкая на фарбы вевенне межавага разнатраўя ствараюць яго непаўторную сутнасць, мілавіднае характэро. Таму ў успаміны, згадкі пра перажытае і пройдзенае часта цягнуцца да родных краёваў, да вольных палёваў абшараў, дзе спеў жаўрука летам, а ўзімку зіхатліва снежная бэль выклікалі трапачкое захваленне.

У песні «Два полі», якую напісалі Анатоль Вярычкі і Эдуард Ханок амаль тры дзесяцігоддзі таму, жыццёва шыякі-дарогі нашых

гераічных папярэднікаў арганічна пераплятаюцца з палёвай прасторай, шматаблічнай і супярэчлівай. Тут падзеі разгортваюцца пачуццёва насычана, драматычна. Паэтычны тэкст падае асобныя фрагменты мужання і самаахвярнасці. А музыка гучыць меладычна, напеўна, нібы ўваскрашае ў памяці эпизоды мінулай вайны, толькі ў прыпевах узнікаюць набатныя гукі. І гучаць яны як услужлівае непамерлага подзвігу нашых бацькоў і дзядоў.

Падрыхтаваў Міхась ШАВЫРКІН.

Верш Анатоля Вярычкіскага. Музыка Эдуарда Ханка.

Было ў салдата два полі: поле, дзе кветкі іраваў, бегаў з сябрамі на волі, і поле, дзе ён ваяваў.

Прыпеў:
 Ціха было і чыста
 у полі яго дзяцінства.
 Былі агонь і дым
 на полі ратным тым.

Два полі было ў салдата,
 Адно зелянела травой,
 другое было ўзарата
 вайной і паліта крывёй.

Прыпеў:

Было ў салдата два полі:
 поле, дзе кветкі збіраў,
 бегаў з сябрамі на волі,
 і поле, дзе ён паіраў.

Прыпеў:
 Былі агонь і дым
 на полі ратным тым.
 Ціха было і чыста
 у полі яго дзяцінства.
 Былі агонь і дым
 на полі ратным тым.

Ад сына сонечнай Арменіі
 Ад шырага сэрца вінушо ветэрану былога калгаса «Светлы шлях», а заадно ўсіх хлебарабў цяперашняга СВК «Дубнякі» (в. Кукава) з Днём работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці. Жадаю ўсім нашым выскоўкам моцнага здароўя, дабрабыту ў сям'ях, а таксама святочнага настрою з нагоды ўрачыстага падзеі. Буду вельмі ўдзячны, калі заўтра ў выскоўках хатах загучаць не толькі беларускія песні, але і песні маёй роднай Арменіі.

З павагай, Уладзімір Ваганавіч ГРЫГІРАН, старшыня СВК «Дубнякі» Ганцавіцкага раёна.

Даты Падзеі Людзі

Міжнародны дзень талерантнасці. У гэты дзень у 1995 годзе дзяржавамі — членамі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый была абвешчана і падпісана Дэкларацыя прынцыпаў талерантнасці па пытаннях адукацыі, навукі і культуры. Талерантнасць — гэта павага, успрыманне і разуменне разнастайнасці культуры сучаснага свету, формай самавыяўлення і самапраўлення асобы.

1905 год — нарадзіўся (вёска Труханавічы, цяпер Капальскі раён) Ян Скрыган, беларускі пісьменнік, заслужаны работнік культуры Беларусі. Пачатковую адукацыю атрымаў у мясцовай царкоўна-прыходскай школе, потым вучыўся ў Слуцку ў беларускай гімназіі і сельскагаспадарчым тэхнікуме. Працаваў у Дзяржаўным выдавецтве Беларусі, у часопісе «Полымя», загадкаўм рэдакцыі Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. У 1936 годзе рэпрэсаваны і высланы ў Кемеравскую вобласць. У 1946-м быў вызвалены. У 1949-м зноў арыштаваны і высланы ў Сібір. Разбітаваны ў 1954 годзе. У 1975-1985 гг. — адказны сакратар Камітэта па Дзяржаўных прэміях Беларусі ў галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры. Аўтар кніг апавяданняў, аповесцяў «Наталія», «Няпрошаная сябра», «Скажы адно слова», «Свая аповесць», «Кругі» і іншых. Напісаў кнігі ўспамінаў, партрэтаў, нататкі і артыкулы па праблемах літаратурнага мастэрства і культуры мовы «Ранішня рослі», «Некалькі хвілін чужога жыцця». Пераклаў на беларускую мову кнігі і асобныя творы Івана Буніна, Максіма Горькага, Канстанціна Федзіна, украінскіх, літоўскіх, латышскіх і эстонскіх аўтараў. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі за ўдзел у стварэнні Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. Памерў у 1992 годзе.

1941 год — «Іх было толькі дваццаць воем, а за спіной была Масква...». Гэта словы з песні пра герояў-панфілаўцаў, якія абаранялі Маскву ў лістападзе 1941-га. 24 чэрвята рота другога батальёна 1075-га стралковага палка на чале з палітруком Васіліем Клочковым-Дзевіным стала той сілай, якая павінна была супрацьстаяць вязызнаму націску ворага на Валакаламскім напрамку. Чатыры гадзіны панфілаўцы стрымлівалі танкавае і пяхотнае наступленне ворага, знішчыўшы 18 танкаў. Большасць з гэтых герояў разам з камандзірам загінулі на полі бою. Але іх імёны і подзвігі да гэтага часу жывуць у памяці людзей.

1953 год — 60 гадоў споўнілася б сёння Аляксандру Пракапенку, выдатнаму беларускаму футбалісту. Бронзавы прызёр Алімпійскіх гульняў (1980). У чэмпіянатах СССР правёў 168 матчуў, забіў 52 галы, у складзе мінскага «Дынама» — 163 гульні, 51 гол. Памерў у 1989 годзе.

Было сказана
 Аляксандр ЕЛЬСКІ, пісьменнік, этнограф, публіцыст:
 «Без гармоніі адрозненняў свет выглядаў бы мёртва, без зместу, нібы шэры фон, які не мае ані контураў, ані перспектывы, ані ўсяго таго, што робіць разнастайным выгляд, ажыўляе дзеянні, што надае вобразу тон і вартасць рэчаіснасці».

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Найбольш правільным падыходам на гэтым тыдні стане больш працаваць і менш размаўляць. Гэта будзе цалкам адпавядаць вашаму ўнутранаму адчуванню, гадоўнае — здолец рэалізаваць такую схему дзеянняў. Нельга дапускаць эмацыянальных зрываў і празмернага напружання. Пастаўце сур'ёзна да афармлення дакументаў, разлічаных на доўгую перспектыву.

ЦЯЛЕЦ. Падзеі будуць развівацца ў лепшы бок. Нечакана могуць з'явіцца новыя бліскучыя перспектывы. Паспрабуйце не адмаўляць у дапамозе і падтрымцы сябрам, калі гэта ў рамках вашых магчымасцяў. А вось дрэнны настрой, калі ён будзе такім, лепш трымаць на аб'орці, каб пазбегнуць непатрэбных праблем з навакольнымі. Верагодны прыемы адпачынку ў выхадныя дні ў вузкім кола.

БЛІЗНЯТЫ. Вас усюды будзе суправаджаць лёгкі флёр таямнічасці. Будзеце падобны на джыма, вырашаючы разнастайныя задачы з сапраўды чароўнай лёгкасцю і магунтасцю. Не прымайце паспешлівых рашэнняў, абдумвайце свае будучыя ўчынкы на некалькі разоў. Пажадана не мітушці дарма і не даваць ілжывы абцяцанняў.

РАК. Лёс можа прыгатаваць нечаканыя віражы, таму залішня прадблівасць не зашкодзіць. Пажадана праявіць разважлівасць і асцярожнасць, а таксама заняцца завяршэннем старых спраў. Час спрыяльны для творчых распрацаванняў. Памятайце, што часам новае — гэта добра забытае старое.

ЛЕЎ. Тыдзень складаны і непрадказальны, таму дзяўдзетка набрацца мудрасці і цяперня, каб пераадолець складанасці, якія раптам узнікаюць. Настае час выканання даўніх абцяцанняў. Паспрабуйце зрабіць гэта, каб незарок не пакрыўдзіць блізкіх. Не забывайцеся пра запашаныя хатнія клопаты — яны чакаюць свайго вырашэння.

ДЗЕВА. Тыдзень будзе напоўнены разнастайнымі падзеямі. Разлічвайце толькі на ўласныя сілы, бо дапамога іншых можа аказвацца «мядзведжай паслугай», наступствы якой цяжка будзе выправіць. Варта заплаваць важныя справы на пачатак тыдня: ваш энергетычны патэнцыял будзе на высокім узроўні. Будзеце асцярожнымі пры зносінах з калегамі і старанна правярайце дзелавую інфармацыю.

ШАЛІ. Не займайцеся самакапананнем, каб не зведзець глыбокага расчаравання вынікам. Серада — адзін з самых паспяховых дзён тыдня, калі вы ўпоўнены ў тым, чаго жадаеце дасягнуць. Для максімальнага поспеху спатрэбіцца засяроджанаць і ўпоўнаванне ва ўласных сілах.

СКАРПІЁН. Тыдзень спрыяльны для новых праектаў, пошукі дзелавых партнёраў і аднадумцаў. Адзінае, што можа азмарочыць настрой, — уласныя спазненні ў стварэння гэтым непаразумеці. Таму паспрабуйце разлічваць час, звязаны з паездкамі і перасоўваннямі. Закаханасць не заўсёды спрыяе засяроджанаць ў працы.

СТРАЛЕЦ. Калі ёсць магчымасць, паспрабуйце пазбягаць кантактаў з начальствам, бо гэтыя зносіны прыемныя момантаў у найбліжэйшы перыяд не абцяе. Вы цяпер, як ніколі, праніклівы — выкарыстоўвайце гэты стан для раскрыцця шматлікіх таямніч у сваім жыцці. Не хайцеся за тэмы спраў адразу. Лепш выбачце штосці адно і на гэтым засяродзіць усю ўвагу і намаганні.

КАЗЯРОГ. Паспех будзе ўсімхачца. У першай палове тыдня можа надзвычай пацешыць інфармацыя, якая паступіла ад блізкіх сяброў. Не варта брацца за выкананне чужых даручэнняў. У другой палове тыдня варта праявіць пашаную асцярожнасць у дачыненні да прывабных прапановаў, якія паступаюць. Усё не так проста, як можа падацца на першы погляд.

ВАДАЛЕЙ. З'явіцца шанец дамагчыся больш уплывовага становішча і замацаваць свае дасягненні. Паспрабуйце не захапляцца самакрытыкай, не бачачы нічога вакол, бо можае сапсаваць адносіны з блізкімі людзьмі. У першай палове тыдня дзяўдзетка выконвае дачыненне раней абцяцання, так што паспрабуйце хаць б не папярэчыць іх колькасць неабдуманымі выказваннямі.

РЫБЫ. Асцярожнасць — вось дэвіз для надыходзячага тыдня. З-за пераацэньвання ўласных магчымасцяў рызыкуючыце пашкодзіць сваёй прафесійнай рэпутацыі. Ганіце прач апатыю, ляноту і засмучэнне: яны не спрыяюць ажыццяўленню планаў і задум. Навыкананьня абавязальнасці, калі такія ёсць, могуць стварыць праблемы, якія будуць прыгнятаць.

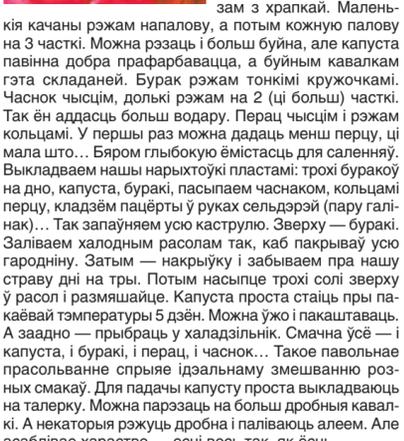
ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ЧАСТУЙЦЕСЯ!

Капуста па-грузінска

Спартэбцыца: капуста белаканчаная — 3 кг, буракі — 1,5 кг, перац чырвоны п'якучы — 3 шт., часнок (галюккі) — 2 шт., сельдэрэй ліставы — 2 пуч., соль (прыкладна 120—130 г) — 3 ст. л. з верхам, вада (прыблізна) — 2 л.

Пачнём з выбару гародніны. Гэта важна. Качаныя капусты павінны быць маленькія. Можна і вялікія выкарыстоўваць, але яны рассыплюцца, а харавато гэтага салення — у кавалачка. Бурак павінен быць яркі і салодкі. З зеляніны — ТОЛЬКІ сельдэрэй! Не дадавайце нічога лішняга хоць бы ў першы раз. Цяпер расол. Ён павінен быць халодным, таму прыгатуем яго загадзя. Закапіце ваду і растварыце ў ёй соль. Павінен атрымацца смак больш салёны, чым марская вада. Цалкам астудзіце. Капусту парэзаць небуўнымі долькамі разам з хрэпай. Маленькія качаны рэжам напалову, а потым кожную палову на 3 часткі. Можна рэзаць і больш буйна, але капуста павінна добра прафарабавана, а буйным кавалкам гэта складаней. Бурак рэжам тонкімі кружочкамі. Часнок чысцім, долькі рэжам на 2 (ці больш) часткі. Так ён аддаць больш водару. Перац чысцім і рэжам кольцамі. У першы раз можна дадаць менш перцу, ці мала што... Бурак глыбоку ёмістасць для саленняў. Выкладваем нашы нарыхтоўкі пластамі: трохі буракоў на дно, капуста, буракі, пасыпаем часнаком, кольцамі перцу, кладзём пацёрты ў руках сельдэрэй (пару галінак)... Так запавуем усю каструлю. Зверху — буракі. Заліваем халодным расолам так, каб пакрываў усю гародніну. Затым — накрывуць і забываем на нашу страву дні на тры. Потым насыпце трохі солі зверху ў расол і размяшайце. Капуста проста стаіць пры какавай тэмпературы 5 дзён. Можна ўжо і пакаштаваць. А заадно — прыбраць у халадзільнік. Смачна усё — і капуста, і буракі, і перац, і часнок... Такое павольнае прасольванне спрыяе ідэальнаму змешванню розных смакаў. Для падачы капусту проста выкладваюць на талерку. Можна парэзаць на больш дробныя кавалкі. А некаторыя рэжучь дробна і паліваюць алеем. Але асаблівае характэро — есці вось так, як ёсць.

КУЛІНАРНЫЯ ХІТРЫКІ

- ✓ Скуру ад банана дапамагаюць зарварвацца мясу. У каструлю з мясам паклаці скуру ад банана. Вас прыёмна здзіць атрыманы вынік. Мяска будзе мяккім сакавітым і духмяным.
- ✓ Малочныя кашы соляць менш, чым звараньня на вадзе, выконваючы правіла папярэдняга пасолу — гэта значыць, соль кладуць раней, чым крупы.

САЛОН ПРЫГАЖОСЦІ

Сціраем узроставыя плямы

З узростам часта на твары і руках з'яўляюцца так званыя пігментныя плямы («пачоначкі» або, як іх называюць, старчыны). Аднак часам на прычыне парушэння функцыянавання ўнутраных органаў такія плямы могуць з'явіцца і ў маладых дзяўчат, асабліва цяжарных. У большасці выпадкаў гэтыя плямы (вялікая колькасць меланіну ў рагавым слоі — эпідэрмісе і дэрме) не могуць нанесці ніякай шкоды скуры, але выглядаюць незэстэтычна. Таму большасць жанчын імкнецца ад іх пазбавіцца — і не толькі ў салонах прыгажосці, але і дома.

ХАТНЯЯ СРОДКІ

ДЛЯ ВЫДАЛЕННЯ ПІГМЕНТНЫХ ПЛЯМ

- Каб дамагчыся жаданага выніку, можа спатрэбіцца працяглае час. Маскі і ласэны для адбелвання скуры трэба ўжываць на працягу месяца кожны дзень.
- Раніцай і ўвечары змазваць твар кефірам або ёгуртам. На самы плямы можна наносіць сок грыпфрута або лімона.
- Развядзіце цёплай вадоў 1 сталовую лыжку гарчычнага парашку. Атрыманай кашкай намажце пігментныя плямы. Пры першых прыкметах смылення змайце прахалоднай вадоў і вытрыце насуха скуру ручніком. Маску твары выкарыстоўваць пры пашыраных засухах на твары і заўважным валасным покрыве.
- Развядзіце 1 сталовую лыжку свежых (не сухіх!) дражджэй да каністэнтцы сметаны 3%-м пераксам вадароду (для тэстай скуры) або цёплай вадоў (для сухой скуры). Нанясце атрыманую пасту на твар. Пасля поўнага высыхання змайце маску прахалоднай вадоў.
- Намачыце складзеную ўдвай марлю ў свежавыціснуты сок з ягад каліны. Накладзіце марлю на твар на 10 хвілін. Памічыце прахалоднай вадоў.
- Вазьміце 2 сталовыя лыжкі дробна пасачанага зялёнага пятрушкі і заліце паловай шклянкі кіпеню. Праз гадзіну працідзіце праз марлю. Змяшайце сок пятрушкі з малаком у прапарцыі 1:1. Працірайце твар атрыманым настоем раніцай і ўвечары.

ПРАФІЛАКТЫКА З'ЯВЛЕННЯ ПІГМЕНТНЫХ ПЛЯМ

- Абавазкова выкарыстоўвайце сонцаахоўныя сродкі.
- Неабходна сачыць за наўнасцю ў вашым рацыёне такіх вітамінаў, як С і РР. Пажадана паменшыць спажыванне кавы.
- Пры выкарыстанні касметычных прэпаратаў, якія адбелваюць, варта памятаць пра тое, што яны валодаюць высушваючым дзеяннем, таму іх трэба выкарыстоўваць вельмі асцярожна.

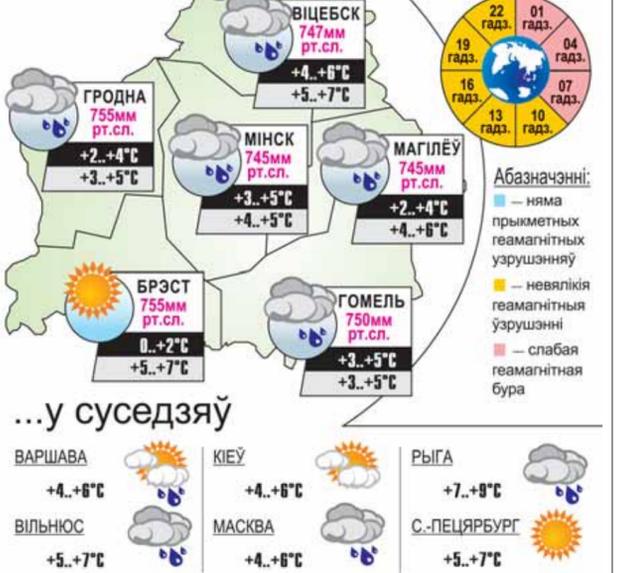
СЁННЯ

Месяц
 Поўня 17 лістапада.
 Месяц у сусор'і Цяльца.

Імяніны
 Пр. Аляксандры, Елізаветы, Капіталіны, Андрэя, Марка, Несцера, К. Аляксандра, Анатоля, Людвіка, Тодара, Урсына.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	8.39	17.09	8.30
Віцебск	8.34	16.53	8.19
Магілёў	8.29	16.59	8.30
Гомель	8.19	17.02	8.43
Гродна	8.53	17.26	8.33
Брэст	8.47	17.32	8.45

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

На чацвёрты дзень адсутнасці жонкі прыгатаваў новую страву — змяшаў тры гатункі пельменяў.

— Пятровіч, ты чаму не закусваеш, а толькі заночываеш?
 — Я на дыяце.

Калі жонка сказала мужу, што купіла новыя боты — скураныя, карычневыя і са спражхай, ён і не падазраваў, што гэта... тры пары!

На спатканні.
 — Ты спазніўся!
 — Ты шыкоўна выглядаеш!
 — Ты памілаваны.

Казка. Было ў бацькі тры сыны. Ведаў жа ён толькі пра аднаго.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ** Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), В.КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А.КІЛЯШЧУК, С.ПРОТАС (першы намеснік дырэктара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А.СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШУК, Л.ЦІХОШЫН.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (гэп./факс); адрэдаваў: пісьмаў — 287 18 64, падліскі і распушчэння — 287 18 35, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, адказны за вылук дадатка: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; Бухгалтэрыя: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, e-mail: reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апулікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбарае і публікуе адрэсаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апулікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характэро.

Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыем